

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 1-501-90.	Postatakarékpénztári csekk-számla: 25.342
--	--	---	-----------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Vénrókák.

Legutóbbi számunkban az öreg bajtársak megbecsüléséről és értékeléséről írtunk néhány meleg sort, amit azonban semmiképpen se vonatkoztassanak magukra az úgynevezett vénrókák, mert azért a megöregedés egymagában még nem érdem.

Általában úgy vagyunk ezzel a dologgal, hogy egyéni megkülönböztetés nélkül szoktuk elfogadni ezt az egyszerűen hangzó, de azért sántikáló következtetési képletet: öreg, tehát tapasztalt, holott ez nem egészen így van. Ha a fiatal csendőr gondolkodás nélkül elhiszi és elfogadja ezt a sokszor csalóka tételt, akkor fölösleges tanulnia, hiszen majd megcsinál helyette mindent az idő múlása s mire megöregszik, érett fürtökben lógnak rajta a tapasztalat és bölcsesség maguktól termett gyümölcsei.

Mondjuk meg egészen nyíltan, hogy munka nélkül csak a naplopásból lehet tapasztalatokat szerezni, mert az idő múlása helyettünk semmiféle kötelességet el nem végez, semmi hasznos tapasztalatot és tudást nem szerez. Az idő múlása egymagában semmit sem termel, hanem csak alkalmat és lehetőséget ad nekünk arra, hogy tanuljunk, dolgozzunk, figyeljünk, vagyis: csakugyan tapasztaljunk. Aki szorgalommal és szüntelenül nyitott szemmel végzi a munkáját, annak az idő a deressedő bajusz mellé meghozza a tapasztalatokat is, aki azonban csak viteti magát az élettel, mint a fatuskó a vízzel, így is révbe — kevésbé megérdemelt nyugdíjba — juthat egyszer, de a révben is ugyanaz a fatuskó marad, ami indulásakor volt, legfeljebb különféle hájjakkal kenetetődik útközben. Így teremnek még közöttünk is az igazán tapasztalt öregek helyett a több bajt, mint hasznot hozó vénrókák.

Minden hájjal megkent öreg csendőrök ezek. Valóságos művészettel tudnak vigyázni arra, hogy látszólag mindig rendben legyen a szénájuk. Értik a csinját-binját, mikor, hol és hogyan lehet kellemetlenebb kötelességet kikerülni. Néha évtizedeket is elszolgálnak így, állandóan a szabályok és szabálytalanságok mesgyéjén lépkedve, anélkül, hogy az utolsó millimétert átlépnék ezen a veszélyes határon, de ügyelve azért arra is, hogy túlságosan a szolgálati buzgalom területére se kalandozzanak el. Mindig és mindenből csak annyit végeznek, amennyit muszáj ahhoz, hogy azért fenyítés ne legyen. Nagyszerű egyensúlyérzékük van abban, hogyan le-

het baleset nélkül itt is, ott is egy kis kényelmet, kis munkátlanságot, csipetnyi felületességet, parányi kis szabadosságot és tengernyi sok közömbösséget megkockáztatni minden szép, nemes és okos dologgal szemben, ami már meghaladja a legkevesebb kötelesség határát. Szájuk kesernyés, vagy éppen keserű s a lelkükre fakéreg rakódott az évek során át minden iránt, ami hitet, buzgalmat s a napi kosztot felüli értéket jelent. Pirulás nélkül szapulnak mindent és mindenkit és pirulás nélkül vágják zsebre elsején a zsoldot. Mogorván nézik a szorgalmasabbak előhaladását s minduntalan kivágják az asztalra egyedüli ütőkártyájukat: ennyi és ennyi szolgálati évet és ezekből a kiügyeskedett évekből formálnak maguknak jogot arra, hogy elárasszák a környezetüket gánccsal és panaszkodással. Szeretik a munka könnyebbik végét, de haladni éppen úgy akarnak, vagy még jobban, mint a náluk értékesebbek és lelkiismeretesebbek. Egészséges önbírálat hiányában magukat tartják a legderekbaknak, pedig a tanfolyamokból csak annyi tudást vittek magukkal, amivel éppen már ki lehet menni az őrzáratokba. Odakint azonban a nagyobb felkészültséget követelő, vagy más okból csiklandósabb feladat előtt becsuknak szemet-fület, majd elintézi helyettük a kecskeméti nagyharang. Hát ezek aztán elszolgálhatnak akár száz évig, teleírhatnak mázsányi szolgálati lapokat, mégsem szaporodnak a hasznos tapasztalataik. Tölik ugyan a fiatalok szépet, jót és okosat nem tanulnak, sőt inkább ezerszer jaj annak a fiatalnak, akiben nincs annyi született józanság és tisztánlátás, hogy idejében felismerje környezetében az ilyen morózus, ravasz vénrókát, amiből gondos szolgálati rendszerünk eredményeképpen, szerencsére, nem sok akad közöttünk. De mégis van néhány és komoly érdeklünk, hogy ez a néhány is kikopják közülünk.

Sem az ilyen vénrókákra, sem az úgynevezett fal-mellett szolgálókra nincs szükségünk, akiknek főgondjuk az, hogy nyugodt álmuk legyen. Akik azt mondják, hogy célszerűbb nem tenni, mint tenni valamit, mert az utóbbiból baj lehet. Akik irtóznak minden felelősséget jelentő cselekvéstől s azt mondják, hogy tartsa csak a hátát más valaki. Ezek is hiába öregszenek meg, tapasztalatokat legfeljebb a felelősségelhárításból szereznek.

Nekünk azok az öreg bajtársak kellene, akik fiataloktól kezdve tanulnak, figyelnek, bátran vállalják a szolgálatot minden kockázatával együtt s így aztán öregkorig csakugyan a tapasztalatok kincseshányját gyűjtögetik. Akkor aztán övük minden tiszteletünk s ebben sincs különbség, hogy alhadnagyi, vagy törzsőrmesteri rendfokozatban éri-e őket a szolgálati öregkor.

A bűnvádi üldözés fejlődése.

Írta: Dr. CZIÁKY FERENC alezredes-hadbíró.

A bűn olyan régi a földön, mint az ember, aki eredetétől magában hordozza a bűnre való hajlamosságot. A bűnt nyomon követi azonban a büntetés is, mert ez az igazságosságnak, mint az a világ egyensúlyi rendjének egyik következménye. Amint azonban a földön minden változásnak van kitéve, úgy állandóan módosul és változik a bűnözés természete, módja is a bűnözők életkörülményeinek, művelődési viszonyainak és a technika fejlődésének megfelelően.

Miután pedig a bűnvádi üldözés rendszerének minden időben számot kellett vetnie a bűnözés fejlődésével, ez szükségképpen maga után vonta, hogy a bűnvádi üldözési rendszer fejlődés-menetében alkalmazkodott egyfelől a bűnözés fejlődéséhez, másfelől a mindenkori idők kulturális életfelfogásából merítette jellegzetességeit.

Azt óhajtom most bemutatni, hogy a bűnvádi üldözés rendszere — közelebbről a bűnügyi nyomozás tudománya és gyakorlati élete — miféle fejlődési folyamatokon ment végbe idáig és milyen irányt mutat a jövő fejlődési lehetősége.

Amikor a népek állami életük gyermekkorát élték, a bűnügyi üldözés rendszere is gyermekcipőben járt. Ezt a kort az jellemezte, hogy a bűncselekményeket nem úgy fogták fel, mint az összesség elleni támadást, nem vették észre azonban az állam és társadalom rendje ellen irányuló tényeket, hanem a sértettek magánügye volt az, hogy a rovásukra elkövetett cselekményeket mi-

ként torolják meg. Ebben a korban tehát a bűn üldözése a bűn által megkárosított egyének magánügye volt, ha pedig arra az egyén elég erősnek és ügyesnek nem érezte magát — a nemzetség hajtotta végre a megtorlást.

Igy fejlődött ki, ebből táplálkozott a vérbosszú, mint a bűnvádi üldözés ősi kezdetleges formája. Ezt a kort a szemet-szemért, fogat-fogért elve jellemezte. A rosszat hasonló — sokszor tetézt — rosszal való megtorlás hozta meg akkoriban az igazságot.

Igy volt ez nálunk is államéletünk elején az egész fejedelmi korszakon át. Ebből a rendszerből azonban csakhamar — nálunk már a honfoglalás korában — kinőtt a bűncselekmények egy csoportja: a katonai bűncselekmények bűnvádi üldözése. Ez már akkor is az összességet érdeklő — mondhatjuk — állami ügy volt. Ez már a magánbosszú köréből a közérdek körébe eső ügy volt. A régi írásokból azt olvashatjuk, hogy honfoglaló őseink kiközösítették a nemzet testéből azt, aki a hadban gyáván viselkedett és kettéhasították azt, aki a hadbahívásra nem jelentkezett.

Igy lett a katonai bíraskodás az államhatalom bírói működésének legősibb alakja, mert a katonás fegyelem és becsület nem elégedhetett meg a vérbosszú ötletszerű ítélkezésével. Ez már olyan közügy volt, ami az egész magyarságot érintette, hiszen a magyar kard, a magyar harcos becsületéről volt itt szó.

A nemzetségi kötelékek szétlazulása, a végleges letelepülés ténye és végül a kereszténységnek elterjedése azután szükségképpen azt eredményezték, hogy a bűn üldözési rendszere megváltozott. A bűn üldözése kivált a nemzetség bíraskodási, illetve megtorlási köréből és bevonult az államhatalom érékkörébe.

BETEG AZ ÉN ÉDESANYÁM...

Írta: MARGITTAY GYULA.

*Beteg az én édesanyám,
türelmetlen vár énreám,
azt hozta a posta.*

*Elgyengült a drága szíve,
egyre kérdi, fia irt-e
s jön-e ma vagy holnap.*

*Nem mehetek, édesanyám,
leselkedik ott az ármány
minden jó magyarra.*

*Imádkozzon még egy kicsit,
a jó Isten majd megsegít
s megáld a két karja...*

Emlékezés régi kedvesekről.

Írta: CSURKA PÉTER.

Ne haragudjanak kedves Gábor bátyám és Laji bátyám, ha netalán ez a pár sorom a fülükbe jutna valamiképpen, mondjuk olyanképpen, hogy ez az írásom felmenne a mennyországba és sajátkezüleg olvasnák kentek a mennyország kapuja előtt a strázsán. Mert el tudom képzelni, hogy a jó Isten ott fent is meghagyta Gábor bátyámékat földi beosztásukban, lévén kentek itt lent a földön hosszú éveken át falunk bakterjei, a rendnek az őrei, nem állami, hanem csak községi komencióban. Ebben a minőségükben sok édes dolgot cselekedtek maguk Gábor bátyám, miket nem jegyzett fel a krónika, holott pedig nagyon feljegyzésre méltók.

Hogy is volt hát?

Rendesen ott álltak Gábor bátyámék a piactér közepén. Még most is látom a kend aranyozettáját, beragyogja a nap, fringijája, a legnehezebb lovassági kard panyókásan csüng lefelé, súrolja a földet. Laji bátyám félrehúzódva srégen áll kend megett, sarzsitlan gallérjából magasra kiemelkedik száraz, hosszú nyaka. Az ő derekán viszont baka-kard fityegett. Ruházatilag abban egyeztek kentek, hogy télen, nyáron kucsmában jártak mindketten.

Ezzel szemben másban és soha semmiben sem egyeztek kentek. Mert ha teszem fel, Gábor bátyám a malomvégi kocsmák környékén óhajtott cirkálni, akkor Laji bátyám föltétlenül az ibrányi kerületet ajánlotta, vagy Újvároson sejtett valami nagy disznóságot felderíteni. Emiatt aztán mindig kishíjján öltre mentek kentek.

Ne vegye rossznéven kedves Gábor bátyám, ha most megmondom, hogy Laji bátyámmal szemben nem igen

A vérbosszú, a nemzeti megtorlás helyébe így lépett be az állami üldözési rendszer. Az ököljog ötlet-szerűségét így váltotta fel az állami igazságszolgáltatás biztossága. A bűnvádi üldözés így ment át a magánbosszú rendszeréből az állami bíraskodás rendszerébe, a bűnvádi üldözési jog így jutott át a nemzeti főfők birtokából a királyi bíróságok hatáskörébe. Amíg tehát addig a megtorlás jogosultsága és méltányossága felett a nemzeti főfők tekintélye örködött, ezentúl a koronás király tekintélye adta meg az igazságszolgáltatásnak a törvényesség nimbuszát.

Ebben a korban a bűnvádi üldözés rendszere inquisitorius nyomozó rendszer volt.

Mit jelentett ez a rendszer? Mi volt ennek a jellegzetes tulajdonsága, vetődik fel itt a kérdés. Ha jellemzően akarunk e kérdésre megfelelni, a következő képet festhetjük erről a rendszerről:

Gyilkosság történt. Az államhatalom szervei, amelyek a kiderítéssel meg voltak bízva, keresték a tettest. Miután az embert már ebben a korban is a logika vezette, így a legtermészetesebb első kérdés ez volt: „Kinek állhatott érdekében a gyilkosság elkövetése?” Az érdekszálak fonálán haladva, a nyomozók útja egy — vagy — több egyénhez vezetett. Így már meg voltak a gyanúsítottak is. A következő lépés volt: az áldozat és a gyanúsított közötti kapcsolat megteremtése. Ezen a ponton azután nem fejtettek ki a nyomozók semmi különös logikai (értelmi) tevékenységet, hanem ezt az isteni útmutatásra bízták. Ez akként ment végbe, hogy a gyanúsítottakat egyenként sorban odavezették a sértett hullájához. Most következett a tetemrehívás. Ha a hulla valamelyik gyanúsított odavezetésekor vérezni kez-

dett, megvolt a tettes. A tetemrehívás eredményében az isteni jeladást látták, amely megmutatta a bűnöst.

A bűnügy kinyomozásával megbízott szervek ezután már nem törődtek többé a bizonyítékok szerzésével. Ezt már a tettes szolgáltatta az „istenítélet” során. A tetemrehívás eredménye tehát a gyanúsítottból ekként minden további nélkül tettezt csinált. Ezután már nem a nyomozó szerveknek volt kötelessége bizonyítékot szerezni a tettes bűnössége mellett. Ezzel a vád már nem törődött többé, hanem a tettessé nyilvánított gyanúsított volt köteles igazolni az ártatlanságát.

Ez az igazolás azonban nem a bizonyítékszerzés logikai módszerei szerint, hanem az „istenítélet” döntése szerint ment végbe. Vallásos színezetű szertartásszerűségek között megkezdődött az istenítélet, vagyis az ártatlanság bizonyítása isteni segítséggel.

Ez különbözőképpen ment végbe. Így pl. a tettezt tüzes vaslemezre állították. Ha megégette a tüzesvas a talpát, úgy — az istenítéleti döntés szerint — ő a bűnös. Erre aztán felakasztották vagy megégették.

A nemes származású „tettesek” abba a kiváltságos helyzetbe kerültek, hogy karddal a kezükben harcolhattak ki az ártatlanságukat és életüket. Ez volt a bajvívás, aminek sikerülte esetén — vagyis, ha a tettes a párviadalban sértetlen maradt — szabadon bocsátották és ártatlannak nyilvánították.

A bűnügyi nyomozásnak ezt a rendszerét csakis akkor érthetjük meg, ha figyelembe vesszük ennek a kor-nak a műveltségi fokát, amikor a babonáság és a val-lásosság egymás mellett laktak az emberi lelkekben, ami-kor a boszorkányság és ördögűzés divatos nyavalya volt s amikor az emberi értelem a külsőségeket nem volt

tudott érvényt szerezni rangjának. És ez onnan származott, hogy sokszor két napig is együtt ittak a vashalmi híres Babáj-csárdában, mely nagy ivászatoknak rendszeren az lett a vége, hogy Laji bátyám támogatta kendet haza, lévén az ivásban kendnél jóval erősebb. (Ugyanis Laji bátyám két nap alatt tizenhét litert be tudott vágni; viszont kend már a tizenötödik liternél félrebeszél, vagy pedig szégyenszemre és szabályszerűen lefordult kend a székről...) Ilyen alkalmakkor aztán — hogy ne is mondjam — falunk és népünk közbiztonsága nagyon elhagyatott volt. Szerencsére azonban sosem történt különösebb dolog, mint például, hogy itt-ott jóllaktak tyúkhúsleves-sel falunk kevesebb adót fizető polgárai — természetes a szomszédnak a tyúk-állományából...

És ezekben a tyúkügyekben aztán napokig elnyomoztak kentek Laji bátyámmal akurátusan, azonban soha ki nem derítettek kentek semmit ezen a nagyvilágon. Végül is lementek a cigánysorra, elővették Topár Cecét, azt az öreg, fogatlan, pipás cigányasszonyt és nagybüszkén ki-sérték végig a falun, be a község házára. Emlékeznék még, hogy ilyenkor mi gyerkőcök, hogy sereglettünk kentek után, alig bírták a rendet fenntartani? Topár Cece közre-fogva végigjajveszélte a falut, átkozta Gábor bátyámékat, továbbá le- és felmenő ivadékaikat, mialatt a pipa ki nem esett a szájából. Miután a magyarul mondott átokra nem reagáltak kentek, Cece néni cigányra fordította a szót. Erre aztán Gábor bátyám rendszerint méregbe jött, ráripakodott Cece néni-re:

— The... Cheche, hanyit mondok, hogy... — szuszka volt kend Gábor bátyám, egy kicsit, de ez az orrból való beszéd roppant jól állt magának, kedves, jó Gábor bátyám. — Hanyit mondok, ahogy fhogd bhe a szhádát!... Hassziszed, hogy nem értek én heigányul?...

De Uramisten, Gábor bátyám, kedves Laji bátyám, mondják, az összes tyúkokat, akik eltűntek a faluban, mindet Topár Cece ette volna meg? Elképzelhető ez? Hiszen akkor Topár Cece lett volna a világ legkövérebb ci-gányasszonya! Én most megvallom kenteknek, hogy na-gyon sajnáltam azt a cigányasszonyt, mivel mindenképp ő bűnhődött. Mert ezúttal tudják meg már kentek, jól-lehet Topár Cece gyakorta evett idegen tyúkot, de Péte-rék ették a Pálékét és Pálék is a Péterékét! Nahát!...

Mondhatom, csuda jó alakok voltak magok, Gábor bátyám! Jóízű könnyel telik meg a szemem még most is, ha példának okáért arra gondolok, mikor vasárnaponként Schwarcznál, a „Dübögőben” verekedtek a legények és a kis kancsal Schwarcznak egész házanépe szaladt ki ken-tekért az utcára, de ne adj Isten, hogy egyszer is a kör-nyéken posztoltak volna kentek így nagy verekedések ide-jén, kivéve az első esetet. De ez nagyon régen volt, még kezdő „hivatalos köze” korukban, mikor ott kapták Schwarczék kenteket a piactéren és így kénytelenek vol-tak beavatkozni a dübögői verekedésbe.

Sokan állunk már akkor kívül az utcán kíváncsis-kodók és fellélekzettünk, mikor trappoltak kentek egy-más mellett Laji bátyámmal és benyomultak a Dübögőbe.

— Na, lesz most a legényeknek! — mondogattuk.

És vártunk szívszorongva.

És az történt, — de erre én már csak halványan em-lékszem, — hogy egyszer csak kivágódott a kocsmá ajtaja, azon pedig Laji bátyám repült ki a népség közé. De egy félperc sem telt bele, azonmód kend következett, aranyos Gábor bátyám. Feltápaszkodtak, mi roppant nevettünk, erre kirántották kentek a kardjukat és minket kardlapoz-

képes a belső tartalomtól, a formát a lényegtől különválasztani.

A műveltség haladásával azután az inquisitorius bűnügyi nyomozási rendszer is új ruhát öltött magára, anélkül azonban, hogy lényegileg az anyagi igazság megvalósításának útjára ment volna át.

A könyvnyomtatás felfedezése, a reformáció vezéreinek — később az ellenreformátorok által is átvett — azon vezérével, hogy a könyvnyomtatás révén a kultúrát a nép egész tömege számára hozzáférhetővé kell tenni s az ennek nyomán megindult tudásvágy és felvilágosultság a bűnügyi nyomozás középkori módszerének megváltoztatását is követelte.

Igy következett be a bűnügyi nyomozás során az inquisitorius rendszer átalakítása.

Az újítás és javítás elsősorban azt követelte meg a nyomozó hatóságoktól és közegektől, hogy a gyanúsított bűnösségének a bizonyítását ne az istenítéletekre bizzák, hanem ők maguk szerezzenek be a gyanúsított ellen olyan bizonyítékokat, melyeknek az alapján a bűnösség bizonyítva legyen.

Miután azonban ez a nyomozás munkáját olyan mérvben nehezítette meg, olyan követelményeket állított fel a nyomozó hatóságokkal és közegekkel szemben, amire sem értelmi, sem lelkiismereti szempontból felkészülve nem voltak, a dolog egyszerűbb és könnyebb végét fogva meg, minden eszközzel arra törekedtek, hogy a gyanúsítottat beismerésre bírják.

Ezen az úton jutott el a bűnügyi nyomozás egyrészt a vallató és kínzó eszközökhöz, másfelől a kötött bizonyítékok rendszeréhez.

tak el a helyszínéről. A legények pedig bent szorgalmasan tovább verekedtek.

De mikor a két kakastollas csendőr megérkezett a szomszéd faluból és belépett a Dübögőbe, meghült a legényekben a vér, meg lehetett hallani, hogy perceg a szű és az idő az asztallábakban, hogy porzik a mész a szegletekben...

És már akkor ott álltak kentek is feszesen a csendőrök háta megett...

*

Abban az időben, mikor ismeretlen tettesek kirabolták a szőlősi árendást, mindenki gyanús volt kentek előtt, aki csak élt ezen a földön és aki a mi kis ákáclobos falunkon átvonult. Ilyen puskaporos levegőben érkezett meg hozzánk Janó, a medvetáncoltató tót atyafi, aki csak akkortájt kapott rá a medvetáncoltatásra, ami könnyebb és jövedelmezőbb foglalkozás volt, mint a drótozás.

Már javában táncoltatta Janó a medvét a piactéren, mikor feltűnt Gábor bátyámnak, hogy Janó mellényéből aranylánc fityeg ki. És ekkor nagyot ütöttek kentek a homlokukra. Gábor bátyám rögtön áttörte a tömeget és megragadta Janót.

— Mhegájj!... Hismerted the a szőlősi árendást? — Hogyne!... Áj, zeginy zember, áj, zeginy Zsitvacsék! — mondta súlyosan meglepődve Janó.

— Na, akkor gyerünk a községházára!

Hiába esküdözött Janó, megragadták kentek, húzták a községháza felé és eltűntek vele az udvarban. A népség széjjelfutott a piactérről, mert a medve, a hatalmas nagy állat egyedül maradt és barátságtalanul morogni kezdett mindenkire, ijedten bámult távozó gazdája után.

Janót lecsukták kentek a községházán és ki akartak

A gyanúsítottat tehát mindenáron és minden módon beismerésre kellett szorítani, mert az ezen kor szokásai és törvénykönyvei előírták azt, hogy az egyes bűncselekmények súlya szerint miféle bizonyítékok szükségesek ahhoz, hogy a tettes elítélhető legyen.

Igy pl. halálos ítélet csakis akkor volt hozható, ha a tettes a bűncselekmény elkövetését minden vonatkozásában beismerte.

Ez a rendszer azután egyfelől kitermelte a kínzó és vallató eszközök és módok sokféleségét, másfelől kalmár módjára súlyra mérte a bizonyítékokat, amelyek az ítékezésnek az alapköveit alkották.

Ennek a rendszernek az volt a jelszava, hogy nem szabad kiderítenni bűnnek maradnia. A gyanúsítottat beismerésre kellett tehát mindenáron bírni, mert a közvélemény megtorlást követelt.

Ezt a kort a gyanúsított teljes kiszolgáltatottsága és védtelensége jellemezte. E korban szörnyű valósággá lett az a szállóige, hogy: „A gyanú öl!” A világ azonban fejlődött tovább. A kultúra ment a maga útján a felvilágosítás és felvilágosodás felé.

„Az én házam, az én váram”, hangzott Anglia felől az új életberendezési vezérszólam, amelyik Európa népei közt elterjedve, meghozta a magántulajdon és az otthon szentségének elismerését. Az egyenlőség és testvériség francia származású jelszavai ledöntötték azokat a válaszfalakat, melyeket a jogrend azelőtt a társadalmi rétegvonalak közé emelt, hogy jogegyenlőtlenségeket teremtsen, fenntartsen és védjen.

A bűnügyi nyomozás rendszere is alkalmazkodott ehhez a felfogáshoz, amit a kultúra irányváltozása és fejlődése kitermelt.

jönni a kapun, hogy telefonáljanak a postáról a csendőrségnek, hogy alapos gyanúok miatt lakat alá helyezték a medvetáncoltató Janót. És ekkor szembe találták kentek magukat a kapuban a nagy barna medvével. A medve morgott, fogait csikorgatta, kentek pedig elsapadtak.

— Na te ne!... Coki ne!... Hiinyje a teremfáját!... Kustehe!...

Imigyen biztatgatták jó ideig, de a medve nem engedett a kapuból, sőt egyre dühödtebb lett és egyszer csak felágaskodott és mancsával leseperte a kucsmát a kentek fejéről, de olyan barátságtalanul, hogy némi hajzat is távozni volt kénytelen a kentek fejéről.

Hátráltak, hátráltak aztán a visszafelé az udvarban, a medve pedig utánuk! És már kivont karddal hátráltak kentek, hogy a hasát fogta, aki látta kenteket. De a medve nem tágitott. Már a tyúkol körül álltak kentek több mint kétóra hosszat, a legszomorúbb defenzívában, mikor felhangzott az utcán a Néplap rikkancsának a hangja, aki fennhangon kiabálta, hogy az éjszaka elfogták a csendőrök a szőlősi árendás rablót...

Úgy volt aztán, hogy Janót valaki kiengedte a kóterből s így aztán Janó megmentette kenteket a további csúfságoktól...

Akkor az is kiderült, hogy Janó aranyláncra csak dublé volt...

*

Hej, kedves Gábor bátyám, Laji bátyám, áldom az én Istenemet, hogy ismerhettem kenteket és ezen soraimat is a kentek iránt való nagy szeretetemből kifolyólag írom. De írjanak már maguk is, hogy mi ujság ott a mennyországban?...

A bűnügyi nyomozásban az egyén emberi méltósága és szabadsága azon elv kimondásához és gyakorlati érvényesítéséhez vezetett el, hogy a vádlott (gyanúsított) nem kényszeríthető arra, hogy önmaga ellen bizonyítékokat szolgáltatson. Ez az alapelv azután olyan új ösvényt tárt a nyomozó hatóságok és közegek elé, amely az igazságszolgáltatásnak egészen új rendszeréhez vezetett el.

Ez a rendszer arra szorította a bűnügyi nyomozás irányítóit, hogy a tett által nyújtott tárgyi bizonyítékok felhasználásával, a józan ész, logika, a tudás és gyakorlati tapasztalatok érvényesítésével olyan közvetlen és közvetett bizonyítékokat szerezzenek, amelyek alapján a gyanúsított bűnössége akkor is kézenfekvő legyen, ha tagad.

Ez a rendszer az ítélkezésben bizonyítékok mérvéhez, számához és súlyához nem volt többé kötve. A marasztaló ítéletek nem a bizonyítékok súlyszerinti és számszerű lemerésének kalmári számítása alapján, hanem a meglévő bizonyítékok értelemszerű, logikus és más lehetőségeket kizáró szabad bírói mérlegelése után jöttek létre. Ha pedig marasztaló ítélet ezen az alapon nem volt hozható, a bizonyítékok hiánya miatt felmentő ítélettel végződött a bűnper. Ennek a kornak és rendszernek jellemző szállóigeje lett, hogy inkább száz bűnös mentesüljön, mintsem egy ember ártatlanul ítéltesse el.

Ez a korfelfogás természetszerűen arra kényszerítette az igazságszolgáltatás egész szervezetét, hogy mélyrehatóan és tudományos alapon foglalkozzék a bűnüldözés problémájával s ezzel együtt a bűnöző emberrel.

Igy jött létre a bűnügyi nyomozás rendszerének egy tudományága: a bűnügyi embertan, másként: a bűnös ember vizsgálatának tudománya. Megindult tehát a bűnöző ember tanulmányozása azzal, hogy vizsgálni kezdték azokat a testi adatokat, melyeket a bűnösnek talált — tehát már elítélt — bűnözők nyújtottak.

Egy olasz jogtudós az elítéltek százain végzett test- és koponyaalkat-mérései eredményeként arra a megállapításra jutott, hogy a bűnöző ember — a született bűnös — olyan testalkatbeli sajátosságokat és eltéréseket mutat, melyek a normális embereken nem ismerhetők fel. A vizsgálódás új útiránya tehát már adva volt: vizsgáljuk a bűnbeesett embert; vegyük őt nagyítóüvegen át orvosi megfigyelés alá és a vizsgálódásaink eredményét foglaljuk össze egy táblázatos kimutatásban.

Ezen az úton haladva, egy francia tudós: Alfons Bertillon arra az érdekes megfigyelésre és megállapításra jutott, hogy az emberi ujjak lenyomata egymástól különbözik. Ez azután ahhoz, a ma már vitán felülálló eredményhez vezetett, mely szerint minden egyes embernek egyéni és a másik embertársától őt megkülönböztető ujjnyomati rajza van. Ezt a megállapítást az angol bűnügyi nyomozásban a daktiloszkópia mai rendszerének létrejöttelében segített kifejleszteni.

A bűnöző ember külső testi megmérése után nem sokáig váratott magára a belső vizsgálata sem. Megindult tehát az orvostudomány és a bűnügyi nyomozó hatóságok közös munkája a bűnös ember lelkiségének, lelkületének, gondolat- és érzésvilágának megvizsgálása felé. Ennek a munkának az eredményeként egy új tudományággal, a bűnügyi lélektannal (criminal-psychologia) szaporodott a büntetőjog tudományának egyre szélesbülő köre.

Ezek a tudományágak azután szükségessé tették annak a vizsgálatát is, vajjon a bűnözők milyen szülőktől, milyen környezetből származnak és miféle rendelle-

nességeket hoztak magukkal születésük percétől fogva e világra s ott a környezetük káros hatása minő befolyást gyakorolt további életükre. Mindezek a megfigyelések és tudományos megállapítások erős lökessel vitték tovább a büntetőjog és bűnügyi rendészet tudományának fejlődését.

Az emberi egyenlőség elvéről áttértek a bűnözők egyéniesítésének elveire. Ez azt jelentette, hogy a bűnügyi nyomozás feladatkörébe — még inkább a büntető bíróságok hatáskörébe — annak a vizsgálata is belekerült, hogy az elébe került bünt elkövetett egyént orvosilag megvizsgáltsák arra nézve, miféle testi és lelki rendellenességeket tüntet fel. Az e téren szerzett tapasztalatokat azután két irányban értékesítették: először az egyén javára akkor, amikor annak a bűnbeszámítási képességét, vagyis a büntetőjogi felelősségének mérvét kuttatták, másfelől bűnügyi nyilvántartásokat fektettek fel, ami azt a célt szolgálta, hogy a rendőrhatalóságok és közegek munkáját megkönnyítse abban a tekintetben, vajjon az elébük került gyanús egyén megelőzőleg volt-e már s ha igen, mikor és milyen bűncselekmények miatt büntetve.

A bűnügyi rendészet azután a büntetőjog eme új tudományágának az eredményeit annyiban igyekezett és igyekszik a köz javára értékesíteni, hogy a büntetett előéletűeket, szokásszerű bűnözőket állandó rendőri ellenőrzés és időközi felügyelet alatt tartva, az állam és társadalom rendjét velük szemben megelőzőleg is védi.

Ez a helyzet azután a rendőrhatalóságok munkakörét kétirányúvá tette: általános rendészeti és bűnügyi nyomozási irányúvá. E kettő közti különbséget akként is jellemezhetjük, hogy az első az állam és társadalom rendjét megelőző módon (praeventive) biztosítja, míg az utóbbi a megtorló államhatalmi feladatkör érdekeit szolgálja.

Ezzel karöltve az állam a szociális berendezkedések sorozatát állította fel, hogy a társadalmi rendet biztosíthassa. Az elme- és ideggyógyintézetek, közvetítő intézetek, az állami munkaközvetítő hivatalok, a toloncházak, a napközi otthonok és gyermekmenhelyek, a javítóintézetek és a munkatáborok, mind az állam és társadalom rendjének biztosítását szolgáló intézmények. Míg a fegyházak, börtönök és fogházak már az államhatalom megtorló akaratának az intézményei, bár a javítás célzata ezekből sincs kizárva.

A büntetőjogászok kiadták a jelszót, mely szerint minden egyes bűnözőben meg kell vizsgálni testileg és lelkileg az embert, fel kell ismerni az egyént, mert a büntetés is húsból és vérből álló, lélekkel és testiséggel rendelkező embert van hivatva sujtani.

Az egyén vizsgálata során nemcsak arra jöttek rá, hogy minden ember külön egyéniség, hanem arra is, hogy a bűnösség foka és az alkalmazandó büntetés mérve a bűnös életkorától is nagyban függ. Ennek a megállapításnak az eredményeként jöttek létre a gyermekkorú bűnözők környezetének tanulmányozására irányuló berendezések. Ez hozta létre a gyermekbíróságok intézményeit. Ez tette szükségessé, hogy a fiatalkorú bűnösökkel szemben más bíróság, másféle — a felnőttéltől eltérő — szabályok szerint ítélkezzék. Ez a megfontolás vezetett a fiatalkorúak fogháza intézményének a létrehozásához. Mindezek természetesen a bűnügyi nyomozás terén is éreztették hatásukat és a nyomozó hatóságokra különleges feladatokat róttak.

Amíg azonban az állami rendészet és a bűnügyi nyomozás tudománya ilyen hatalmas lépéseket tett a

haladás útján, a bűnözők világa is sok új tanulságot nyújt a megfigyelés és tapasztalatszerzés számára.

Elsősorban azt láthatjuk, hogy egész tömegével termelődtek ki olyan embercsoportok, amelyek a társadalom és állam fennálló rendjét részben vagyonszerzésre felhasználni, részben egy új állami és társadalmi rend megteremtése céljából felborítani igyekeznek. A világháború előtti és utáni idők közállapotainak és rendjének összehasonlító megfigyelése különösképpen alkalmas a tapasztalatszerzésre.

Amíg a világháború előtti időkben a bűnügyi nyomozást az jellemezte, hogy annak az egyéni bűnözőkkel szemben kellett a harcot felvenni, vagyis egyes, elszigetelt, csak egyes egyéneket érintő bűnesetek kinyomozása volt a feladatuk; amíg a háború előtti idők kriminalitásában főként a vagyon elleni (lopás, sikkasztás) és testiépség elleni (testisértés) cselekmények domináltak, addig a háború utáni időket a tömegbűncselekmények megjelenése, más szóval a tömegben fellépő bűnözők elleni harc jellemzi. E fételt leegyszerűsítve úgy is mondhatjuk, hogy a háború előtt a büntetések egyenként léptek fel, bűncselekményeik révén csak egyes polgártársaiknak ártottak, a háború utáni időket viszont jellemzi, hogy a politikai bűncselekmények száma hatalmasan megnövekedett s a büntetések szervezett csoportokba állva támadják meg az állam és a társadalom törvényes rendjét.

Ha a világ egyes államain végigtekintünk, azt látjuk még napjainkban is, hogy politikailag megszervezett és fanatizált tömegek állanak harcra felkészülten és várnak a pillanatra, amikor a fennálló állami és társadalmi rendet felboríthatják.

Ez a helyzet vezetett azután oda, hogy a békés idők nyugodt légköréhez szokott esküdtbíráskodási rendszer helyét világszerte a nemzetvédelmi szempontokat tökéletesebben védő rögtönbíráskodás váltotta fel és hogy a katonai bíráskodást azokban az államokban is újból bevezették, ahol azt — mint különleges bíráskodási nemet — egykor idejeműltnak találták.

Azt is láthatjuk — főként a pénz legtipikusabb hazájában, Amerikában —, hogy napjainkban egész bandák szervezkednek és a modern technika minden eszközével felfegyverkezve indulnak harcha a mindenhátró pénz erőszakos úton való megszerzése céljából.

A háború utáni idők bűnözői már a gépkocsik, repülőgépek, gépfegyverek, rádiók és páncélautók felhasználásával nyíltan lépnek fel és valószínűs közelharcot vívnak az állam közbiztonsági és nemzetvédelmi szervezeteivel.

Az idők rohanó tempója és tömegbűncselekmények nyomása természetesen az igazságszolgáltatás módjának az átalakulásában is érezteti a hatását, amit szűkséggel a nyomozó hatóságoknak és közegeknek is figyelembe kell venniük.

A háború előtti időkben az igazságszolgáltatást a vontatott, túlságosan nyugodt légkör biztosítására való törekvés és az írásbeliség túltengése jellemezték.

A háború utáni törvényhozások ezzel szemben egyre-másra alkotnak meg olyan jogszabályokat, amelyek egyfelől teljesen szakítanak a háború előtti idők klasszikusnak jellemzett jogelveivel, másfelől azt a célt tűzik ki maguk elé, hogy az igazságszolgáltatás tempójának gyorsasága ne kötéssék meg az írásbeliség lassúságot jelentő technikai kötelékei által.

Ez viszont csak ott és akkor érvényesíthető joghátrányok nélkül, ahol a bűnügyi rendszet és az igazságszolgáltatás szervei magas színvonalon állanak; ami-

kor e szervek átérzik a kezükbe adott hatalommal járó lelkiismereti felelősséget is. A bűnözésnek ez a mai helyzete egyfelől meghosszabbította az államrendészeti szervek munkakörét: általános rendészeti és bűnügyi rendészeti részre, másfelől e szerveknek a fontosságát főleg nemzetvédelmi szempontból lényegesen emelte.

Hogy azonban kitűzött célunkhoz közelebb jussunk: a bűnvádi üldözés mai rendszerének jövőbeli fejlődését kell vizsgálat tárgyává tennünk.

Jósolni nehéz dolog, mégis úgy érzem, hogy a fentebb elmondottak sok reális útmutatást adnak nekünk ahhoz, hogy a fejlődés irányát egész tárgyilagos valószínűséggel megrajzolhassuk.

A fejlődés egyik irányát abban látom, hogy a szociális és gazdasági kérdéseknek a tömegbűnözésre gyakorolt hatása tekintetében nagyobb jelentőséget kell szentelnünk. Mert hiszen régi igazság az, hogy nem elég a bűnt üldözni, hanem a bűnözés kiváltó okait kell elsősorban kiküszöbölni. Tehát a bűnügyi szociológiának a jelentősége a jövőben hatványozottan emelkedni fog. De másfelől nagy fejlődési lehetőség előtt áll a bűnügyi embertan tudománya is, mert ez is igen fontos segéd-szerve a bűnözés elleni védekezésnek. Mindkét tudomány-ágra rendkívül fontos gyakorlati feladatok várnak.

E kérdést gyakorlatilag megvizsgálva, a bűnügyi embertan köréből pl. a következő fejlődési irányra mutathatunk reá gyakorlatilag: A bűnügyi nyomozást végző szervek eddigéle csak az embert általánosságban nézték és vizsgálták, anélkül azonban, hogy az ember fogalomkörében különválasztották volna, illetve elkülönítve tárgyalták volna a férfit és a nőt, vagyis a nemiség kérdésének fontosságát nem értékelték és a bűnügyi embertan és lélektan ezirányú megállapításait nem értékesítették. Megelégedtek azzal, hogy a bűnözés statisztikai adatainak kimutatásával felsorolták és nyilvántartották, hogy az egyes bűncselekmény-kategóriákban (vagyon elleni, testi épség elleni, szemérem elleni stb.) milyen arányban szerepel a férfi és milyen arányban válik bűnözővé a nő.

Pedig az orvostudomány előtt már vitán felül áll, hogy a nő nemcsak testalkat és idegrendszer, hanem jellembeli tekintetben is egészen más, mint a férfi. Az orvostudomány régen tisztázta már azt a kérdést, hogy a nő egész lelki és szellemi élete milyen szoros kapcsolatban áll női mivoltával nemi értelemben és hogy az ezzel járó testi zavarok milyen rendkívüli kihatással vannak a nő egész lelki életére.

Az orvostudomány megállapításait a német büntető-jogászok kötetekre menő tanulmányaikban értékesítették, kimutatva azt, hogy a tanuvalloások értékelése során mindig figyelembe kell vennünk azt is, vajjon a bizonyítás tárgyát képező körülményt férfi-, avagy nőtanuk igazolták-e. Kimutatták, hogy a nők kicsi, mozaik-szerű dolgokban (egy fény színének, egy ruha alakjának, egy arc jellemzésének tanusításánál) milyen megbízható tanuvalloást tesznek, míg nagy dolgokban (pl. egy szerződés tartalma, egy szónoklat iránya) majdnem megbízhatatlanok.

Kimutatták, hogy a nő havitisztulása idején rendellenes idegéletű, így az általa akkor látott és hallott

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözljük rokonainkat és ismerőseinket.

Kormányzó Úr ő Főméltósága megkoszorúzza Budavára visszavételének 250. évfordulóján a várbeli Bécsikapu-téren leleplezett emlékművet,

dolgokat rendszertelenül fogja fel, azok feldolgozásával nem törődik, így — mint tanu — azokat csak felületesen tudja később előadni.

Mindezek hajszálfínom, talán túlhajtott megállapításoknak is tetszenek, mégis nagy a jelentőségük főleg ott, ahol pl. egy gyilkosság nyomozása során a nyomozó közeg részére egy nő szolgáltatja a legfontosabb tanuvallomást.

Ma általában megelégszünk annak a vizsgálatával, hogy egyénileg ki az, aki tanuvallomást tesz és legfeljebb még az esetleges elfogultságát vizsgáljuk ott, ahol erre közelfekvő rokonsági vagy más tárgyi ok forog fenn, de azzal még nem törődünk eléggé, hogy a nő akaratán kívül vall hamisan, mert az eseményeket egyoldalúan figyelte meg és felizgatott fantáziája egészen helytelen irányba terelte a következtetéseit.

Ehhez hasonló a helyzet az idegbeteg férfinél is, aki könnyen befolyásolható lévén, nagyon alkalmas arra, hogy jóhiszeműen tegyen hamis tanuvallomást.

A jövőben nagy szerep vár a ma még egészen lenézett és gyermekcipőben tipegő grafológiára is. A gyakorlati nyomozók ma megelégszenek az írásszakértők egyszerű meghallgatásával. Attól azonban ma még igen messze állunk, hogy a grafológiának (az írásmagyarázatnak) ugyanazt a jelentőséget adjuk, amit ma a daktiloszkópia, vagyis az ujjlenyomat-vizsgálat jelent a nyomozók számára.

Pedig a németországi rendőrhatalóságok és büntetőjogászok már erősen vitatják és ezekre menő adathalmazmal igazolják, hogy ahány ember, annyiféle írás. Így hát az írás alapján éppen olyan pontosan meg lehet az író kilétét állapítani, mint az ujjlenyomat alapján. A drezdai rendőrigazgatóság egész rendszert dolgozott már ki a grafológia számára és beiktatta a bűnügyi nyomozás segédszervei sorába. Ezt a rendszert a bécsi rendőrigazgatóság is átvette és tökéletesen kiépítette.

A mai élet rohanó tempójával együttjáró hajsza a kenyér után, az élet vásári tülekedése nagy tömegekben termeli ki az idegbetegségeket: férfiaknál a neurastheniát, nőknél a hysteriát. Így olyan egyének élnek a mindennapi élet forgatagában, akik szinte nagyon alkalmasak arra, hogy a suggestióknak és a hipnosisnak alanyaivá legyenek. Ez az út elvezet bennünket a hipnosis és suggestió kérdésének tanulmányozásához. Ez is a fejlődés útvonalaiba esik. Hiszen a mai idők ujságolvasó embere előtt időközönként olyan hatalmas tömegmozgalmak játszódnak le, melyek csakis akkor érthetők meg, ha a tömegsuggestiót olyan élő és formáló erőnek ismerjük el, amely alkalmas arra, hogy jámboréletű, csendes nyárspolgárokból vérengző, mindenre elszánt, — vagyis „fanatizált” tömegeket alkosson. Ezek a tömegek azután az eszköz tárgyi készségével szolgáltatják ki magukat a vezérek céltudatos akaratának és terveinek.

Ma még ennek semmi különösebb jelentőséget nem tulajdonítunk a bűnügyi nyomozás szempontjából; tudományos alapon pedig megmosolyogjuk azt a lehetőséget, hogy valaki suggestió hatása alatt, avagy hipnotikus állapotban bűncselekmények elkövetésére eszköz-szerűen felhasználható lenne.

Az ideggyógyászok azonban már gondolkozássra érdemesnek jelzik ezt a témát; az élet már ez irányban is kopogtat. Ott vannak továbbá az „okkult tudományok”. Ezek művelőinek köre is egyre tágul és sokszor munkát ad a bűnügyi rendészetnek is és ki tudja, vajjon a holnap nem fogja-e szükségesnek találni azt, hogy a bűnügyi rendészet ezt a kérdést is figyelemre méltassa?

A csendőrségi ruhaellátás és felszerelés kérdései.

Írta: FODOR LAJOS g. százados.

(Befejező közlemény.)

A nagyipari termékek átalakítását végző kisiparosok az általuk végzett ipari munkáért — a szövet ruhává való átalakításáért, a cipő készítéséért, a derékszíj előállításáért — a kész termék értékének csak 25—30%-át kapták. S az anyag, a szövet „rejtett hibáiért” — elvileg azonban mégis rendszerint a kész termék 100%-a erejéig kénytelenek felelősséget vállalni, ami annyit jelent, hogy el kell vállalniok a gyári hibás nyersanyag pótlására az új szövet, új bőr beszerzését is s újra bele kell adniok a saját kézi munkájukat, miáltal 2—300%-os kárt szenvednek, s felelnek oly nyersanyagbeli hibákért is, amely a termelőt: a textilgyárost és a bőrgyárost érinti, miután a kisipari kész termékek értékének 70—75%-a a nyersanyagérték, amin egyedül és elsősorban a bőrgyáros és a textilgyáros keres.

Ezt az igazságtalan és visszás helyzetet kell megszüntetni azáltal, hogy minden közszállítási hibáért és fogyatékoságért az feleljen, aki a hiba okozója! Ha az iparos elszabja a szövetet úgy kész termék 100%-os értékéért feleljen s készítse el újra a ruhát, mert egyedül az ő hibájából — az ő munkaterületén — keletkezett a baj és a fogyatékoság. Ha azonban a kisiparos az ő feladatát pontosan ellátta s a nyersanyagban, a szövetben, a bőrből van a hiba — még akkor is, ha ezt a szövetet vagy bőrt a kincstár adta ki megmunkálásra, miként az a csendőrségnél jelenleg is van — mindenképpen a vállalkozó bőrgyáros, vagy szövetgyáros feleljen a „rejtett hibák”-ból eredő károkért a nyersanyag: bőr, szövetkellékek és a kisipari munka együttes értékéért.

A kérdés nyitja abban van, hogy a közszállítási szabályzat módosításával esetleg a szabványosítások keretében — általános elvként kellene kimondani azt, hogy mindennemű közszállítási szövet, bőrnemű kötelezőleg megjelölendő oly módon, hogy abból a szövet, a bőr teljes elhasználódásáig is biztos módon lehessen következtetni a felelős és térítésköteles szövet- és bőrgyáros személyére, akik a nyersanyag-, szövet és bőr „rejtett hibáiért” utólag is közvetlenül lennének felelősek a kincstárral szemben. — Minden gyár hivatalból kapna egy jellegzetes jelet, szöveteknél „színes széléc”-et, a Trunkhahn posztógyár pl. pirosat, stb., amit a kész ruhába a belső részen bele kellene szabni, — a bőrgyáros pedig köteles lenne a bőr húsos oldalát egy részére kijelölt színnel, ábrával, stb. megfesteni, mely jelekből a gyári származás bármikor megállapítható lenne. Ha tehát a kisiparos kincstári célra vesz a gyárostól ilyen jelzésű anyagot, — s azt eredeti árajánlatában is feltüntette, hogy kitől vette a szövetet, a bőrt, — úgy az ilyen nyersanyagok „rejtett hibáiért” a felelősségi kérdés közvetlenül lenne a kincstár és a termelő nagyiparos között elintézhető akkor, ha a kisiparos vétlensége nyilvánvaló.

E kérdésnek a szabványosítás keretein belül való megoldására nézve — a csendőrség kezdeményezésére — a bőripari termékeket illetően az iparügyi miniszter elrendelte a szabványosítást, amire nézve a tárgyalások folyamatban vannak. A szövetszabványok revíziója, a ruházat elkészítésének (konfekció) szabványosítása is

Kormányzó Úr Ö Főméltósága szeptember 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával vitéz Somkúthy József altábornagyot honvédelmi miniszterre, szeptember 5-én kelt legfelsőbb elhatározásával pedig vitéz Sónyi Hugó altábornagyot a magyar királyi honvédség főparancsnokává kinevezni méltóztatott.

szintén folyamatban van, s ott ez a kérdés is még tisztázásra vár.

Legfontosabb dolog, hogy a „rejtett hibák” felkutatása és felderítése tekintetében hatályos intézkedések legyenek bevezetve, aminek egyik igen célravezető eszköze lenne a szakszerű selejtítés is. A selejtítés alkalmával a ruházaton, lábbeliben lévő bélyegzőktől megállapítható, hogy a ruha, avagy a lábbeli meddig volt használatban s hogy idő előtt ment-e tönkre. Legelső teendő lenne a különféle iparcikkekre nézve megállapítani egy átlagos valószínű élettartamot, illetve a már meglévő viselési időtartamokat kellene helyesbíteni olyanokra, amelyeket a csendőrségi szolgálatban, mint legkevesebbet átlagosan mindenképpen el kell az ipari termékeknek érnie. — Itt figyelembe kell venni, hogy azonos időtartami igénybevétel mellett az egyik emberen a ruha, a lábbeli tovább tart, mint a másikon. Az egyik „ég a ruha”, a másiktól meg le kell húzni, mert annyira tud rá vigyázni s oly nehezen akar megválni „évtizedes” darabjaitól.

Aki az általa használt ruhadarabon időelőtti tönkremenést észlel s ezt a ruhában lévő bélyegzőkből is valószínűsíteni tudja, — az ily esetet jelenteni lenne köteles. A ruhagazdálkodással foglalkozók közül azokat a legénységi állományú egyéneket, akik ilyen eseteket tudomásra hoznak, az „általános tömeg” terhére jutalomban lehetne részesíteni.

A vállalkozókat pedig a kármegtérítésen kívül és azon felül az „általános tömeg” javára kellene megbírságozni. Szórványos esetek is elégségesek lennének ahhoz, hogy az ipari termékek minősége a „rejtett hibák” szemben biztonságosabb legyen.

4. A műszaki minősítések megszorítása, ellenőrzé-

sek kiszélesítése. „Műszaki rováncs” bevezetése.) A minőségi fogyatékokosságok kérdését általában szigorúbban kellene venni s ezért a szövetszabványok túlságosan előzékeny paragrafusait a minőségekkel és a minősítésekkel kapcsolatosan szigorítani kellene, miképpen a szövetszabványok revíziójával kapcsolatosan a csendőrség javasolta is.

A természetes nyersanyag-egyenlőtlenség ürügye alatt, pl. a gyapjúnyersanyag minőségbeli szóródása miatt — a vállalkozó ne élvezzen meg nem engedett előnyöket s a kincstár hátrányokat az ú. n. „tolerancia” miatt, mely bizonyos %-nyi minőségbeli eltérést — a természetes nyersanyag s a gyártás egyenlőtlenségére való hivatkozással — az átvételnél eltűr, illetve megenged.

A szabványosítás előtti s közben hatályon kívül helyezett jól bevált szabályok — a 4/5/ar. — 1929. sz. csendőrségi feltételek 11. §. 1) pontja — szerint a gyártónak érdeke fűződött ahhoz, hogy a gyártást felfele szabályozza egy jobb minőség elérése érdekében, mert ha a minőségjellemző legkevesebb (minimális) értékekhez képest hiány volt, úgy 6%-os hiányig árlevonás mellett — azaz készpénztérítés ellenében — a szövetek még átvehetők voltak, azon túlmenőleg azonban a szövetek minőségi hiányok miatt véglegesen visszaadattak. A 6%-os határ olyan volt, hogy azon belül a szövetek elvileg lényeges eltérést nem mutattak, hiszen jelenleg 5%-os eltérés mellett a szabványos szövetek árlevonás nélkül vehetők át. Az árlevonás elkerülése a múltban gyártási jutalom volt a vállalkozónak s ösztönzés a jobb termékek előállítására, nem pedig ingyenes ajándék, minek következménye, hogy az előírt minőség alsó határán mozognak a jelenlegi szövettermékek, mert a gyárosoknak jelenleg nem áll érdekükben, hogy az előírásnál jobb előállítására törekedjenek.

A közelmúltban a gyakorlati használhatóságot nem befolyásoló minőségi hiányokért eszközölt árlevonásokból — amit a szabványosítás megszüntetett — oly összeg volt a csendőrség részére összegyűjthető, hogy abból az egész csendőrség zöld ágyterítő szükségletének az értéke fedezhető volt.

A minőségek emelésével és a műszaki átvételek szigorúbb ellenőrzésével lehet csak az ipari termékek szállításánál a jelenleginél jobb eredményt elérni. A műszaki átvétel megtörténte után az ipari cikk további sorsával — részletes útmutatás hiánya miatt — nem sokat törődünk. A számellenőrzés is csak arra vonatkozik, hogy a számok „klappoljanak”, vagyis pl. ha a kincstár vett 1000 darab téli takarót a 40 P-ért, a számellenőrzés megelégszik azzal, hogy az áru kifogástalan műszaki átvétele igazolva van s hogy az 1000 darab téli takaró a leltárban tényleg keresztül van vezetve, valamint, hogy az ellenérték fejében 40.000 P-nél több nem fizettetett ki.

Az a körülmény, hogy a kémpróbaszerű 5—10%-os mennyiségre vonatkozó műszaki átvétel után a többi 90—95%-os mennyiség valóban megfelel-e a kiírás műszaki értékének 100%-áig — s a használatban nem megy-e idő előtt tönkre —, erre nézve nincs komolyabb ellenőrzés, pedig erre szükség volna azért, hogy a rejtett hibákkal kapcsolatos felelősséget megállapíthassuk a vállalkozóval szemben, továbbá, hogy a műszaki átvétel esetleges fogyatékoságaira is rájőjünk.

Itt nem arról van szó, hogy a műszaki közegek nem állanak hivatásuk magaslatán, s hogy azért kellene őket ellenőrizni. Ellenkezőleg! Intézményesen kellene gondoskodni arról, hogy ha bármely közhatóságnál történik valamilyen műszaki hiba felfedezése, abból a többi közhatóságok is okuljanak, mert a termelés sajátlagossága miatt a legéberebb, a legkorszerűbb műszaki anyagvizsgálat is csak nyomon követi, de teljesen utólag sem tudja a percről percre ütemesen fejlődő gyártási módszereket. A műszaki közegeknek — a közszállítás tárcaközi bizottsághoz hasonlóan — össze kell tehát fogniok s ha valamely hatóságnál az anyagvizsgálatok alkalmával egy újfajta műszaki hibát fedeznek fel, arról a többi hatóságot is értesíteni kellene, mert például az azonos „szabványos” minőség mellett az egyik helyen visszautasított anyag (szövet stb.) a másik hatóságnál elhelyezkedést keres s gyakran talál is, mert a kémpróbaszerű újabb átvételkor véletlenül esetleg a szállítmánynak az a része kerülhet vizsgálat alá, amely műszakilag amúgy is kifogástalan volt. A kartelszervezetekben tömörült nagyiparosokkal szemben tehát már nagyon is időszerű és közérdekű lenne a műszaki átvevő közegek hatósági frontját is megszervezni, hogy a kincstári érdekek hathatósabban legyenek megvédelmezhetők.

A számellenőrzést is ki kellene egészíteni egy utófelülvizsgálatszerű műszaki ellenőrzéssel, nevezzük el: „műszaki rováncs”-nak, mely hivatva volna műszaki és közszállítási szempontból is felülbírálni, hogy — a szokásos óvások fenntartása mellett — műszakilag átvett ipari cikkek a kincstárnak tényleg 100%-os ellenértéket jelentenek-e? *Eszmeileg* bírálva a dolgokat, el tudom képzelni azt, hogy egy 40 pengő értékű téli takaró valóban csak 36 pengő értékű s a 10%-os ártöbblet kartelmesterkedés eredménye. Ugyanezen takarónak csak kémpróbaszerű műszaki átvétele lehet — egy jóhiszemű tévedés folytán — olyan is, hogy a kifogástalannak minősített takaró a valóságban 10—15%-kal kevesebbet ér, miáltal a kincstárnak az előbb említett egységártöbblet miatt ténylegesen 20—25%-os kára van.

Ha már most — szintén csak feltéve, de semmi-

képpen meg nem engedve — a „tömeg”-beli cikkeknel is ugyanilyen tévedések adódhatnak elő, úgy ez a textil- és bőripari cikkek átlagértékeit véve alapul, 10%-os hiány mellett 60 ezer, 15%-nál 90 ezer, 20%-nál pedig már 120 ezer pengő károsodást jelentene egy év alatt. Ha e 20%-os értékhiány fele: 10% kartelmesterkedés következménye, 10%-a pedig egy műszaki hiány jóhiszemű elnézéséből ered, úgy ezt csak igen gondos közszállítási s nagy gyakorlat mellett műszaki felkészültséggel lehet és kell megelőzni és elkerülni. Mindezek hiánya ugyanis végeredményben — sajnos — oda vezetne, hogy néhány év alatt egy egész évi tömegbeli beszerzés értéke menne veszendőbe! A számviteli törvény módosítása révén a „műszaki rováncs” alapján nagyban meg lehetne előzni az ilyen hibákat is, és a selejtítések alkalmával az ipari cikkekben lévő átvételi bélyegzők révén sok homályos részletet lehetne tisztázni a gyártás és a műszaki átvétel, valamint a viselés és a rendeltetészerű használat módjaira is. Az ilyen tapasztalatok a jövőre nézve nagyjértékűek lennének s az egyes vállalkozók megbízhatóságát is kétségtelenül megvilágítanák.

Az ipari termékek selejtes állapotában is élő bizonyítéka mindennek, ugyanúgy, mint a vegyi elemzések maradék-anyagai, amelyekből értékes következtetéseket lehet levonni.

5. *Hazai nyersanyagvédelem. (Pótanyagok kihasználása; külföldi példák.)* A minőség ellenőrzésekor a műszaki közegeknek elemi kötelességük kiterjeszkedni arra is, hogy az ipari termékek nyersanyagai, a Közszállítási Szabályzat elveinek megfelelően, hazai származásúak-e, mert ehhez a hazai nemzetgazdaságnak nagy érdekei fűződnek. Amennyiben az ipari termékek hazai nyersanyagból nem volnának fedezhetők, úgy műszaki kötelesség gondoskodni arról, hogy e nyersanyagok megfelelő hazai eredetű pótanyagokkal helyettesíttessenek. Ily törekvés nálunk például: a pamutanyagnak hazai eredetű gypjával való pótlása. A csendőrség ezt a célt a gypjút téli kesztyű rendszeresítésével, továbbá a len- és pamutkeverékű anyagok kipróbálásával, a hazai lenanyagok pártolásával éri el.

Gypjúttermelésünk az összes szükségleteinknek csak egyharmadát teszik, a rendszeresítéseknel tehát ügyelnünk kell arra, hogy a külföldi eredetű anyagokat hazai gypjával helyettesítsük.

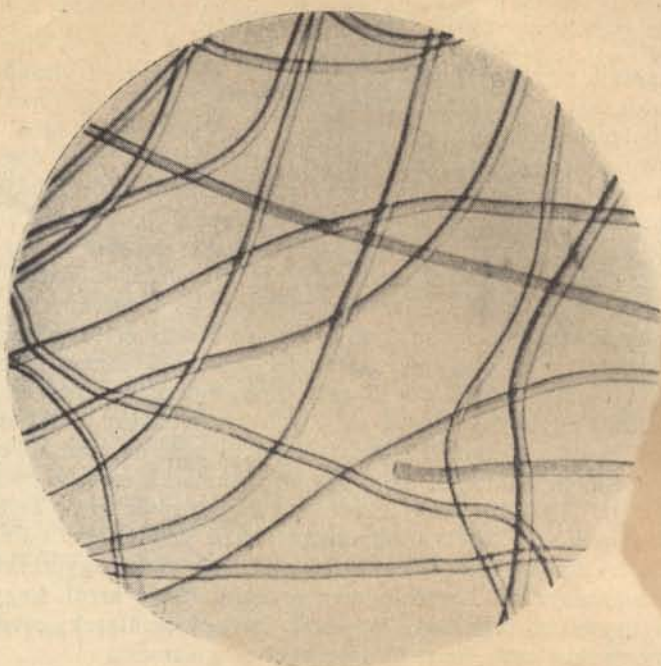
Álljon előttünk a németek példája! A külföldi nyersanyagok kiküszöbölésére és a hazai nyersanyagvédelem érdekében a németek minden lehető megtesznek: a gypjút faanyagból (cellulóze) készített műselyemmel keverik. A „cottonbusi” textilegyetem elkészítette a magyar szabványos szövet előírásának megfelelő zubbony-nadrág szövetek mintáját is 10% és 20% műselyemmel keverve. A rendelkezésekre álló minták tanúsága szerint ez a keverés az áru külső szépségét nem befolyásolta, műszakilag pedig előnyére volt, — s emellett ez az áru az olcsóbb nyersanyag miatt lényegesen gazdaságosabb is. (Lásd a 7. ábrát.)

Dr. Előd Egon magyar származású volt tart. tüzetiszt, a karlsruhei egyetem tanára, Budapesten tartott előadása alkalmával — a GYOSZ-ban — bemutatta a vegyi úton előállított mesterséges hurkabelet, az emberi bőrhez hasonló gázbiztos bőrányagot, a bőrányag rostjából (corium) kitermelt szálas anyagot, amely utóbbi beszédes bizonyossága annak is, hogyan lehet egy bőrrel két „gypjút” lehúzni.

Dr. Előd Egon a londoni egyetemen tartott előadása során beigazolta azt is, hogy miképpen lehet a természet

nagy munkájába beleavatkozni s hogy miképpen lehet egy ipari feldolgozásra, fonásra kerülő gyapjúsálacska legparányibb alkotóit: építő kövecskéit (atomjait, helyesebben, elektronjait és ionjait) vegyi úton arra kényszeríteni, hogy a gyapjúsálacska legparányibb építőkövei olyan újfajta, természetellenes elrendeződést vegyenek fel, hogy ezáltal a gyapjúsálacska hosszúságban növekedjék, aminek ipari szempontból óriási előnye van a felhasználhatóság és az érték szempontjából. Nemzetgazdaságilag ez az eljárás azt jelentené, hogy a belöldön termelhető gyapjűmennyiséget — a külföldi behozatal rovására — megduzzaszthatnánk. A gyakorlati kivihetőség részleteit még nem ismerjük; mindeme példák azonban mutatják a jövő fejlődésének útjait és irányait, mindenek előtt azt, hogy a szívós akarát — átküzdvé magát a nehézségek barrikádjain is — csodákat tud művelni s hogy mindezen kísérletek mögött komoly megtakarítási lehetőségek és nemzetgazdasági előnyök is rejlenek. (Lásd! 8., 9., 10. ábrákat.)

6. A műszaki anyagvizsgálatok korszerűsítése. (Mozgási (dinamikai) állapotú anyagvizsgálatok.) A jelenlegi vizsgálati módszerek az anyagokat nyugalmi (statikai) helyzetben kémlelik, holott az anyagok a gyakorlatban — a viselésnél — mozgó (dinamikus) igénybevételnek vannak kitéve. E két fajtaságú anyagvizsgálat érzékeltesére felemlítem, hogy a nyugalmi helyzettel kapcsolatos vizsgálati módszer a Rákóczi-úton lévő kereskedés azon reklámjához hasonlít, amelyen egy kék munkásnadrágot száránál fogva — két ellentétes irányban — hat munkás húz, annak bizonyításául, hogy ez a nadrág „elszakíthatatlan”. A nadrág a viselésnél nemcsak az egy-két irányú húzásnak, a feszülésnek, hanem főképpen a mindenféle irányú, egyidejű surlódásnak és dörzsölésnek van alávetve, ami mozgó (dinamikus) igénybevételnek felel meg. A mozgásközbeni igénybevétel legjobb példája a lovaglás, vagy a járás, amikor a nadrág a legkülönbözőbb irányú mozgó reáhatásoknak van alávetve. A járőrszolgálatban a surlódás, dörzsölés, a szél,

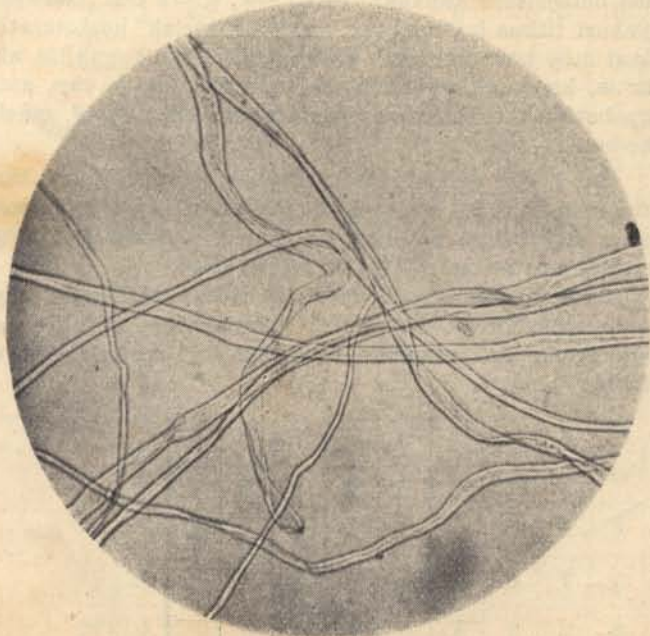
9. ábra.

Sovány tejből (kazein) Olaszországban készült mesterséges gyapjú-műrost („Lanital” a Nemzetközi Vásár-ból.) Pikely nélküli, sima, fényes egyöntetű szálak, melyek vegyileg azonosak az állati eredeti gyapjúval. Az Abesszín háborúban az olaszok a gyapjúnyersanyag védelme érdekében jó eredménnyel használták. Falra vetített 1000-szeres lineáris nagyítású görcsövi kép látóteréből fényképezte a budapesti 1. nyomozó alosztály fényképésze.

az eső, a dér, a hó, a napfény, verejték, izzadás, stb. olyan kölcsönhatásokat gyakorolnak az anyagra, amelyek olyan mozgó igénybevételnek felelnek meg, amikor a fizikai, a légköri hatások mellett a vegyi befolyások is érvényesülnek. E vizsgálati módszereknek is a természetben előforduló jelenségek szerint kellene módosulniok, mert kétségtelen, hogy egy nedves anyagnak más a súlya, szakítóereje, nyúlékonysága s a többi minőségjellemzője, mint ugyanezen anyagnak kiszáradt állapotban. Gondoljunk csak a hajókötelekre, amelyeknek vizes állapotban kell a legnagyobb munkát kibírniok, tehát a nyersanyag minőség is ehhez kell, hogy igazodjék.

Az anyagokat tehát mesterségesen kellene kitenni olyan hatásoknak, amelyek a járőrszolgálatban a viselés időtartama alatt érik az anyagokat, szöveteket. E hatásoknak azonban olyanoknak kellene lenniök, amelyek rövid idő alatt végzik el az anyagokkal ugyanazt, mint a hosszú időtartamú viselés. El lehet képzelni egy olyan kísérletet, ahol a szövet egy darabját mesterségesen előidézett erős légáramlás, eső, hőváltozások, surlódás, dörzsölés, húzás stb. egyszerre érik, avagy észszerű sorrend szerint s amelyek teljesen azonosak a természetes hatásokkal, csak rövid idő alatt összesűrítve jelentkeznek.

A németeknél és a bécsi technológiai iparmúzeumban már megvannak ezek a koptató, dörzsölő, víz-, légáteresztő próbák, továbbá kísérletek folynak ezek összesűrítésére vonatkozó próbákra is, amelyek egy harangbúra alatt érik a belehelyezett vizsgálandó anyagokat, szöveteket stb. A „mesterséges időjárás”, évszakok gyors változását mind elő lehet idézni s azok segítségével próbára lehet tenni az anyagokat. A járőrszolgálat hosszú tartama alatt előállható légköri változásokat utánzó készülék azonban még a technikusokat is erős feladat elé állítaná. (Különösen, ha egy áprilisi szeszélyes időt akarnának utánozni.)

8. ábra.

Magyar pamut. Kísérleti termesztés. Termesztették Békés megyében. (1000-szeres lineáris nagyítással falra vetített görcsövi (mikroszkópi) kép látóteréből a budapesti 1. nyomozó alosztály fényképésze készítette.)

Az ilyen mozgó hatásokon nyugvó vizsgálatok már azért is fontosak lennének, mert a nyugvó állapotú vizsgálatok nem egy kudarca adott intő példát ezen vizsgálatok kétes értékéről. Példa erre főleg a repülőgépipar. Itt igazán fontos, hogy az összes anyagok „rejtett hiba”-mentesek legyenek, mert a legkisebb hiba is már életveszélyt jelenthet, ha egy gépalkatrész anyaghibája miatt felmondja a szolgálatot. Előfordul igen gyakran az az eset, hogy a repülőgépalakatrészek előzetes anyagvizsgálata nagyszerű eredményeket mutatott, a vizsgált anyagok az összes követelményeknek jól megfeleltek, a használatban azonban nagy meglepetések érték a gép vezetőjét s nem egyszer szerencsétlenség következett be. A vizsgálat kiderítette, hogy a nyugalmi helyzetben eszközölt anyagvizsgálatok nem nyújtanak teljes biztonságot, mert a gyakorlati igénybevétel: a mozgás más követelményeket támaszt az anyaggal szemben s ezért a nyugalmi helyzetre vonatkoztatott vizsgálatokat csak kellő fenntartással lehet elfogadnunk. Erre hazánkban Vér Tibor műegyetemi adjunktus mutatott reá nagyértékű tanulmányaival s győzte meg a szakköröket arról, hogy a nyugalmi (statikai) helyzetű anyagvizsgálatok eredményeiben nem lehet teljességgel megbízunk.

A csendőrség által használt cikkek, anyagok (szövetek), stb.-nél a nyugalmi helyzetű anyagvizsgálatok eredményei — szemben a mozgó állapothoz megfelelő anyagvizsgálatokkal kihatásaikban — elsősorban csak a szövetek stb. élettartama csökkenésében jelentkeznek, ami nem jelent ugyan életveszélyt, csak „zsebbevágó” kérdést, de ez is éppen elég fontos.

Előfordulhat azonfelül az is, hogy a régi vizsgálati rendszer mellett nem vesszük észre esetleg az anyagnak olyan hibáját, amely az anyagból készült cikk viselőjének egészségét kockáztathatja. A szövetek légáteresztő,

vízáteresztő képessége, a lábbeliek bőrányagának vizet át nem eresztő képessége — eltekintve a lábbeli készítésének tökéletességéről, mely hivatva van a víz és hőle útjait a lehetőségig elzárni — nagyban befolyásolják a ruha, a lábbeli viselőjének egészségi állapotát is.

Egy posztózubzony, mely túlerősen van „nemezelődve”, s amelynek a légáteresztő képessége csak korlátozott, sőt olymértékű, hogy a természetes bőrlégzést is gátolja, még akkor sem jó nekünk, ha ez a posztó a műszaki vizsgálatoknál egyéb minőségjellemző értékeinek vizsgálatánál kiváló eredményt mutatott is. Ugyanígyen értelemben kevés használati értéke van annak a lábbelinek, amelynek bőrányaga rendkívül erősnek mutatkozik, ha taplószerűen, mohón magába szívja a nedvességet s vízáteresztő képességével a használhatósági értéke a semmivé törpül.

Az ilyen szövetből készült ruha, avagy az ilyen bőrből készített lábbeli esetleg rendkívül hosszú élettartamú is lehet, de az nem jelenti egyúttal azt, hogy a szállító tényleg 100%-os értékű árut szállított.

A kincstárnak is legértékesebb s legpótolhatatlannabb értéke: a csendőr egészsége, azt kell minden eszközzel óvnunk, még akkor is, ha a használatra kiadott ruha, lábbeli viszonylagosan csak rövidebb ideig tartana is el. Általában oda kell hatnunk minden eszközzel, hogy a csendőr ruházata, lábbelije és felszerelése stb. tökéletes és korszerű legyen.

A titkos írás.

Írta: PERÉDY JAKAB ny. őrnagy.

(Befejező közlemény.)

Betűrejtjeles titkos írás.

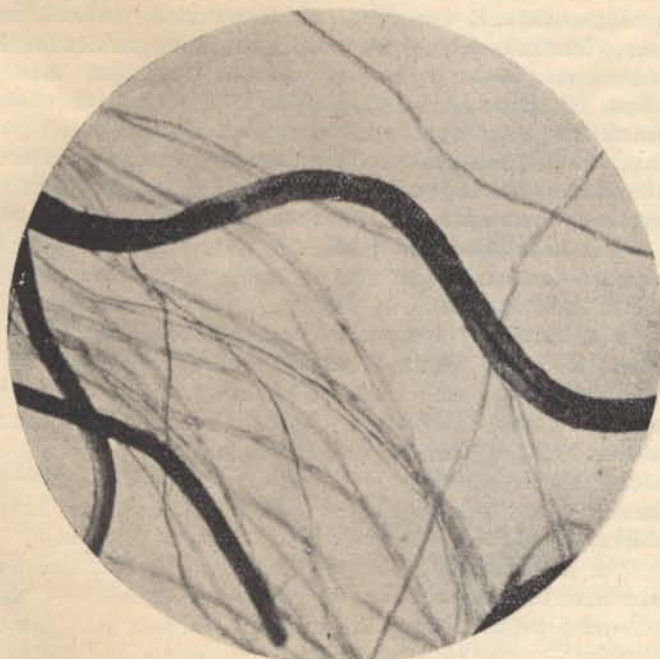
1. Julius Caesar-rendszer szerint az egyes betűk ugyancsak előre történt megállapodás alapján más és más betűjelzést kapnak. Pl.: $i = f$, $g = z$ stb. Ez igen gyakori titkos írásmódszer, amely „vakjelek” közbeiktatásával még bonyolultabbá válik. Nehezebb a megfejtés akkor is, ha valakinek több megváltozott ábc-je van, azaz egy betűnek többféle rejtjelezése van. Pl.: $i = f$, másik ábc-ben $i = \text{ily}$ stb.

Ezt a sok változtatást azonban az írók fejben tartani nem tudják, valahol feljegyzik s így a nyomozás során előkerülhet a feljegyzés, amely a titkos irat megfejtését azután már játékkönnnyűvé teszi.

2. A magánhangzók rejtjeles titkos írása csak magánhangzók áll, az esetleg alkalmazásra kerülő más-salhangzók csak vakjelek. Ily titkos írás rendszere pl. az alábbi:

	a	e	i	o	u
u	d	e	r	b	i
o	j	ö	a	p	h
i	l	z	k	y	s
e	m	f	v	o	c
a	ü	n	u	g	t

4. sz. ábra.

10. ábra.

Légáteresztő, könnyű rugalmas nyári szövet (tropikál) durva gyapjú és puha pamut keveréke. Állati és növényi eredű természetes nyersanyagok ügyes vegyítése, melynek csak egy hátránya van, hogy a házilag való mosása körül-ményes, de vegyileg jól tisztítható. Falra vetített 1000-szeres lineáris nagyítású görcsövi kép látóteréből; fényképezte a budapesti 1. nyomozó alosztály fényképésze.

A 4. ábra felső és baloldali kockáiban az öt magánhangzót látjuk, a baloldali fordított sorrendben. A belső kockákban rendszertelenül — az írók tetszése szerint — a mássalhangzók vannak feltüntetve. E rendszerénél is a titkos közlés minden betűjét két betűvel rejtjelezzük, éspedig a titkos közlés betűjének sorában balra és fölötté álló magánhangzóból. Pl.: t = au, a = oi, g = ao stb.

„Tagadj” rejtjeles kifejezése:

au oi ao oi ua oa.

Ha ezt most még jelentőség nélküli mássalhangzókkal — vakjelekkel — vegyítjük, úgy a megfejtése elég nehéz lesz és a titkos közlés úgy néz ki, mintha egy szó-rejtvény lenne, pedig magánhangzó-rejtjeles titkos írással állunk szemben.

3. Szorzási rejtjeles írás. E rendszerhez is szükséges egy táblázat (kulcs), amelyet fejből is lehet összeállítani.

Egy ily táblázatot az alábbi ábra mutat.

Az 5. ábra felső vízszintes sorában 1-től 23-ig szóló számok egymás mellett, míg a baloldali szélső függőleges rovatban ugyancsak 1-től 23-ig szóló számok, de egymás alatt vannak folytatólag feltüntetve.

A 2. vízszintes sorban az „abc”, minden további vízszintes sorban ugyancsak az abc, de már nem „a”-val, hanem minden sor folytatólagosan a következő betűvel kezdődik.

Ennek a titkos írásnak használatához feltétlen szükséges a kulcsszó ismerete. Enélkül ezt a titkos írást megfejteni nem is lehet. Ha ezt a kulcsszót meg tudjuk, megfejtése már egyszerű, feltéve, hogy a rendszer mibenlétéről tájékozottak vagyunk. A kulcsszót pedig gyakran megtalálhatjuk a gyanúsított iratai között vagy pedig a gyanúsított bizonyos adataiból következtethetünk arra, mert annak megválasztása ritkán történik öltetszerűen, hanem az rendszerint valamilyen név, amely a titkos írást alkalmazóval valamelyes személyi összefüggésben áll (saját keresztnéve, szerelmesének, nevének, gyermekének neve, születési helye, foglalkozása stb.).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
1	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z
2	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a
3	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b
4	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c
5	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d
6	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e
7	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f
8	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g
9	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h
10	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i
11	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j
12	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k
13	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l
14	n	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
15	o	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n
16	p	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o
17	r	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p
18	s	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r
19	t	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s
20	u	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t
21	ü	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u
22	y	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü
23	z	a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m	n	o	p	r	s	t	u	ü	z

A titkos közlés összeállítása a következő. A közlendő szöveg alá tetszés szerint választott kulcsszót írjuk, pl. Péter.

T a g a d j m i n d e n t
P é t e r P é t e r P é t

A titkos közlés egyes betűi titkos jelzésüket a két egymás alatt álló betűnek a táblázatban elhelyezéséből nyerik.

Jelen esetben a közlendő szöveg első betűje „t”. Ezt keressük meg az első vízszintes betűsorban, utána keressük meg a kulcsszó első betűjének „p” betűjét az első függőleges betűsorban s most haladjunk a „t” betűtől lefelé, míg a „p” betűtől jobbra addig, amíg a két betűoszlop egymást metszi. A metszési kockában olvasható betű lesz az első rejtjeles betű, jelen esetben „k”. Így folytatjuk ezt tovább. A közlendő szöveg „tagadj mindent” rejtjeles kifejezése ezen módszer szerint a következőképpen hangzanék:

kebeubrdsuun.

Ily rejtjelezett közlés megfejtése hasonlóan, de fordított sorrendben történik. Először is a rejtjelezett közlés alá írjuk az ismert kulcsszót.

Pl. fenti titkos szöveget és kulcsszót figyelembevée:

K e b e u b r d s u u n —
P é t e r P é t e r P é t —

Elsősorban a kulcsszó első betűjét, „p”-t, megkeresem az első függőleges betűsorban; ha megtaláltam, úgy a betű rovatában addig haladok jobbra, amíg eljutok a rejtjeles betű kockájáig, jelen esetben „k”-ig. Most függőlegesen felfelé haladok a legfelső vízszintes betűsorig s megkapom a közlendő szöveg első betűjét, a „t”-t. Így folytatom az egész titkos irat megfejtését, mely azonban csak akkor lesz lehetséges, ha a kulcsszót megtalálom, illetőleg meg tudom állapítani.

Az „abc”-sorrendnek a táblázatban való összekeverése természetesen már sokkal nehezebbé teszi a megfejtést, de ez ritkább, mert ez esetben mindkét levélírónál az áruló táblázatnak kell meglenni, amit a bűnözők kerülnék s inkább az „abc” rendes sorrendjét alkalmazzák. (L. 5. sz. ábrát.)

E rendszert alapul véve, számokkal is kifejezhetjük a titkos közlést. Az eljárás elég egyszerű. Itt is megkeressük először a kulcsszó első betűjét, a „p”-t az első függőleges betűsorban s megjegyezzük a mellette álló számot, jelen esetben a 16-ost; utána megkeressük a közlendő szöveg első betűjét, a „t”-t az első vízszintes betűsorban és megállapítjuk a felette álló számot, jelen esetben a 19-est. A két szám összeadása, jelen esetben a 35, adja az első rejtjeles számot. Ily megoldás szerint az előbb jelzett szöveg: „Tagadj mindent”, számokban kifejezve:

35, 6, 26, 6, 21, 26, 18, 28, 19, 21, 21, 19, 38.

A visszafejtés épúgy történik, mint előbb jeleztem. A titkos közlés alá a kulcsszót írom, utána megkeresem a kulcsszó első betűjét az első függőleges rovatban, megállapítom a mellette álló számot, ezt kivonom az első rejtjeles számból és a maradékszámot megkeresem a táblázat első vízszintes számsorában, az alatta levő betű, a közlés első betűje. Az előbbi titkos közlést figyelembevée, a megfejtés a következő lesz:

35 6 26 6 21 26 18 28 19 21 21 19 38
P é t e r P é t e r P é t

Az első függőleges betűsorban keressük meg a kulcsszó első betűjét, a „p”-t, mellette látható a 16-os szám.

Ezt kivonjuk az első rejtjeles számból, jelen esetben 35-ből, marad 19. Ezt a számot megkeressük a vízszintes számsorban, alatta látjuk a „t” betűt, amely a közölt titkos szöveg első betűje. Így folytatjuk a további megfejtést.

4. A gróf Grónfeld-féle rendszer a rendes, avagy egy tetszés szerinti összeállított „abc”-t s egy kulcsszámot alkalmaz.

A rendszer ismertetését a rendes „abc”-re alapozom, vagyis:

a á b c c s d e f g g y h i j k l l y m n o ö p r s s z t
t y u ü y z z s.

A titkos közlés összeállítása az alábbiak szerint történik:

Közlendő szöveg: pénzt elástam, tagadj.

Kulcsszám: 1892.

Először a közlendő szöveg alá folytatólagosan a kulcsszámot írom:

p é n z t e l á s t a m t a g a d j
1 8 9 2 1 8 9 2 1 8 9 2 1 8 9 2 1 8

A közlendő szöveg első betűje „p”, mely betű alatt a kulcsszám 1. száma áll.

Ez azt jelenti, hogy a „p” betűtől jobbra az első betű, vagyis jelen esetben az „r” betű lesz a titkos szöveg első betűje. A második betű, az „é” alatt áll a 8-as szám, ez azt jelenti, hogy az „é”-től jobbra a 8. betű lesz a titkos szövegnek második betűje, jelen esetben az „l”, úgy hogy fenti szöveg ezen rendszer szerint kifejezve:

r l u a t y l s z c s z á g y o t y g n b e p.

A visszafejtés akként történik, hogy ugyancsak a titkos szöveg alá folytatólag az ismert kulcsszámot írom; az egyes titkos betűk visszafejtése pedig fordított sorrendben történik. Pl. fenti titkos közlést és számkulcsot figyelembevée:

r l u a t y l s z c s z a g y o g n b e p.

Az „r” betű a 1-es szám azt jelenti, hogy a titkos közlés első betűje „r”-től balra az első betű, jelen esetben a „p”. A második betű „l”, alatta van a „8”-as szám; ez azt jelenti, hogy a titkos közlés 2. betűje „l”-től balra a „8.” betű, vagyis jelen esetben „é” stb. Így történik a további visszafejtés, amely azonban a rendes abc használatánál is a kulcsszám ismeretét feltételezi, amely a gyanúsított iratai között esetleg megtalálható, avagy a gyanúsított személyi adataiból (születési év, kor vagy évszámból) lesz néha megállapítható.

Szótagokból és szavakból összetett rejtjeles írás.

1. Ennél a rendszernél a közlésnek csak bizonyos előre megállapított szótagok, illetve szavak érvényesek, a többi érvénytelen.

Pl. ha az előre történt megállapodás szerint csak az 1., 3. és 6. helyen álló szónak második szótagja érvényes közlés, úgy egy titkos közlés az alábbi lehetne:

Hacsak jó balta, mindig magadhoz ragadj!

Érvényes csak az 1., 3. és 6. szónak 2. szótagja; eszerint a titkos közlés szövege:

Csak ta-gadj.

Szembetűnő a rejtjelezett közlés értelmetlensége, ezért ily érthetetlen szövegek titkos írásra engednek következtetni.

2. A Heideis-rendszernél a közlés két mondatból áll. Az első mondat feltűnés nélkül a közlés tárgyát képező

szavakat tartalmazza, a második mondat a megfejtés kulcsát képezi.

Pl. A titkos közlés első mondata::

A ló megdöglött, pénzt pedig de nagyon vártuk már, elástuk jó öreg kesénket, nem tudom télen, hogy leszünk.

A második, vagyis a kulcsmondat:

Képzelheted, nem lesz könnyű a telünk, már hitelt sem kapunk, csókol bátyád.

Ha a második mondat szavait szemügyre vesszük, azt látjuk, hogy első szava „k” betűvel kezdődik. Ez ennél a rendszerenél azt jelenti, hogy ahányadik szó a második mondatban „k” betűvel kezdődik, az első mondatnak ugyanazon sorszámú szava képezi a titkos közlésnek egy-egy szavát.

Jelen esetben a második mondat 3. és 9. szava „k”-val kezdődő, tehát az első mondatnak csak a 3. és 9. szava az érvényes közlés, vagyis:

pénzt elástuk.

Ez a rendszer már külsőleg is arról ismerhető fel, hogy nagyon cikornyázott stílusban, sokszor elég értelmetlenül van megírva, ami onnan ered, hogy a jelentőséggel bíró egyes szavakat a fogalmazásba valamiképpen be kell szőni.

Egyszerűbb a módszer, ha a kulcsmondat alkalmazása helyett az érvényes szavak elhelyezésére vonatkozólag már előre történt a megállapodás, mely esetben a többi szavak csak a megtévesztést szolgálják.

Pl. A kéményseprő azt mondta, hogy a kályhában

rosszul beépített fagerendákat ki kell venni, téglát a javításhoz van elég a pajtában, nem kell erre külön pénz.

Ha a megállapodás szerint az előbbi közlésnek csak minden 5., 14. és 21. szava képezi a titkos közlést, úgy annak szövege:

A kályhában van pénz.

Feltűnik itt is a nehézkes stílus, de rövid közlésekre célszerű.

4. A könyv-rejtjelezés, kissé hosszadalmas, de biztos rendszer. Ennél minden betű három számból áll. Az első szám a könyv lapoldalát, a második szám a sorszámot, a harmadik szám pedig azt jelzi, hogy a titkos közlés betűje a sornak hányadik helyén van.

Eszerint, ha a „tagadj” szónak az első betűjét, a „t” betűt akarjuk közölni, úgy egy előre megállapított könyv — tessen fel a Szut. — bármely oldalán megkeresünk egy „t” betűvel kezdődő szót és azt az előbbi módszer szerint megjelöljük. Pl.: 38, 4, 8. Az első szám a 38, azt jelenti, hogy a 38. lapoldalon, a második szám a 4, azt jelenti, hogy a betű a lapoldal negyedik sorában, a harmadik szám, a 8 pedig azt jelzi, hogy a betű a sor 8. betűje.

Egy titkos közlés fenti rendszer szerint az alábbi lenne:

38, 1, 14, 41, 1, 22, 50, 40, 26, 122, 1, 6, 100, 1, 6, 101, 3, 3, 101, 1, 5, 101, 1, 4, 100, 1, 3, 100, 1, 1, 108, 1, 12.

naton, s ő csak azért szállt most ki, hogy pénzzé tegye ezt az értékdarabot. Nem ismeri itt idegenben magát. Legalább egy bankig kísérje el valaki. Golimin egészen megfélekedezett, hogy nem akarta elárulni orosz nyelvtudását és vigasztalva mondta most már oroszul: — Én is idegen vagyok, majd megkérdezzük egy rendőrt, hol van a legközelebbi pénzváltó bank.

Együtt haladtak pár lépést, hirtelen a jobbról levő kis ligetből elég jól öltözött, de erősen keletgalíciai zsidó külsejű férfi lépett elő, s egyenesen Golimint szólította meg. — Mit akar ez az ember Magától? Erősen zsargonban beszélt. Golimin nem állott meg, de önkéntelenül válaszolt neki: — Valami orosz menekült, mondotta és most már hárman haladtak a ligetecske kanyargós útján.

A galiciainak felcsillant a szeme. — Pénzt akar beváltani, mit és mennyit? — kérdezte gyorsan németül Golimintól és az oroszától is. A piszkos kis orosz bizalmatlanul nézett rá. — Goliminnek sem volt inyére ez az újabb ismerkedés. — No mit, mutassa, milyen valutája van? — ismételte a kellemetlen idegen. A valuta szót az orosz is megértette, óvatosan kinyitotta a markát és megmutatta az aranyat. Golimin ekkor nézte csak jobban meg a pénzdarabot, valóban arany 5 rubeles volt. A galíciai ki akarta venni az orosz kezéből, ez azonban nem adta oda és tanácsot kérőleg nézett Goliminre. Mi az ára, mennyit akar, erőszakoskodott a harmadik. A lengyel fényképész menetközben félig kíváncsiságból, félig a menekült iránti szánalomból, önkéntelenül is vállalta a tolmács szerepét. — Szkolko hacsitye? Mit kér érte? — Látszott, hogy az orosz sincsen tisztában a rubelek értékével, mert zavartan kérdezte ő maga Golimint. — Mit gondolsz Bátyuskám, mennyit kérjek? Nem tudom hogyan áll itt Ausztriában az aranypénz? — Látnivaló volt, hogy ez a pénznem már rég nem volt a forgalomban. Csak aranyértéke lehet már bizonyos zúgkereskedelmi felárral. A zsidó észrevette a másik kettő tanácsaltalanságát és izgatottan sürgetett. — Gyerünk, gyerünk, mennyit akar? — Ez az erőszakoskodás sehogy sem tetszett a pénz tulajdonosának, de amaz nem tárgyalt. — Megveszem, megveszem, csak ne kérjen sokat. Kérdezze meg hát, hogy adja a pénzt? — fordult ismét Goliminhez. Az orosz nem akart tovább menni. — Szegény beteg nővérem vár a vagonban, — sírándozott. A kis csoport megállott és Golimin vállalta tovább is az önkénytelen tolmács szerepét. — Mit ad érte Maga? — kérdezte a galiciaitól. — Nem, nem, ő mondja meg, mennyit akar, — válaszolta ez kapzsi tekintettel. Golimin bosszankodott, hogy a galíciai még valami társközösségekben lévőnek tartja őt is a szegény kis oroszsal, de nem tudott már szabadulni a helyzetből. Újra az eladóhoz fordult, mondja meg mennyit kér a rubelesért, mert ő nem tudja az árát. Az oroszban nagy baja ellenére is, maradt némi üzleti érzék. Egy-két pillanatig gondolkodott, majd bizonytalanul mondotta: — Tíz dollárt. — A rögtönzött tolmács hűségesen ismételte németül. — Zehn Dollar. — A galíciai meghökkent az összeg hallatára, majd gúnyosan nevetett. — Tíz dollár? Legfeljebb hármat, ha adok érte, de azt is osztrák pénzben. Mondja neki, adja ide három dollárért. — Golimin ezt úgy látszatra maga is kevésnek tartotta, de azért lefordította. Az orosz tagadólag rázta a fejét. — Nyet, nyet, ez nagyon kevés. Ez az utolsó pénzem, inkább elmegyek egy bankba, ott biztosan többet adnak érte. Jöjjön Bátyuska velem, — szólott ismét Goliminhez. De az erőszakos vásárló nem engedte őket eltávozni. Ujjain mutatott az orosznak három, majd kisvártatva négy dollárt, de ez még mindig kevésnek találta az összeget.

Buda várának 250 év előtt a törököktől történt visszafoglalása alkalmával hősi halált halt hajduk emléke.

Golimint most már mulattatta ez a hirtelen keletkezett alku. A két idegen, mindegyik a maga nyelvén magyarázgatni kezdett, míg végre a galíciai kézbe kapta az aranyat. Megnézte, megforgatta, még a csengését is ellenőrizte az aszfalton. Az orosz türelmetlenkedni kezdett. — Adja vissza, adja vissza. Utoljára mondom, hét dollárért odaadom. — Golimin tolmácsolására a galíciai csak hatot ajánlott fel és széles mosollyal buzdította a tulajdonost. Majd zsebébe nyúlt és 3–4 cigarettát is adott neki, hogy ezzel is jobb kedvre hangolja. Az orosz kétkézzel kapott a cigaretta után, de csak nem akart kötélnek állani. — Nem tehetem, szegény beteg nővéremnek kell a pénz.

Végre az alkut a galíciai gyors mozdulattal kötötte meg. Benyúlt a zsebébe és egy nagyon piszkos kendőből kopott és félig rongyos osztrák tízezer és százezer koronásokat húzott elő. 1924-ben még Ausztriában is erős inflációs pénzvisszonyok uralkodtak. Golimin csak sejtette, hogy egy dollár legalább nyolcvanezer osztrák koronát érhet. Feltűnt azonban neki, hogy az aránylag jól öltözött férfi ilyen piszkos kendőben hord magánál ennyire gyűrtött bankókat. Megmagyarázta azonban hirtelenében magának, hogy a valutásiberek mind ilyen piszkos külsejű pénzekkel dolgoznak. A galíciai meglobogtatott az orosz előtt öt darab százezer koronást és hadarva mondotta: — Egy dollár hetvennyolcezer korona, tehát fizetnem kellene négyszázhétvenezer koronát. Adok ötszázezret. — Nem volt ugyan bizonyos, hogy a rögtönzött számítás helyes-e, de az orosz a pénz láttára engedni kezdett. Bizonytalan

mozdulattal nyúlt a százezer koronások után, átvette, megszámlolta az 5 darabot, majd összegyűrve zsebbedugta.

Az egész üzlet olyan gyorsan játszódott le, hogy Goliminnek ideje sem maradt a gondolkodásra. Kénytelen-kelletlen vállalva a tolmács szerepét, — most mosolyogva nézte, hogy a piszkos bankjegyek hogyan tűnnek el a kis orosznál. De arra már nem maradt ideje, hogy tovább menjen, mert a galíciai tovább is erőszakoskodott. Kérdezze meg a kis bolsevikitől, hogy van-e nála még eladó pénz, mondta újra Goliminnek. A bolsevik szót az orosz is megértette és sebesen rázta a fejét. — Nem vagyok bolsevik, hiszen azok elől menekülök, a vörösök az apámat is megölték és most nővéremmel ketten hajléktalanok vagyunk. A galíciai a tiltakozó hangnemből megértette a kifakadást és a maga nyelvén magyarázgatta, hogy félreértés történt. Majd kézzel-lábbal próbálta megértetni, hogyha van még pénz az orosznál, ő szívesen megveszi. Golimin lefordította az újabb kívánságot. Az orosz nagyon óvatosan nézett körül, látszott rajta, hogy nem szívesen megy bele újabb üzletekbe, de azután egészen közel lépett a lengyel fényképészhez és halkán súgva mondotta: — Pénzem nincsen több, de mondja meg neki, hogy van egy pár drágaköve. — A galíciai valutasíber türelmetlenül várta a választ. — Was sagt er? Was sagt er? Mit mond, van még eladó pénze? — Nem, pénze nincsen, válaszolt Golimin, de drágakövei vannak. — A gali-

ciai kissé mehökkent a váratlan válaszra, rövid pillanatra gondolkodott, majd a jó üzlet reményében gyorsan határozott. — Mi van nála? Gyémánt, vagy más kő? Mutassa csak meg, ha ér valamit, megveszem azt is. — Az orosz nagyon óvatosan és félénken tekintgetett körül. Úgy látszott, nem akarja tovább húzni az időt, mert sem Goliminhez, sem a vásárlóhoz nem nagy a bizalma. Goliminnek magának sem tetszett az újabb üzlet. Ki tudja, honnan szerezte a köveket. Talán nem is igaz úton jutott hozzá. Oroszországban most nagyon cifra viszonyok vannak. Talán valamilyen előkelő helyről való ékszereket lopott a kis muszka. Ez meg folyton a nővérét emlegette, aki várja a vasútnál és a kit nem akar tovább magára hagyni. A galíciai is türelmetlenkedett, mindenáron ki akarván használni a kedvező alkalmat. Mutassa, mutassa, integetett a másiknak. Az orosz végre megfogta Golimin kabátját és lassan tuszkolni kezdte befelé a ligetecske felé. Nem akarom, hogy annyian lássanak. Félek, hogy meglop valaki, mondotta halkán. A kis csoport bekerült a fák alá. A galíciai elérte a titkolódzást, maga is körülnézett. Meggyőződött, hogy egyedül vannak-e.

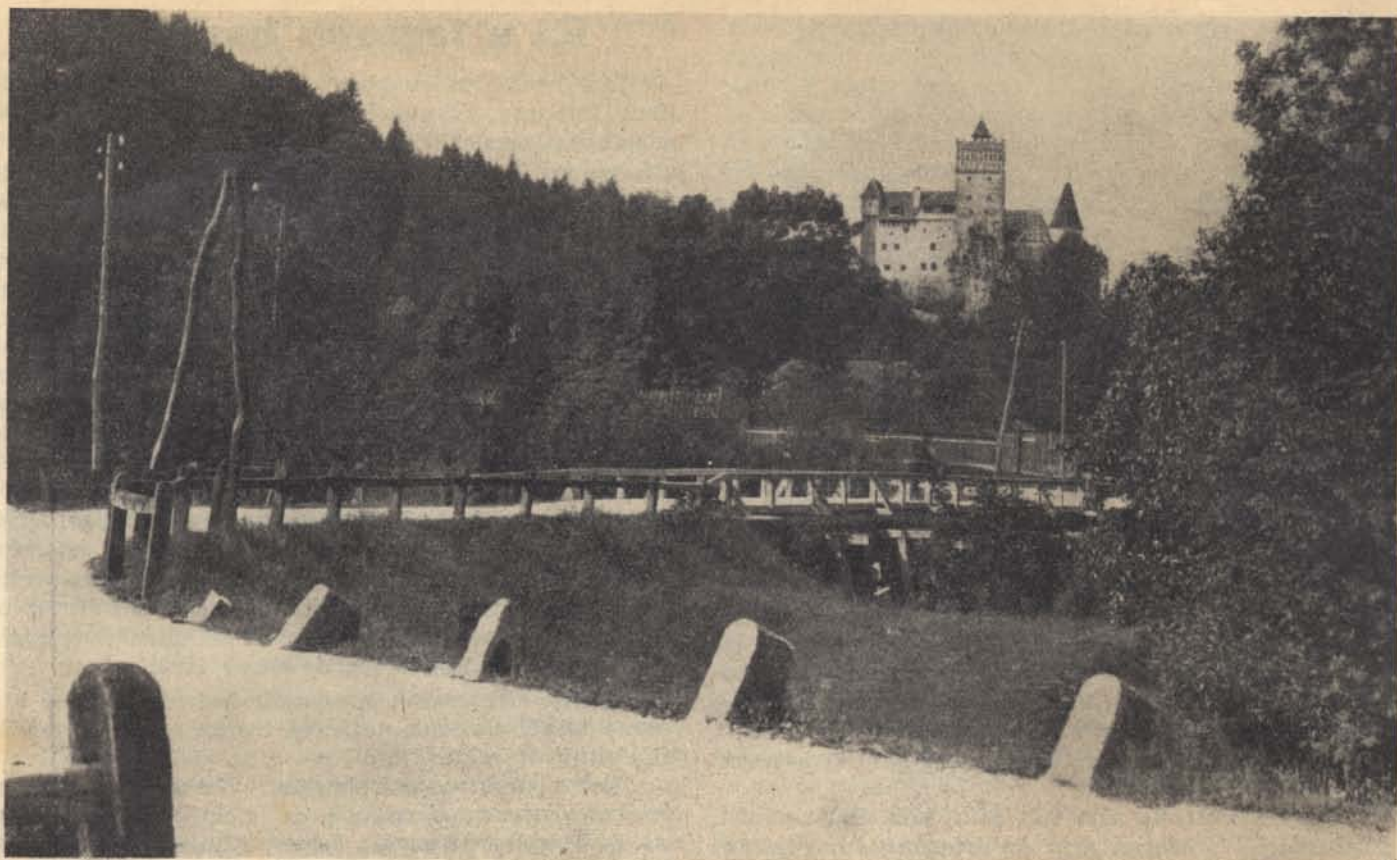
Golimin most már végleg szabadulni akart volna tőlük. Érezte, hogy itt nem megy valami rendjén. Még ha igaz úton kerültek is az ékszerek az oroszhoz, akkor is kínos volt számára, hogy akaratán kívül ilyen vásárlás közvetítőjeként csapott fel. Sohasem foglalkozott, még a nagy konjunktúra idejében sem valutaüzletekkel. Nem szerette az ilyen módon jött pénzt. De itt úgy bele csöppent a két idegen közé, hogy pillanatnyilag lehetetlen volt faképnél hagyni őket. Az orosz nagyon izgatottnak látszott. Vörösarna muszka szabású inge alól nagy óvatosan sötétszínű kis dobozkát húzott elő. Kézbevette a dobozt és félénken felnyitotta. Golimin vattába csomagolva egy pár apró gyémántkővecskét látott megcsillanni. A galíciai kapott volna utána, de a gyanús tulajdonos nem engedte. — Nem tudom, nem tudom, eladhatok-e egy követ. Ez az egész vagyonom és tulajdonképpen a nővéremé. — A galíciai egészen tűzbe jött. Ki akarta venni a dobozkát az orosz kezéből, de ez nem engedte.

Mikor végre a galíciai vásárló kézbe kapta az egyik követ, hirtelen lelohadt a vásárlási kedve, de Golimin érezte, hogy ez csak tettetés, nehogy az orosz túlságosan nagy árat mondjon. — Nem tudom mi az értéke, így nem lehet megállapítanom, szólalt meg. Nagyítóval kell megnézni, ha akar, jöjjön a lakásomra. Nincsen nálam lupe. — Hüvelyk, meg mutatóujjának görbítésével mutatta a nagyítót. Az orosz ezt megértette, de elmenni nem akart. — Mondja neki kérem, hogy nem megyünk! Ha nem lakik messze, öt-tíz percig várunk, hozzon ide egy nagyítóüveget. Mikor Golimin mindezt lefordította, a galíciai megértően bólintott. — Gut, itt lakom a harmadik utcában, legfeljebb tíz perc alatt itt leszek és elrohant.

Amint egyedül maradtak, az orosz újra bőbeszédűvé vált. — Ne gondolja kérem, hogy ezek lopott kövek, — mondotta. — Az apám jómódú ember volt, a bolsevikok kiraboltak bennünket teljesen és nővéremmel együtt csak ezt menthettük már meg. A muszka megint elérzékenyült nővére emlegetésére. Úgy látszott, hogy legszívesebben abbahagyná a várakozást és visszamenne. Örült, hogy sikerült beváltania az arany rubelest. Goliminnek ideje sem maradt a türelmetlenkedésre, mert a szemfüles galíciai még a tíz perc letelte előtt futva megérkezett. Egy kisebb és egy nagyobb nagyítót hozott magával. Látszott, hogy nem először köt hasonló üzleteket. Mindjárt kézbe vett egy követ és alaposan szemügyre vette. Golimin figyelte az arcát, de nem volt rajta semmi változás észlelhető.

Faragó Sándor alhadnagy, mindsenti szakasziparancsnok, „Ácsi” nevű lovát 11 éve lovagolja.

Amit vissza kell szereznünk: Törcsvár.

Értésére adta az oroszoknak, hogy mutasson másikat, aki csak félve adogatta oda kincseit. A második követ nagyon hosszasan nézte a galíciai és halkan mondta Goliminnek, nehogy az orosz megértse: — Ez jóval értékesebb. Egész közömbös arccal nyúlt egy harmadik, majd egy negyedik követ után, de Golimin látta, hogy reszket a keze, amikor az értékes és olcsón megszerezhető zsákmányt vizsgálni kezdi. Az orosz is nagyon izgatott lett. — Mondja neki, hogy csak egy követ adok el, — tolmácsoltatta Goliminnek. Nem is mutatott többet, bár látszott, hogy a dobozka még további kincseket rejteget. A galíciai erre újra visszatért a második köhöz. Nagyítóval nagyon tüzetesen és minden oldalról vizsgálta. A tulajdonos közben újra eldugta dobozát és most már ketten nézték ezt a manipulációt. Végre megtörte a csendet a galíciai. — Jó, ezt megvenném, — mondta németül, taglejtéssel az orosz felé fordítva. — Mi az ára? — Golimin kíváncsi volt, hogyan akarja majd egyik a másikat becsapni és ezért hűségesen tolmácsoltatta az összegeket. Sokkal értékesebbnek tartotta a követ a vizsgálat alapján, mint amennyit az orosz legelőször kért, de azt is tudta, hogy bármilyen összegről legyen is szó, emez jóval kevesebbet fog ígérni. Az orosz már az egész idő alatt gondolkodott, majd óvatosan szólalt meg: — Ha azonnal pénzt kapok, nyolcvan dollárért odaadom.

Az összeg hallatára a galíciai nem lepődött meg túlságosan, de heves alkuba kezdett. Azt kívánta Golimintól, fordítsa le az oroszoknak, hogy egyik követ sem egészen tiszta. A négy közül ugyan ez a legértékesebb, de ennek a széle is meg van kisse csorbulva. Ha ő akarná eladni egy ékszerésznek, az is biztosan észre fogja ezt venni. Látszott azonban rajta, hogy ragaszkodik a vásárhoz. Hosszas fejtörés után ötvenöt dollárt ígért. Az orosz persze hallani sem akart erről és eltette a követ. A galíciai újra tűzbe jött. — Mondja meg neki, hogy ennél többet

nem adhatok. Egészen nyers kő, mi marad abból csiszolás után? — Golimin hiába fordított, az orosz nem engedett. — Nem adom annyiért. Majd Németországban jóval többet kapok érte. Nem is várok tovább. Köszönöm Bátyuska, hogy eddig segítettél rajtam, de most már megyek a nővéremhez.

A galíciaitól persze nem lehetett szabadulni. Kapacitálni kezdte a másik kettőt, hogy kössék meg a vásárt. Még a cigarettákat is elővette és Golimint is megkínálta. A drágakőtulajdonos a cigarettát elvette, kettőt külön még zsebre is vágott, de az árból csak nem engedett. Hosszas huzavona után hetvenöt dollárig lement. De a másik ezt is soknak találta. Újabb alku indult meg, melyet a tolmács közvetített. Megint előkerült a piszkos kis kendő. A galíciai újra számolni kezdte a gyűrött osztrák százezer koronásokat. Csak negyven dollár értékű osztrák pénzem van. Hozok még harminc dollárt, várjanak itt rám, mondta Goliminnek.

Az orosz végre belement ebbe a hetven dolláros árba, de nem akart várni. — Nincs időm! Mondom, hogy várnak rám. — Jó, jó, azonnal itt leszek, csak rohanok pénzért és fizetek a nővérednek is, meg Neked is egy jó uzsonnát. Biztosan megvárjatok, — erőszakoskodott Goliminnek is a zsidó.

Ennek ugyan semmi kedve sem volt, hogy e gyanús társasággal továbbra is összeköttetésben maradjon, de azért szólt az oroszoknak, hogy várjanak, ha gyorsan hozza a hetven dollárt. A másik tényleg elsietett.

Alig, hogy egyedül maradtak, sunyin mosolyogva megszólalt az orosz. Odaadtam volna hatvan dollárért is. De így legalább én jártam jól. Elővette a követ és játszin megcsillogtatta. Golimin nem gondolta ugyan, hogy a galiciainak nem sikerült jól az üzlet, de azért örült, hogy a kis orosz többet fog nyerni. Ez a menekült biztosan jobban reá van szorulva, mint a másik siber, gondolta magában.

Amaz a nagytóval jóval hamarabb megérkezett, mint most a pénzzel. Már jó negyedórája álltak a liget szélén, de az erőszakoskodó vásárló nem akart jönni. Biztosan nincsen otthon pénze és most pénzt hajt fel valahol, mondta az orosz. Majd, hogy teljék az idő, elővette a követ és vizsgálgatni kezdte ő maga is. Tulajdonképpen sajnálom eladni, mert ezek képezik egész vagyonomat, de mit csináljon az ember, kell a pénz.

Golimin is kézbe vette a kövecskét. Szép, tiszta, ragyogó kis példány volt. Nem értett ugyan a gyémántokhoz, de a szikrázó kő neki is megnyerte tetszését. Az orosz közben újra mesélni kezdett, hogyan jutott apja a kövekhez. Golimin ezt már nem nagyon hitte, de azért szórakozottan hallgatta.

A galíciai csak nem akart megjelenni. Mindketten türelmetlenek lettek és már menni akartak. — Nem fog jönni, mondta az orosz. Nem kapott pénzt, gyerünk Bátyuska. — Majd hirtelen ötlettől felvillanyozva, ránézett Goliminre. — Van pénzed? Vedd meg Te! Neked odaadom hatvan dollárért — és nevetett.

Az önkéntelen tolmács meghökkent egy pillanatra. Nagyon zavarba jött. Tényleg, miért ne ő használja ki ezt a kedvező alkalmat. Jól jönne neki is egy kis üzleti haszon. Hiszen senkit sem károsít meg. Az orosz a hatvan dollár mellett biztosan nyer még eleget. A kő jóval többet ér, hiszen ez a minden hájjal megkent galíciai hetvenet is megadna érte.

Gondolkozott, de nem volt nála csak német márka, némi osztrák és lengyel pénz. Az orosz meg bízta. Adj érte Bátyuskám hatvan dollárt, inkább a Tied legyen, mint azé az alaké.

Golimin kinyitotta tárcáját és mutatta a német márkákat. Még odahaza váltotta be a német pénzt. Ez mind nála volt, mert az úton csak lengyel pénzt költött. Kiszámították gyorsan, hogy hatvan dollár mennyit ér német márkában.

Mikor az orosz meglátta a márkákat, felébredt benne a kapzsiság. — Ez kevés, Bátyuskám. Add még ezt is hozzá, mondta Goliminnek — s félig erőszakoskodva, kivetett még a tárcából egy osztrák százezer koronást. — Nesze itt a kő — mondta végül.

Kezet fogtak. Goliminnek ez sem tetszett, mert az orosz keze ragadt a piszoktól, de nem akarta megsérteni a másikat.

A drágakő tulajdonosa átvette a pénzt és gyorsan elrohant. Golimin egyedül maradt.

Pillanatig azon gondolkodott, hogyan értékesíti majd a követ. Elhatározta, hogy Varsóban fogja eladni. Bécsben még gyanúba vehetik, hogy nem igaz úton jutott hozzá.

Megindult a város belseje felé, hogy az akaratlan zökkenő után végre szállodához jusson, de a kíváncsiság nem hagyta békében. Szerette volna megbecsülni a követ. Nem volt senki ismerőse Bécsben. Hirtelen elhatározta, hogy benyit az első ékszerész üzletbe. Azt fogja mondani, hogy a követ gyűrűbe szeretné foglaltatni. A külső Ring egyik cífrán csillogó boltjába lépett be. Az ékszerész udvariasan köszönt és kezébe vette a követ. Ránézett és mosolyogni kezdett. — Sajnálom uram, de ez nem drágakő, ez közönséges strass-üveg.

Golimin elvörösödött. Nagyon szégyelte magát. Hirtelen világos lett előtte a helyzet. A két gazfickó egymáshoz tartozott és jól megjátszott színházzal csapták be őt.

De honnan tudták, hogy beszéli az orosz? Éppen ez az, ami a szélhámost azzá teszi: a szimat.

Ki a legjobb barátja?

Multévi 22. számunkban e címen pályázatot hirdettünk: Írja meg, aki akarja, hogy ki a legjobb barátja és miért? Nagy érdeklődésre talált pályázatunk eredményét a folyó évi 1. számunkban közöltük, de jeleztük, hogy arra még visszatérünk, mert a kérdést éppen a csendőr szempontjából igen figyelemreméltónak tartjuk.

Azt tartja a közmondás: „Madarat tolláról, embert barátjáról” — lehet legjobban megismerni. Ha tréfásan a csendőrré fordítjuk a közmondást, azt mondhatjuk, hogy a csendőrt tolláról is, a barátjáról is meg lehet ismerni. Mert a tollban is van valami. A toll a csendőr legszebb, legjellegzetesebb külső dísz, amely a megjelenését leginkább teheti mutatóssá, de lomposná is. Aki öt-hat éves csendőr korában is azzal a tollseprűnek nevezett, csapzott bokrétaival járkal, amit próbacsendőrkorában a kalapja mellé tűztek a gazdasági hivatalban, arról messze leri, hogy neki aztán igazán mindegy, büszkén lobog-e a kakastolla vagy pedig betegen vánszorog utána, mint egy életűnt kappan után. A csendőrnek a tollában is benne kell, hogy legyen az egyénisége, nemcsak ahogy rendben tartja, de ahogy viseli is.

No, de erre csak a közmondás kedvéért tértünk ki; nem a tollról akarunk most írni, hanem a csendőr másik minősítőjéről: a barátjáról.

Rokonlelkek vonzzák egymást. Nemcsak a jók, az értékesek, hanem a rosszak, az értéktelenek is. Léha ember nem érzi jól magát komoly társaságban, az üresfejű sem tartalmaz emberek között, az összeférhetetlen pedig sehol sem. A latin így fejezi ezt ki, hogy: „Similis simili gaudet” — a hasonló a hasonlóknak örül. És ha valaki még nem egészen „hasonló”, a jó vagy a rossz barát gondoskodik róla, hogy átalakítsa. Éppen ebben, a jó vagy rossz barát átalakító befolyásában rejlik a fontossága annak, hogy kivel barátkozunk. És mert a rossz, a könnyelmű, „az élet örömeit” kereső és ígérő társaságnak rendszerint nagyobb a vonzóereje, mint annak, amely az élet komolyságát is eszünkbe juttatja, igazi, bensőséges, értékes jóbarátra csak az tud szert tenni, aki megtanul a veszedelmes ellen védekezni.

Polgárember onnan válogathatja a barátait, ahonnan akarja. Pályatársaival csak hivatása körében, a hivatalos munkaidő alatt érintkezik; közösségük nem terjed ki a magánéletre. Ha a maga dolgát elvégzi, munkaadói nem törődnek a magánéletével, állami alkalmazásban is a

hivatali feletteseinek rendszerint csak akkor avatkoznak bele, ha arra meghatározott okot adott, vagy ha a magánélete annyira butányossa fajult, hogy a hivatali érdekeket is veszélyezteti.

Másként van ez a csendőrnél. Hivatása nemcsak a szolgálata alatt, hanem a magánéletében is bajtársával való szoros együttélésre utalja. A csendőr kis viszonyok között, iaktanyának nevezett családi házában, túlnyomóan csak néhány bajtársával való szoros együttélésben éli le életének legnagyobb részét. Ez a megüti, a magánéletet is feloldó családi együttélés kell, hogy megadja az irányt: hol keressen elsősorban barátokat. A hasonló: bajtársak között. A bajtársi jóviszony mellett, amelynek egy órs életet jellemeznie kell, természetesen, hogy egyes csendőrök között a szoros értelemi bajtársaságon túlmenően, baráti viszony is fonódhat, hiszen már a korbéli és rendfokozati különbségek, a szolgálati föl- és alárendeltség is bizonyos választásokat emel, amelyeket meg kell érteni és tiszteletben kell tartani. Ezek a választások azonban sonase legyenek olyan magasak és erosök, hogy elrejtessék a legrobb szabályt: mindnyájan ugyanannak a szép és buszka testületnek vagyunk joban-rosszban osztozó, egyforma gyermekei.

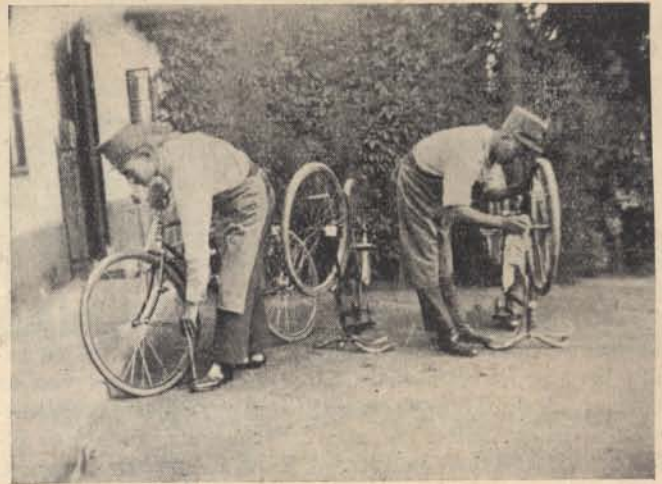
A honved bajtársasága a katonapajtáságon alapszik. Szép és nemes kotelek, a volt öreg katonának hontanapjaig kedves emléke, de szorosabb közösseget csak a tenyleges szolgálati időnek aranyilag rövid tartama alatt jelent. E szolgálati idő alatt is mód van arra, hogy a pajtáság elsősorban egykorú és leginkább azonos rendfokozatú bajtársak között fejlődjen ki, hiszen elegendő vannak ahhoz, hogy mindenki megtalálja a földjét vagy nem földjét, aki legközelebb áll az ő egyeniségéhez.

Ezzel szemben a csendőr rendszerint hosszú ideig szolgál, közöttük tehát már nagyobb korbéli és rendfokozatbeli különbségek is adódhatnak. Egy órs néhány tagja között nem lehet nagy választék; annoz a négy-öt bajtárshoz van kötvé, akikkel a beosztása éppen összehozta. Itt tehát már fokozottan lép előtérbe a csendőrök igazi jóbarátságának legjobb feltétele: az egymashoz alkalmazkodás, egymáshoz csiszolódás. Fiatal az időshöz és idős a fiatalhoz.

Miből álljon ez az egymáshoz csiszolódás, alkalmazkodás?

A fiatal csendőr legyen szerény és figyelmes az idősebbekkel szemben, hiszen ha majd ő lesz az idősebb, ugyanazt joggal el fogja várni a fiatalabbaktól. Ha egy idősebb bajtársa bizalmasabb barátságával tiszteli meg, értékelje ezt a barátságot, tekintse megtisztelőnek, ne pedig tiszteletlenségre kihasználható cimboraságnak, mert ezzel nemcsak magáról állítja ki a szerénységtelenség bizonyítványát, de az idősebb bajtársát is ferde, kényelmetlen helyzetbe hozhatja. Ne feledje, hogy az a tíz vagy húsz év különbség, ami közte és idősebb barátja között fennáll, nemcsak születési dátumokat jelent, hanem ugyanannyi éves kemény életküzdelmet, hivatási és élettapasztalatbeli többletet is, amit neki, a fiatalabbnak, még csak ezután lesz alkalma megszerezni.

Fiatal csendőrök néha hajlamosak a maguk túlértékelésére, az idősebbek bírálgatására, önmagukkal való összehasonlítására és ennek következtében a szerénytelen elbizakodásra. Nem akarják elhinni, hogy nincsen igazuk: húsz vagy harminc év múlva, ha az akkori fiatalok részéről ugyanezt fogják tapasztalni, majd elhiszik. Természetesen, hogy a fiatalokban sok olyan tulajdonság

Szépülnek a kerekessparipák. (Iglódi Pál törm. — Kartal — felvétele.)

megvan még, amit az élet az idősebbekből már kikoptatott. Húsz-harmincéves korában az ember testileg is, szellemileg is rugékonnyabb, mint negyven-ötvenéves korában. De a rugékonnyaság néha szertelen, mert nem fékezi az élet bölcsessége. Kell, hogy az ember jónéhány-szor megégesse a kezét, amíg reájön az életnek sok igazságára, lehetőségére és lehetetlenségére. Nem szabad a fiatalnak megmosolyognia, amit az öregek mondanak, mert húsz év múlva ő is szószerint ugyanazt fogja mondani. Ez így volt, amióta a világ fennáll és így is lesz a világ végezetéig, mert a természet törvénye, nem az embereké. És azt, amivé lett, amit tud, ami szellemi és erkölcsi érték van benne, kinek köszönheti a fiatal csendőr? Nem: az idősebbeknek. A tőlük kapott oktatásnak, nevelésnek, a tőlük átvett szellemi és erkölcsi örökségnek.

Gondolja el egy — mondjuk — huszonöt-huszonhatéves csendőr, ha egy húszéves újonc lekicsinylően beszélne a csendőr katonái tudásáról, mindent jobban tudna, mindenben fölényesen oktatni akarná őt, az „öreg” katonát: mit szólna hozzá? Pedig csak öt-hatévi korkülönbség van közöttük. Ne tartsák tehát fölfelé természetesnek azt, amit lefelé nem hajlandók elismerni.

A fiatal csendőrnek az idősebbekkel szemben való barátságát tehát egy fődolog jellemezze: tisztelet a kor és a rendfokozat iránt, még a bizalmas baráti érintkezésben is. Szép magyar katonaszokás, hogy az idősebb bajtárs a fiatalabbat — személyes barátságának jeleként — tegezni szokta, de a fiatalabb csak akkor él a visszategezés jogával, ha az idősebb őt erre felhatalmazza. Ez nem lealázó, hanem a fiatalabb bajtárs szerénységének és annak a kifejezője, hogy az idősebb részéről használt tegező megszólítást megtiszteltetésnek tekint, de azért a kettőjük között meglévő korbéli vagy rendfokozatbeli különbséget nem téveszti szem elől. Sőt, ha az idősebb bajtárs felhatalmazza is a fiatalabbat a visszategezésre, a fiatalabb — szintén szép magyar katonaszokásként — tegező megszólításához is hozzáfűzi az idősebb bajtárs rendfokozatát: „Kérlek, törzsrőrmester úr.”

Az a fiatal csendőr, aki idősebb bajtársainak baráti közeledését és barátságukat így fogja fel, őszinte, megértő barátokat fog találni az idősebbek sorában is; nem fogja kényelmetlennek, feszélyezőnek érezni a fiatalságot akkor sem, ha olyan őrsre kerül, ahol ő a legfiatalabb. Szerény, udvarias, figyelmes, az előljáróit és idősebb bajtársait tisztelő csendőrnél mindegy, hogy hány éves és hogy ezen vagy amazon az őrsön szolgál-e: mindenütt jól

fogja magát érezni, mert mindenütt érvényes a szabály: „Amilyen a mosdó, olyan a törülköző”.

Ez azonban az éremnek csak az egyik oldala. Van néhány szavunk a másik oldalához: az idősebbekhez is.

Mindenekelőtt: ne zárkozzanak el fiatalabb bajtársaitól. Bizonyára találni fognak közöttük olyanokat, akiket a szolgálati érintkezésen túlmenő, melegebb barátságukba fogadhatnak. Az örsnek csak az idősebbek és nem a fiatalabbak adhatják meg a családi melegséget, mert az ő dolguk a közeledés. Nem szabad a fiatal csendőrben mindig csak „éretlen”, tapasztalatlan, széles vagy könnyelmű fiatalembert látni; meg kell keresni és találni bennük az értékes tulajdonságokat is, mert van az is bőven. A fiatalok jótulajdonságai értékesen kiegészítik az idősebbekét, sőt még a kölcsönös, ellentétes hibák is előnyöské válhatnak, ha semlegesítik egymást. A mogorva, mindig zsöntölődő „öreg”, aki csak hibát talál abban, amit a fiatalok csinálnak, de a jót nem akarja észrevenni, akinek egy jó szava nincsen a fiatalokhoz, annak nem szabad csodálkoznia, ha a fiatalok nem tudnak felmelegedni iránta.

A mai fiatalság általában jól megüti a mértéket, amit tőle elvárhatunk. A háború utáni nehéz viszonyok megkomolyították, az elhelyezkedési lehetőségek megnehezülése hivatásának és pályájának megbecsülésére tanította, az általános kulturális fejlődés pedig nyílteszűvé, szellemileg élénké tette. Ettől a nemzedéktől, amely legalább is nem rosszabb a réginél, nem kell féltünk a csendőrség jövőjét, nem lesz méltatlan utódunk. Hogy a fiatalságnak e jó tulajdonságai mellett hibái is vannak, az a korral járó természetesség. Irtsunk ki e hibákból minél többet: mint előljárók szolgálati eszközökkel, de mint barátok — barátsággal.

A csendőrségi szolgálat módszere, a járőrszolgálat úgyis közelebb kényszeríti az örs tagjait egymáshoz. Akivel az ember éveken át kettesben portyázik, azt jobban megismeri, mint bárki mást, azzal szemben képtelen magát vadidegenné tekinteni. Ahoi mégis így van, ott a két csendőr közül valamelyikben — vagy mindkettőben — hibának kell lennie.

Nős csendőrök jól teszik, ha a fiatalabbakat néha a családjuk körében is szívesen látják, aminek azonban nem szabad költséges és felesleges vendégeskedések keretében történnie. Aki jó polgári társaságba járatos, vigye magával a fiatal csendőrt, akit odavalónak tart. A csendőrnek úgy kell az illetményeivel gazdálkodnia, hogy azokkal ne csak beérje, de félre is tehessen. Mégis: adódhatik eset, amikor egyik-másik barátunk pillanatilag szorult helyzetbe jut: aki tud, segítsen rajta és ne engedje, hogy idegentől kérjen kölcsön. Persze, a segítség csak akkor helyénvaló, ha az anyagi zavar nem a csendőr hibájából és főképpen nem könnyelműségből keletkezett; könnyelmű embernek nem szabad pénzt adni a kezébe. Aki pedig kölcsönt kapott, fizesse pontosan vissza. A legtöbb barátságot a vissza nem fizetett kölcsön teszi tönkre.

Akár idősebbekkel, akár fiatalabbakkal vagy egykorukkal barátokunk: ne várjunk más részéről a barátság érdekében csak áldozatot és ne reméljünk a magunk számára csak hasznot. A barátság áldozatokkal is járhat, hiszen éppen ez teszi nemessé, önzetlenné. A mindennapi életben ezek az áldozatok talán jelentéktelen semmiségek, de adódhatik alkalom, amely ugyancsak próbára teszi: ki az igazi barát és ki nem az. Az ilyen alkalmak egy életre összeköthetnek, de el is választhatnak két embert. Ettől a baráti áldozatkészségtől meg

kell azonban különböztetni a cimboraságot, főképpen szolgálati vonatkozásban. Ha a barátunk büntetendő dolgot követ el, nem kívánhatja, hogy tetteitársaivá vagy bűnpártolóivá szegődjünk, mert magunkat is romlásba taszíthatjuk, talán olyan cél érdekében, amely cseppet sem tiszteletreméltó. Az alattomos, kicsinyes árulkodást, besúgást kerülni kell, de rosszul fogná fel a dolgot az a csendőr, aki „barátságból” nem tenne jelentést pl. egy olyan visszaélésről vagy mulasztásról, amely kiderülése esetén akár neki, akár másnak is súlyos kellemetlenséget okozhat.

Nézzük el azonban a barátunk emberi gyengéit. Kölcsönös elnézés nélkül nincs barátság. Egymás hibáinak kicsinyes vagy éppen rosszakarató keresgélése nemcsak csunya, de igazságtalan is: csak az tehetné meg, aki bizonyos felőle, hogy az Uristennek ő az egyedüli hibátlan teremtménye. Ha a barátunk valamit mond vagy tesz, nem szabad mindjárt rosszakaratot feltételezni; nem szabad azt mindjárt ellenünk irányulónak tekinteni, hiszen olyan oka is lehetett reá, amiről nem tudunk, vagy amire nem gondolunk. Az ilyen, nem tisztázott félreértések mindig veszedelmesek, mert marják a lelket és rejtett, alattomos, igaztalan vádak szülnék, amelyek ellen az érdekelt — mert nem tud róluk — még védekezni sem tud. Hányszor előfordul, hogy egyszerre, minden ok nélkül azt vesszük észre, hogy a barátunk neheztel reánk; fogalmunk sincsen róla, miért, hiszen tudtunkkal semmit sem tettünk, amivel arra okot adtunk volna. Kérdezzük meg ilyenkor a neheztelés okát nyíltan: egészen bizonyos, hogy reábukkanunk a félreértésre, amelyet azután eloszlatunk.

Legyen a csendőr a barátjával szemben nyílt, őszinte. Mondjon neki mindig igazat, mert csak így várhat tőle is nyíltságot, őszinteséget. Mondjon igazat akkor is, ha kellemetlen. Az emberek úgysem mondanak — legtöbbször nem is mondhatnak — mindig igazat, pedig kell egy bíráló, aki kívülről az elfogulatlan szemlélő szemével nézi az ember életét és cselekedeteit, mert sajátmagával szemben mindenki elfogult, a saját hibái felett könnyen szemet huny. Nem szabad megharagudni tehát a barátára, ha őszintén megmondja: ezt vagy azt nem tetted jól, nem viselkedted helyesen; ezt szokd le, ebben nem volt igazad stb. Az ilyen, hibáinkat szeretettel gyomlálható barát értéke felbecsülhetetlen, mert állandóan tökéletesíti az embert, mintegy tükröt tart eléje és megkiméli attól, hogy a háta mögött mások bírálgassák.

Az irigység is csúnya szokás, különösen baráttal szemben. Barátunk sikerén, eredményein, dicséretén vele kell örülnünk. Nem szabad mindjárt arra gondolni, hogy: na, ez most felibém fog kerekedni, jobban fog haladni; nem szabad az érdemeit leszólni vagy lekicsinyelni, hiszen természetes, hogy emberek között különbségek adódnak. Egy őszinte, valóban átértézt, nemcsak formai szerencsekívárat és meleg kézszorítás különbözteti meg az igazi barátot azoktól, akik az örömről csak kényszeredetten vagy sehogysem osztoznak.

Értsünk tréfát. Szinte azt mondhatjuk: az intelligencia fokmérője, ki mennyire tud szívből mulatni egy jól sikerült, szellemes tréfán, még ha az ő rovására ment is. Kevéssé értelmes, korlátoltabb emberek jellemzője, hogy olyankor is szívesen, gyorsan és indokolatlanul megsértődnek, amikor semmi okuk sincsen reá. Hagyjuk ezt a vénkisasszonyokra, mulassunk a tréfán s alkalomadtán adjuk vissza. Nem szabad a derűt, a mosolyt száműzni az életünkéből, amelynek amúgyis annyi komoly oldala van,

Nem szabad, hogy egy ártatlan tréfa barátokat ellenségekké tegyen. Persze a tréfával is vigyázni kell, nem szabad durvának lennie, vagy az előjárói tekintélyt sértenie.

Szólnunk kell még az őrsparancsnok különleges helyzetéről. Őt minden alárendeltjének különös tisztelete illeti. Mindenért és mindenkiért felel, parancsa, intézkedése nem tűr ellentmondást, kell tehát, hogy egyéni és szolgálati tekintélye is mindenkiének felette álljon. E tekintélyének az érintkezés külsőségeiben is meg kell nyilvánulnia, azért helyeseljük azt a régi csendőrszokást, hogy az őrsparancsnok az alárendeltjeit nem szokta tegezni, legfeljebb a kinevezett helyettesét. Ezt nem szabad gögnek vagy az alárendeltnek lenézésének tekinteni, hanem csak az őrsparancsnok állásával járó, célszerű mértéktartásnak. Olyan őrsön, ahol az őrsparancsnok mindenkivel tegeződik, hamarosan kiütköznek ennek az általános „pertu”-nak a következményei, elsősorban olyan csendőrök részéről, akik azt hiszik, hogy akivel tegeződnek, annak már a lapockáját is megvergethetik.

Nem akartuk az eddigiekkel azt mondani, hogy a csendőr mással, mint csendőrrel ne barátkozzék. Ez még szolgálati szempontból sem volna célszerű, hiszen a csendőrnek nemcsak a laktanya falai között, hanem az életben is élnie, látnia, hallania, tapasztalnia kell. Belátjuk, hogy az ember néha ki is kívánczik a laktanya falai közül, bár persze ezzel sem szabad barátságba menni. Mindenben van középút.

A csendőr általános magatartása, műveltsége, modora minősítés tárgya. Utasításunk kimondja, hogy társadalmi érintkezési formák ismerete a csendőr társadalmi helyzetét kedvezőbbé teszi. A többnyire szerény viszonyok közül, szerény társadalmi körből kikerült csendőr társadalmi magatartása, modora, viselkedése sokszor csiszolásra szorít, erre pedig a jól megválogatott baráti kör s főképpen e barátok családjaival való érintkezés igen alkalmas. Nem szükséges, hogy csendőr „zsúfú”-vá igyekezzék lenni; annyi illetet azonban el kell sajátítania, hogy ne jöjjön zavarba, ha műveltebb társaságban kell is megjelenenie.

Ezzel meg is mondtuk, hol keresse a csendőr a polgári barátait. Lehetőleg azok körében, akiktől bármi jót tanulhat. Egyedül a csendőrön mulik, mennyire tud elhelyezkedni a falu intelligens társadalmában, a fontos az, hogy inkább felfelé igyekezzék, mint lefelé. Az olyan baráti kör, amelyben a csendőr a legkülönb ember, nem sok hasznára válhatik. Ha azonban a csendőrnek sikerül nála magasabb társadalmi osztályhoz vagy értelmiséghez tartozó társaságba bejutnia, ha ilyen személyiségek barátságukba fogadták is, ne kérkedjék tüntetően ezzel a barátsággal. Sem az illetők jelenlétében, sem pedig a távollétükben, mert az ilyen kérkedés ellenszenves.

Intelligens, derék, keresztény iparos- és kereskedőemberek társaságában szintén jól érezheti magát a csendőr, tőlük is tanulhat, sőt hosszabb érintkezés alatt sok olyan szakismeretet is elleshet tőlük, amelyeknek a szolgálata körében is hasznát veheti. A község módosabb, tekintélyesebb gazdaembereivel és családjaikkal szintén tarthat a csendőr baráti kapcsolatot, hiszen a csendőr is többnyire a földművesosztályból származik, valószínű tehát, hogy annak a körében is érzi magát a legjobban. Ha ez a társaság a társadalmi érintkezési formák tekintetében talán nem nagyon igényes is, tőlük a csendőr csak jót tanulhat s a polgári életből magával hozott ismereteinek is leginkább ebben a társaságban veszi hasznát.

(Folytatjuk.)

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gabonalopás kiderítése.

Irta: KÖVÁRI GYÖRGY törzsőrmester
(Tóváros).

1934 július 10-én Fleischer György* tatai lakos, kereskedő a tóvárosi őrsön feljelentést tett, hogy 1933 november 7-étől a feljelentés napjáig magtárhelyiségéből ismeretlen tettes körülbelül 160 q búzáját ellopta.

Földvári András tiszthelyettes, őrsparancsnok a lopás nyomozására Keresztény József törzsőrmestert és Horváth György I. csendőrt vezényelte ki. A sértett a 160 q búza ellopását még a feljelentés megtétele előtt többeknek elbeszélte úgy, hogy a lopást illetőleg a községben már vélemény alakult ki. Arról beszéltek, hogy a sértett búzáját annak Károly nevű 25 éves fia lophatta, illetve sikkaszthatta el, aki a helybeli kávéházban sokszor szokott mulatozni.

A nyomozásra kivezényelt járőrt — midőn az a sértett lakásán megjelent — a sértett arra kérte, hogy a gabonalopásügyében a nyomozást ne vezesse be, mert az a gyanuja, hogy a hiányzó gabonamennyiséget a fia sikkasztotta el, fia ellen pedig a nyomozás lefolytatását nem kívánja.

1935 február 23-án Fleischer György újból megjelent a tóvárosi őrsön és feljelentést tett, hogy 1934-ben tett feljelentése óta magtárhelyiségéből ismét nagyobb mennyiségű gabonája hiányzik. A hiányt a magtárhelyiségbe beszállított, valamint onnan kiadott gabonamennyiségről vezetett könyveinek tüzetes átvizsgálása útján állapította meg. Számítása szerint 1933 november 7-étől 1935 február 22-éig magtárhelyiségéből 367.29 q búza, továbbá ismeretlen mennyiségű rozs és egyéb termény hiányzik. A rozs és egyéb termények könyveibe nincsenek pontosan bevezetve, így a pontos hiányt ezekre vonatkozólag nem tudja megmondani. Kárát 5—6000 pengőben jelölte meg.

Őrsparancsnokom az ügy nyomozására Farkas József I. csendőrrel engem vezényelt ki. A nyomozást azal kezdtem, hogy a sértettet a lakásán részletesen kikérdeztem. A sértett elmondta, hogy a magtár ajtaja zárral és lakattal van ellátva. A kulcsokat az iroda-helyiségben őrzi. Azt sohasem észlelte, hogy a magtárhelyiség ajtaján levő záron vagy lakaton valami sérülés vagy karcolás lett volna. A magtárhelyiség az ő, valamint 25 éves Károly fia kezelése alatt áll. A magtárhelyiségben elhelyezett gabonamennyiségnek nagyobb részét Károly fia vásárolta a helybeli piactéren és szállította onnan a magtárba. Ugyancsak Károly fia szokta az eladott gabonát a magtárhelyiségből kiadni. A vásárolt, valamint az eladott gabonamennyiséget az üzleti könyvekbe szintén a fia vezette be.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A sértettől megkérdeztem, hogy ha a lopást esetleg a fia követte el, kívánja-e ellene az eljárás megindítását? Igenlő válaszára a bűnvádi eljárás megindításához szükséges nyilatkozatot aláírtam.

A tulajdonképeni nyomozást a magtárhelyiségbe szállított és onnan kiadott, valamint a meglevő gabonamennyiségről vezetett könyvek tüzetes átvizsgálásával kezdtem. Az átvizsgálás során a sértett által bementetett hiányt én is megállapítottam. Ezután a magtárhelyiségen volt lakatot és zárat egy ismerős, megbízható lakossal megvizsgáltattam, de azokon semmiféle karcolás vagy más elváltozás nem látszott.

A nyomozás kezdetén a sértett Károly nevű fia, akit a sértett, valamint a község közvéleménye gyanúsított, nem volt odahaza. A nyomozás kezdetén nem is akartam őt kikérdezni, mert egyelőre nem volt ellene semmiféle bizonyítékom. A felmerült gyanú helytállóságának tisztázása érdekében a fiatalember viszonyait és életmódját, főleg pedig esetleges költekezéseit szándékoztam felderíteni. Ennek során a helybeli kávéházban bizalmasan megállapítottuk, hogy a fiatalember a kávéházban hetenként két-háromszor szokott megfordulni, de egész heti költekezése rendszerint csupán 4—5 pengőt szokott kitenni. A faluban híresztelt költekezés tehát valótlannak bizonyult. Ezt a csekély összeget nem lehetett összefüggésbe hozni a búzalopással. A sértett fia a nyomozás kezdetén a község lakosságától tudomást szerzett arról, hogy édesatyja, valamint a község lakossága őt gyanúsítja a lopások elkövetésével. Barátjainak és a kávéház tulajdonosának panaszkodott és azt mondotta, hogy ha a tettes nem kerül meg, ő öngyilkos lesz.

A sértett fia, ha ugyan ő volt a tettes, feltevéseim szerint a cselekményt úgy követhette el, hogy piaci gabonavásárlásai során olyan gabonamennyiséget is elszámlolt, amelyet nem vásárolt meg. A könyvbe, mint vásárolt gabonát, bevezette úgy, mintha a gabonát a magtárhelyiségbe beszállította volna, az árát pedig megtartotta magának. Ebből a feltevésből kiindulva, reméltem bizonyítékhoz jutni. Egy napi nyomozás azonban nem hozott semmi ilyesmit napfényre, így az ő tettességére irányuló feltevést egyelőre félretéve, őt ki sem kérdeztem, hanem más irányban kezdtem nyomozni.

A helyszínt és a körülötte fekvő házak lakóit jól ismertem. Gondolatban mérlegeltem az eshetőségeket. Ebből újabb feltevés született meg. A terményt feltevés szerint csakis több alkalommal, apránként lophatták el. Ez az elkövetési mód a közelben lakók tettességére utalt. Járőrtársammal gondolatban sorra vettük a közelben lakókat. Beszélgetés közben eszembe jutott, hogy a helyszíntől körülbelül 200 méter távolságban lakó Nemes Pált, továbbá annak barátait: Sas Ferenc és Schmid Márton tatabi lakosokat az utolsó évben többször láttam különböző vendéglőkben mulatozni. Érdeklődni kezdtünk

utánuk megtudtuk, hogy nevezettek egy alkalommal 7—8 napon keresztül minden cél nélkül Budapesten tartózkodtak és onnan ittas állapotban bérautón tértek vissza Tata községbe. Megállapítottam, hogy Tóváros község egyik vendéglőjében egy év leforgása alatt körülbelül 5—600 pengőt mulattak el, ezenkívül gyakori vendégei voltak a többi vendéglőknek is. Feltűnő volt, hogy a vendéglőkben mindig hármasan mulatoztak. Ezzel szemben azonban azt is megállapítottam, hogy Nemes Pálnak 3 hold földje és egy háza van, Sas Ferenc pedig 1933. év folyamán 7 hold földet örökölt, abból 4 holdat 2000 pengőért eladott, a még megmaradt 3 hold földet pedig 6 q búzáért haszonbérbe adta. Schmid jó hírnévnek örvendő, 60 hold földdel rendelkező gazdálkodó fia. Ezek az adatok a gyanút elerőtlenítették, mert a költekezést a sajátjukból is folytathatták. Én azonban tovább nyomoztam és azt igyekeztem tisztázni, hogy nevezettek adtak-e el búzát, ha igen, mikor és mennyit. A nyomozás során megállapítottam, hogy 1934. év őszén Nemes Pál egy kocsit, Sas Ferenc egy kocsit és Schmid Márton két kocsit búzát adott el a tatabi piactéren. Megállapítottam ezzel szemben azt is, hogy Schmid Márton az atyja sohasem bízta meg búza eladásával, Sas a 3 hold földje után járó haszonbért nem természetben, hanem pénzben vette fel, végül hogy Nemes Pál a 3 hold földjén búzát nem termelt. Meg tudtam azt is, hogy a Schmid által eladott búzát Kis József tatabi lakos, fuvaros szállította el a tatabi piactérre. Háromnapi nyomozás után a leírt adatok birtokában Kis József fuvarost a község házára idéztettem és tanuként kikérdeztem. Kis elmondotta, hogy Nemes Pál lakásáról 1934. év őszén 5 kocsi gabonát szállított a tatabi piactérre eladás végett. A piactéren az eladást Nemes, Sas és Schmid együtt szokták végezni. A búza kocsira rakása alkalmával Nemes és két társa minden egyes alkalommal jelen volt. Elmondta azt is, hogy Nemes lakásán, a szobában, a búza szállítása alkalmával mindig nagyobb mennyiségű gabonát látott. Kist a késő esti órákban kérdeztem ki, úgyhogy arról a két bizalmi egyénként alkalmazott községi rendőrön kívül más nem tudott. A kikérdezés után Kist nem engedtem szabadon, mert attól tartottam, hogy Nemes Pált vagy társait, akiket már alaposan gyanúsítottam a lopások elkövetésével, értesíti. Kist a két bizalmi egyénnel együtt az éjszakai órákban az őrre kísértem. Őrsparancsnokomnak megállapításaimat jelentettem és kértem, hogy még két járőrt bocsásson rendelkezésemre azért, hogy Nemes Pál és két társa lakására egyszerre tudjunk menni. Nemes és Schmid Tatán, míg Sas Tóvárosban lakott. Őrsparancsnokom a két járőrt szolgálatba vezényelte. Engem pedig Sas Ferenc tóvárosi lakására küldött. Sas Ferencet a lakásán feltaláltam és a tóvárosi község házára kísértem, ahol kikérdezéséhez kezdtem. Sas kezdetben tagadta, hogy tudomása van az ellopott gabonáról. Arra a kérdésre, hogy miből mulatozott, azt adta elő, hogy az eladott 4 hold földje árát mulatta el. Sasnak megneveztem társait és közöltem vele, hogy azok már a tatabi község házában vannak őrizet-

A MERCEDES IROGEP

megbízhatósága vitán felül áll. A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételekkel.

Vezető képviselő:

IROGEP BEHOZATALI RT
Budapest, V, Nádor u. 74

ÁGYTOLLAT,

pejhet, szállítók, penzió, internátusok részére. Igen jó minőségben olcsón szállítók, kész párnákat is. Kelengyék, háztartások részére különféle igen jó minőségű higiénikusan készült új ágytollat és pejhet igen olcsón ajánlok. Kérje cíjmentes mintázott árajánlatomat.

Fehér fosztott libatollat különben 2 pengőért
10 kcs vé elénél — bérmentve, utánvétellel szállítók. Ügyneki (női) felvezetek

ROSNER GYULA ágytoll-üzeme, Kiskunfélegyháza.

ben. Ekkor Sas a cselekmény elkövetését beismerte. A lopások végrehajtását a következők szerint adta elő:

1933 szeptember folyamán Nemes Pál lakásán volt Schmid Mártonnal együtt. Ott elhatározták, hogy Fleischer magtárhelyiségéből, tudva, hogy ott állandóan nagyobb mennyiségű gabonakészlet szokott lenni, búzát fognak lopni. Elhatározásuk után a sértett magtárhelyiségén volt lakat-, valamint a zár nyílásáról gipszel mintát vett. A minta után a lakathoz vaslemezről kulcsot csinált, a zárhoz pedig Nemes Pál pincekulcsát alakították át. A kulcsokkal éjjel 1—2 óra közötti időben a magtárhelyiséget kinyitották és a magtárba mentek. Ott a lakásukról magukkal hozott 4 zsákot búzával telemerték, vállukon Nemes lakására vitték és ott a szobában elhelyezték. A sértett gabonakészletét így folytatólagosan dézsmálgatták. Mindig csak éjjel loptak. Egy-egy esetben 4—5 zsák gabonánál többet nem vittek el és a lakatot, valamint a zárat mindig gondosan becsukták maguk mögött. A lopások elkövetése alkalmával villamos zseblámpát használtak. A magtárhelyiségbe mindig csak ketten mentek be, egyikük meg a magtárhelyiség előtt, az utcakereszteződésnél őrködött. A búzán kívül elloptak még 6 q rozst, 350 kg. árpát, 316 kg. zabot, 25 kg. fehér babot és 25 használt üres zsákot. Az elloptott gabonamennyiséget kisebb, 7—8 q-s tételekben a tatai piacon, és különböző gabonakereskedőknek adták el, sőt a búzából Nemes Pál a sértett fiának is eladott 6 q-t. A sértett vásárlási könyvét átvizsgáltam és megtaláltam benne a 6 q-ról szóló tételt. A lopott terményekért kapott pénzeket megosztottak. A pénz nagyrészt mulatozásokra költötték.

A gyanúsítottak lakásait a járőr átkutatta és azokban rengeteg gabonaneműt, zsákokat, lisztet, tolvajkulcsokat és egyebeket találtunk.

A győri kir. törvényszék folytatólagosan elkövetett lopás büntette miatt Nemes Pált és Sas Ferencet 3—3 évi és Schmid Márton 2½ évi fegyházbüntetésre ítélte. Az ítélet jogerőre emelkedése után a sértett kárának megtérítését polgári peres úton kereste. Nemes Pál házát eladták s így a sértett kárából 3400 P megtérült.

*

A tanulság ebből a nyomozásból elsősorban az, hogy gyakran nem a legkézenfekvőbb, legvalószínűbb megoldás a helyes. A közvélemény, sőt a sértett maga is meg volt győződve arról, hogy a tolvaj a sértett fia. A járőr igen helyesen járt el akkor, midőn nem tett fel mindent erre az egy kártyára, hanem a nyomozást más feltevésből kiindulva is lefolytatta. A nyomozás egyébként, mint jól átgondolt, lépésről-lépésre tervszerűen haladó munka, elismerést érdemel.

Gömbös Gyula volt honvédelmi miniszter búcsúja a honvédségtől. Gömbös Gyula miniszterelnök a honvédelmi tárca vezetése alól történt felmentése alkalmával a m. kir. honvédséghez a következő búcsúszózatot intézte:

Bajtársak!

Legfelsőbb Hadurunk kérésére a honvédelmi minisztérium vezetése alól felmenteni kegyeskedett.

Hét évig küzdöttem és munkálkodtam veletek, ki magam is köztetek nőttem fel. A munka és a hivatás, mit a honvéd végez, nehéz, de magasztos és dicsőséges, mert a honvéd az ország boldogulásának őre és jövőjének letéteményese. Még sok a teendő, mert — úgyszólván — a semmiből nőttünk fel. Megfeszített munkára van tehát szükség.

Bajtársak! Ezt soha ne feledjétek! Én sem felejttem el és rátok gondolok, mert tovább is a honvédségé maradok.

A csendőr tisztikar bemutatkozása a m. kir. csendőrség felügyelőjének. Folkuszalvy Folkusházy Lajos altábornagy úr Ő Nagyméltósága, a m. kir. csendőrség felügyelője, szeptember 3-án fogadta a Budapesten, 5-én a Székesfehérváron, 10-én a Pécsen, 11-én a Szombathelyen, 14-én a Debrecenben és 15-én a Miskolcon állomásozó csendőr tisztikar bemutatkozását.

Gazdászati tiszti tanfolyam. A csendőr tiszti tanfolyamok keretében csendőr gazdasági tiszti tanfolyam kezdődött Budapesten. Az 1937 január 31-ig tartó tanfolyamot vezér Torzsay Lénárd, a tiszti tanfolyamok vezetésével megbízott alezredes nyitotta meg szeptember 1-én a tanári kar és a hallgatók teljes jelenlétében. A tanfolyam tanárai: vezér Torzsay Lénárd alez. (Közzgazdálkodás), Pinczés Zoltán őrgy. (Közbiztonsági szolgálat, dr. Kricsfalussy-Hrabár Endre őrgy. (Polgári jogi ismeretek), Kricsfalussy Hrabár Sándor szds. (Lovaglás), Kontra Kálmán szds. (Motortan, vívás), dr. Papp Ferenc szds. hdb. (Katonai jogi ismeretek), Szűcs János g. szds. (Államháztartás), Fodor Lajos g. szds. (Ruhagazdálkodás), Eperjessy István g. szds. (Szárnygazdálkodás, számvivősegi utasítás, ügyvitel), Medzihradsky Aladár g. szds. (Felülvizsgálati szabályok, nyugdíjtörvények) és Berzeviczy László g. szds. (Illetmény-szabályzat). A tanfolyam hallgatói: dr. Körmöczy Rezső hdgy., dr. Varga Ferenc, Madarász Ernő, Kis Zoltán, Maczky László, Mátéffy Árpád e. e. zászlósok, Skafszky László, vezér Paál Lajos, Jankó György, Kóczián Gyula, Géczy József, Györgypál Ferenc, Lovas Árpád, Alkay Ernő, dr. Szalontai Sándor és Hunyadi György kpvj. őrmesterek.

ÍRÓGÉP és **HUNGARIA és RHEINMETALL**
 hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemelő jóállással
FORBÁTH és RÉVÉSZ
 Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19
 A m. kir. csendőrség tagjainak árendámény és kedvező fizetési feltételek

Modern BÚTOR-házak
 20 KOMBINÁLT SZOBÁK, HALÓK, EBÉDLŐK
HAVI RÉSZLETRE IS
 VIII., BAROSS-UTCA 42

Budavár bevételének 250. éves évfordulója. Buda visszavételének jubileumát ünnepelte szeptember 2-án Budapesten a magyar nemzet és vele együtt egész Európa. A Mátyás-templomban tartott ünnepi szentmise után, feltizenegy órakor a *Himnusz* hangjai mellett érkezett az ünnepség színhelyére, a Bécsikapu-térre *vitéz Nagybányai Horthy Miklós Kormányzó Úr Ó Főméltósága*. *Szendy Károly* polgármester ünnepi beszéde után megtörtént az emlékmű leleplezése, melyre a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* maga helyezte el az első koszorút.

A magyar *Hízekegy* akkordjai mellett megindult a menet a Vár északi bástyájának tövéhez, ahol a Budavár ostromában résztvett magyar hajduk emlékművét leplezték le.

Leleplezték Bandholz tábornok szobrát. Harry Hill Bandholz, néhai amerikai tábornok, a legnehezebb időkben, az 1919–1920. években tett nemzetünknek felbecsülhetetlen szolgálatot, mikor mint a Budapestre küldött katonai bizottság egyik legsúlyosabb szavú tényezője megvédte a Nemzeti Múzeum kincseit. Lovaglókorbacssal kergette el onnan a rabolni akaró oláh katonákat s ezzel megakadályozta a feltéve őrzött nemzeti kincseink pusztulását.

Augusztus 23-án leplezték le a szobrát a Szabadság-téren. A leleplezésen a hálás szívű magyarok ezrei jelentek meg, de a Budapesten tartózkodó amerikaiak is mind ott voltak. A *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* képviselőjében *Shvoy István* gyalogsági tábornok, a honvédség volt főparancsnoka jelent meg.

Baleset. Szeptember 1-én, Nógrádsáp község határában, dr. *Endrődy Barna* századost a budapesti 1. nyomozó alosztály parancsnokát, motorkerékpár szerencsétlenség érte. Dr. *Endrődy* százados a bal boka fölött mély zúródást, a test több helyén apróbb zúródást szenvedett. A boka fölötti zúrott mély sebet az orvos még a helyszínen összevarrta. Még a szerencsétlenség napján beszállították a budapesti 9. számú honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházba. Állapota nem súlyos.

A budapesti lovas tanalosztály vizsgálja. Augusztus 28-án volt a lovas továbbképzésre vezényelt őrsparancsnokképző iskolát végzet: lovastörzsmesterek vizsgálója. A vizsgabizottság elnöke *Abafalvy Sándor* alezredes, kerületi parancsnokhelyettes volt. A tanfolyamot sikeresen elvégezte 21 fő, akik közül *Kemény Márton*, *Bódi Ferenc* és *Nemes Bálint* törzsmester (vizsgázott) kitűnő eredménnyel. Ezenkívül 14-en jeles, 4-en pedig jó eredményt értek el.

Dicséretetek. A m. kir. csendőrség felügyelője dicséző okirattal látta el a budapesti I. kerületi állományából: *Boros István* III. törm. v.-at, mert a gödöllői és később a kenderesi örökösintézményen különleges és felelősségteljes szolgálatát éveken át hazafias érzéstől áthatott lelkiismeretes odaadással és pontossággal látta el. — A m. kir. szombathelyi III. kerület parancsnoka nyilvánosan megdicsérte: *Söptei József* thts.-t, mert 1936. év május havában a Dráva folyó megáradása alkalmával a Gyékényes—Pécsi vasútvonalat fenyegető bekövetkezhető veszélyt, a hatóságnak tett körültekintő és gyors jelentésével elhárította. — A m. kir. pécsi IV. kerület parancsnoka dicséző okirattal látta el: *Bereczki Máté* alhdy.-t, mert 27 éves meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt kötelességeit mindenkor példás buzgalommal, igen jó eredménnyel látta

el. Mint őrsparancsnok és szakaszparancsnok úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjei vezetésében és nevelésében mindenkor igen nagy szorgalmat tanúsított és szép eredményt ért el; *Nagy Lajos* VI. törm. v.-at, mert mint járőrvezető több vármegye területén keresetszerűleg garázdálkodott kerékpártolvajt átlagon felüli buzgalommal, szakértelemmel és körültekintéssel teljesített nyomozásával az igazságszolgáltatás kezére juttatta; mely alkalommal 18 kerékpár és 22 egyéb lopási esetet derített ki. — A m. kir. miskolci VII. kerület parancsnoka dicséző okirattal látta el: *Gulyás József* törm.-t, mert egy lopáson tettenért ismert veszélyes gonosztevővel szemben erélyes és bátor fe lépést tanúsított, melynek során azt, a megkísérelt ellenszegülés dacára is elfogta és az igazságszolgáltatás kezére juttatta. — Nyilvánosan megdicsérte: *Szalai László* cső.-t, mert egy lopáson tettenért ismert veszélyes gonosztevőnek a megkísérelt ellenszegülés dacára történt elfogásánál járőrvezetőjét hathatósan támogatta.

Jutalmazások. A m. kir. belügyminiszter úr a csendőrségi jutalmazási alaphoz a szombathelyi III. kerület állományában: *Dóczi István* törm. v.-at 50 P, *Székely József*, *Varga György* törm.-t és *Szalai Mihály* örm.-t 25—25 P; A pécsi IV. kerület állományában: *Bodó Imre* törm.-t 50 P, *Bárdos József* thts.-t, *Bors József* és *Bérces Sándor* törm.-t 25—25 P; A debreceni VI. kerület állományában: *Elek Zsigmond*, *Fejes Imre*, *Bakonyi István*, *Bodó Gáspár* törm.-t 50—50 P, *Kürösi József* törm.-t és *Korom Lajos* örm.-t 25—25 P; A miskolci VII. kerület állományában: *Csik Ferenc*, *Szabó Lajos*, *Tihanyi József*, *Németh Péter*, *Gonda István*, *Barna Imre*, *Gödrösi József*, *Lantos János*, *Csibrán Miklós*, *Marsai István* alhdy.-t 65—65 P, *Joó János* alhdy.-t 55 P, *Szakály Imre*, *vitéz Dávid András*, *Forgács Miklós*, *Szekeres István*, *Mihály József*, *Szász József*, *Czéli János*, *Deák Antal*, *Hangodi István*, *Göcze József*, *Kerülő György*, *Mokány Mihály*, *Sárosi István*, *Kárpáti János*, *vitéz Mándy János*, *Oláh András*, *Tepliczki Mihály* thts.-t, *Darvas József*, *Horváth Ferenc* törm. v.-at 50—50 P. *Csapó Antal* thts.-t, *Székely József* törm. v.-at, *Széplaki János*, *Molnár Imre*, *Ferenczi István* törm.-t 30—30 P; *Bándi Károly*, *Hajdu István*, *Pók Lajos*, *Harangi Mihály*, *Máté Sándor* törm., *Szőke Sándor*, *Zámbori János*, *Bán Mihály*, *Biró Lajos*, *Mezei András*, *Bánhídi Pál*, *Kovács György*, *Kajor István*, *Zsolnai Imre*, *Pelle János* örm.-t, s végül *Mészáros László* és *Könyves István* cső.-t 20—20 pengő pénzt jutalomban részesítette.

Segélyezések. A m. kir. csendőrség felügyelője a m. kir. csendőrségi tanulmányi segélyalapítványból a szombathelyi III. kerület állományában: *Kuntár János* alhdy.-t 50 P, *Vigh György* alhdy.-t, *Tókai Mihály* és *Várközi Mihály* thts.-t 40—40 P; A pécsi IV. kerület állományában: *Vörös Mihály* thts.-t 50 pengővel segélyezte.

Beutalások Hévízre. A belügyminiszter úr a folyó évi V. gyógyidőszakra a hévízi csendőrségi gyógyházba pótlólag beutalta *Csányi Károly* g. szds.-t.

Különleges fizetési kedvezmény

a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegforgács. Ebédlő- és alvószőnyegek, szőnyegek, paplanok stb. Ágy-nemű és fehérnemű vásznak. Női és férfi divatszövegek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre

LAKÁSBERENDEZŐ-nél

Budapest, VI., Liszt Ferenc-lőr 5.

Telefon: 1—271—77.

Mintaárjegyzéket és modellárjegyzéket küldünk.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

ÓRÁSMESTER, ÉKSZERÉSZ

NYIREGYHÁZA

TEL.: 229

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, szebbnél-szebb ékszerek, ébresztő és fall órák, a csendőrség részére részlete is. Választékot pórtómentesen küldök. Javításokat szakszerűen végzek. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Megtámadott járőr. Augusztus 25-én 15 óra 20 perckor, a diósgyőri őr állományába tartozó **Kovács Lajos** törzsmester (vizsgázott) és **Molnár Elek** csendőrből állott járőr a hillaufredi műúton **Pásztor István** parasznai, **Váradai Béla** úthutai és **Likner István** óhutai lakosokat vagyongyűjtés és veszélyes fenyegetés gyanúja miatti eljárás során, mert a járőrnek nem engedelmességet, elfogta. Nevezettek bottal voltak felszerelve, amit Kovács törzsmester felszólítására nem tettek le, hanem azzal a járőrre támadtak. Tekintve, hogy a támadók középfokban ittasak voltak, a járőr fegyvert nem használt, hanem a botokat elszedte tőlük. A bot elvétele alkalmával Kovács törzsmester a jobb kéz ujjain 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. A járőr másik tagja nem sérült meg. A támadókat a járőr elfogta és a miskolci kir. ügyészségnek átadta.

Megsérült csendőr. Augusztus 27-én 9 óra 30 perckor a pilisi őr állományába tartozó **Lukács Károly** próbacsendőr a lakotanya pincéjében, dinnyevágás közben, karján az ütőeret véletlenül elvágta. A községi orvos azonnal kórházba utalta. A kivizsgálás folyamatban van.

Elfogott egyén megszökése. A csornai őr járőrtől **Gerencsér János László**, lopás gyanúja miatt elfogott egyén nyomozás közben **Gyarmat** és **Csikvánd** községek közötti erdőben megszökött. A szökevényt a hírközpont a Nyomozati Értesítő úján nyomoztatja. A kivizsgálás folyamatban van.

Csendőrségi Közlöny 17. szám. Személyes ügyek. Kormányzói elhatározás: A Kormányzó Úr ő Főméltósága Legfelsőbb Elhatározásával elrendelni méltóztatott, hogy **Urszady Gyula** I. kerületbeli g. örgy. a saját kérelmére állandó nyugállományba helyeztessék. — Miniszteri rendelet. Odaitéttett: a II. osztályú tiszti szolgálati jel: **Madacsay Imre** és **Abajalvy Sándor** alez.-nek; a III. osztályú tiszti szolgálati jel: **Sásdy László**, **Micskey Kálmán**, **Kövendi Nagy Jenő**, **Nemesmonostory Jenő**, **vitéz Péterffy Jenő**, **Kiss Aladár**, **Abay Kálmán**, **vitéz Aghy Zoltán**, **Fóty Ferenc**, **Liscsinszky Béla**, **Nagyalasnyai Barcza Jenő**, **Barabás József** és **Hartay Rezső** szds.-nak. — Állandó nyugállományba helyeztetett: **Baricz Károly** szegedi V. kerületbeli alldgy., **Varga Sándor** I. szombathelyi III. és **Péter Gergely** szegedi V. kerületbeli thts. — Névváltoztatások: **Pónusz Lajos** prb. cső. családi nevét „**Ujvári**”-ra, **Sztanó István** prb. cső. „**Szendrői**”-re és **Bakics Károly** prb. cső. „**Boglár**”-ra változtatta belügyminiszteri engedéllyel. — Szabályrendeletek: Csendőrség elhelyezési kimutatásának helyesbítése. Cs—8. jelzésű „**Irányelvek az őrökön való továbbképzésre**” című szolgálati könyv mintarajzain alkalmazott mérle helyesbítése. Csendőr őrök és különítmények ellátása a Bűnügyi Körözések Lapja hiányzó évfolyam példányaival. Hirdetmény a Liszt Ferenc emléket megőrkítő kétpengős ezüstérmék veréséről szóló 1936. évi XXI. törvényi cikk alapján vert kétpengős ezüstérmék kibocsátásáról.

Bérbeadná Letső Jenőné, csendőrszázados özvegye 35 holdas, lakással és gazdasági épületekkel is ellátott birtokát. Cím: Tát, Esztergom megye.

Megvételre keresünk „Cs. 8.” jelzésű „Irányelvek az őrökön való továbbképzésre” című könyvet. Akinek van eladó, közölje azt a szerkesztőséggel.

Erős Rezsőt, aki 1916-ban csendőrmesteri rendfokozatban Brassóban teljesített szolgálatot, keresi a Gergyótólgyesen született testvérét: **Erős Matild** (Tusnád-Baia, Románia). Akik tudnak a keresetről, írjanak az említett címre.

Szöllősi József törzsmestert, aki 1921. évben Maros-újvárról jött át Magyarországra — vagy mindazokat, akik hollétéről tudomással bírnak — fontos ügyben keresi és kéri özv. **Vargyas Antalné** ny. tiszteljes özvegye (Fegyvernek, Arany János-utca 491. szám), hogy címét közöljék.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vla-hina) Mihály ny. szakasztiszt, Budapest, XIV., Ujvidék-köz 5. flsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani.) **Dél József** ny. thts, Budapest, VII., Amerikai-út 74. szám, **Fekete Imre** ny. törzsmester, Uj-Hatvan, Toldi-utca 2. **Árak és munkadíjak:** szép, új dísztoil, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5—6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — **Papp Ferenc** ny. törzsmester (Hajduböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gondnal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételkötelezettség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új őrparancsnokok a budapesti I. kerületben: **Hargitai János** I. és **Takács Béla** törm. v.

Házasságot kötöttek a budapesti I. kerületben: **Cseh Kálmán** thts. **Bereczki Margittal** Pestszenterzsébeten, **Kálmán József** thts. **Pusztai Annával** Ludányban, **Szabó József** IX. örm. **Lakos Jolánnal** Pápakovácsin; A pécsi IV. kerületben: **Pinczés Lajos** törm. v. **Bihai Etelka-Margittal** Sándorfalván; A szegedi V. kerületben: **Horváth Ferenc** I. örm. **Lefor Margittal** Kunszentmártonban; A miskolci VII. kerületben: **Lakatos József** törm. **Tardi Margittal** Sajó-kazincson és **Maczko Mihály** örm. **Rónai Margit-Magdolnával** Miskolcon.

Családi hírek. Született a budapesti I. kerületben: **Szabó Károly** II. thts.-nek **Károly-Lóránd** nevű fia, **Kovács József** törm.-nek **Jusztina-Mária-Borbála** nevű leánya. — A székesfehérvári II. kerületben: **Szalai Lajos** II. törm. v.-nak **Lajos** nevű fia, **Németh György** II. törm.-nek **György** nevű fia. — A szegedi V. kerületben: **Belényi József** thts.-nek **Katalin-Antónia** nevű leánya, **Magyar Antal** törm.-nek **Rozália-Jolán** nevű leánya, **Köszegi Antal** törm.-nek **Antal-Géza** nevű fia. — **Meghalt:** **Szabó Károly** II. budapesti I. kerületbeli thts. **Károly-Lóránd** nevű fia Budapesten, **Becsei Jenő** debreceni VI. kerületbeli törm. **Ilona** nevű leánya Nyiregyházán.

Halálozás. A mosoni őr állományába tartozó **Szabó János** III. örmester augusztus 25-én a győri m. kir. honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházban, súlyos gyomorátűródás következtében meghalt. — **Horváth J. Géza** ny. csendőrtiszteljes életének 68. évében Székesréherváron elhunyt. Életéről még az 1935/4. Csendőrségi Lapokban írtunk a „**Dicsőségek csarnoka**” c. cikkben abból az alkalomból, hogy hosszú szolgálati idejéről gyűjtött fénykép- és okmánygyűjteményét az emlékbizottságnak ajándékozta. Különösen tevékeny életének és értékességének elismerése u'olsó földi útján is megmutatkozott a társadalom minden rétegéből összegyűlt gyászoló tömegben.

Örökbefogadás. **Vitéz Takács Imre** várakozási illetményekkel szabadságolt törm. örökbefogadta **Nagy Irén** kismarjai születésű kiskorú leányt. A gyermek neve ezentúl: **Takács**.

A csendőrség tagjainak évtizedes beszerzési forrása
KÖZPONTI VÁSZNÁRU és KELENGYEVÁLLALAT CZEISLER LIPÓT
Budapest, VI. Izabella-utca 69. (Saját ház)
Vásznak, kelengyeneműek, ingek, férfi- és női szövelek, paplan, szőnyeg, függöny stb.
8-10 havi kedvezményes folyószámla-hitelre

Alku nélkül bútor
szabott áron:

NAGY ZSIGMOND
VI., Lázár ucca 3.

Árak a bútoron.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros íróval: „Szószzerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, írógéppel kettes sortávolságra, kézírással pedig jól olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kézírással nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímezett és válaszbellyeggel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvétel beküldése alkalmas csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másuttá közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomatukat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságtól (Bpest, VIII., József-körút 5.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbellyegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálattal újra nem terelelni, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét vagy útjegyül számot választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrségi Lapok”-rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, másoktól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Előfizetni csak legalább félre lehet. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342 számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest. I., Böszörményi-út 21. szám.”

Jászfényszaru. Csendőr rendfokozatúak rangmeghatározásánál az első tekintetbeveendő adat a véglegesítés éve. Kivethető ez a 9/1935. Cs. K. mellékletként kiadott 18.250/eln. VI. c. 1935. sz. B. M. körrendelet 9. pontja alatt írtakból. Ön tehát a rangidős.

Volt lovas. 1. Tekintve, hogy éppen betegsége miatt helyezték át a gyalogos állományba, jelentkezésekor orvosi bizonyítványt is kell bemutatnia arról, hogy lovas szolgálatra alkalmas. Hogy kell-e felvétele esetén újból lovas tanfolyamot végeznie, nem tudjuk, de nagyon valószínű, mert olyanok is elvégzik az átképző tanfolyamot, akik állandóan lovas szolgálatot végeznek, de tudásuk fogyatékos. Önnél, aki már három éve nem lovagol, ez bizonyára fennáll. 2. Meg fog jelenni a folyó évben. 3. Címét helyesbítettük.

Mosonszolgók. A tömeg a kocsmából jött, a járőrvezető ezt látta s ha az ő ismételt felszólításának az volt az eredménye, hogy végül is a járőr útját állták, akkor minden pilanatban tartani kellett a járőr elleni támadástól. A járőrvezető tapasztalt csendőr, tudta, hogy a Szut. 302. pontja szerint kell eljárnia. Ez pedig előírja, hogy... a csendőr ugyanakkor, amikor puskáját lövésre kész helyzetbe veszi, ismétljen... stb. Ez a lényeges a jelen esetben is. Ha nem próbacsendőr lett volna a járőrtárs, bizonyos, hogy a helyzetet látva, ugyanazt tette volna, mint a járőrvezetője. De mert tapasztalatlan járőrtárs volt, ismétlésre a járőrvezetőnek kellett volna őt utasítani.

Ki érti a Szut.-ot? Arról, hogy az utánportyázást miként kell az ellenőrzések közt számítani, megmondtuk véleményünket az 1935. évi Csendőrségi Lapok 7. számában adott szerkesztői üzenetekben.

55.555. Ezt a cikket annak tanácsos beszerezni, aki a tisztogatásra szolgáló átalányt kapja. Azért mondjuk: tanácsos, mert parancsolólag nem lehet azt mondani, hogy: kell. Mert hogy valaki, aki a tisztántartásra kötelezve van, ezt miként oldja meg, az az ő dolga. Fő, hogy a körlet tiszta legyen. A lábtörölő beszerzése összehasonlíthatatlanul olcsóbb és okosabb megoldás.

F. J. I. Új címét előjegyeztük. Előfizetése augusztus végével lejárt. Csekklapot küldtünk.

Joe. 1. A már magyarosított név újabb megváltoztatására nincs lehetőség. Az Ön neve igen jó hangzású. Ha végigolvassa például a zsebkönyvet, talál bőven ott neveket, amelyeknek tulajdonosai meglelt, komoly értékes emberek és meglegedettek is bizonyára, jöllehet az önénél sokkal különbözőbb nevek miatt azok is részesei lehetnek talán hasonló csipkelődéseknek. Különös mindenestre, hogy ilyesmire is van ideje egyeseknek. Ön tehát ne érzékenykedjék, eljön az ideje, hogy megszűnik a tréfálkozás. Panaszügyet ilyenből ne csináljon, sokkal többre megy, ha a tréfán nevet vagy meg se hallja azt. Egyikkel így a másikkal úgy kell elbánni. 2. A fénykép nem közölhető, a beállítás nem sikerült. Sokkal jobb volna, ha a felvételen az írógépet nem hátulról látnánk, hanem oldalról épp úgy, mint a szereplőket.

Iglói t.-őrm. Az egyik képet közöljük.

Nagy Lajos I. t.-őrm. Jó felvétel, közöljük.

Halmi, lov.-cső. Még a lovak fűrdetéséről készült felvétellel volna a legjobb. De csak mi tudjuk egyedül, hogy lovascsendőrök és csendőrllovak a szereplők, mások már nem. Így meg az olvasók előtt nem volna semmi érdekessége. A másik kettő beállításra nem jó.

11.111. Ugy tudjuk, tárgyalnak arról, hogy rendes külszolgálatban a gyalog csendőrkard elmaradjon a csendőr felszerelésből.

Fasor. 1. A felhívás foganatosítását vagy a szolgálat eredményét csak akkor kell jelenteni, ha a felhívó hatóság azt kifejezetten kívánja, tehát pl. a felhívó szövegében ez van... megtörténtét hozzám jelentse. (Szut. 524. p.) Gyakorlatban ez nem lehet, mert a felhívás teljesítése a csendőrség részéről kötelesség. 2. A fiatakorúak és gyermekek bűnügyeiben követendő eljárást a fiatakorúak bíróságáról szóló 1913. évi VII. törvény cikk és az ezt életbeléptető rendelet: 560.000/1913. I. M. szabályozza. Ez alapján véve a bűnvádi perrendtartás elvein nyugszik, bár lényeges módosításokkal. A bíróság felhívása a hivatkozott törvény 65. §-a alapján történik. 3. Ha a tettes megkerült, már nem lehet a nyilatkozatot „ismeretlen tettes ellen” kitéttel a feljelen-

Ön által megszabott időre terjedő előleghétközi hitel a m. kir. csendőrség m. t. tagjai részére.

Bátorok, sezlerek, matracok és sodronyok, szőnyeg-árak, futó- és ebédlőszőnyegok, díszágyak és az összes vászonárak, aroszok, ágyműmázasztok.

Vidékre árajánlatot mintákkal küldünk.

Lakáshereendő vállalat, VI. Andrássy út 66

Férfi és női szövetek, selymek, mosó ruhaanyagok

Kész fehérneműk és harsnyák olcsón beszerezhető a m. kir. csendőrség tagjai részére

WEINBERGER és FELEDI Budapest,

IV, Ferenc József rakpart 1. Dunapart.

Fióküzlet Várház körút 6. sz. (Részletfizetésre is.)

téshez csatolni, ez természetes. Ha a nyomozás megindításakor a tettes ismeretlen még, azért van a nyomozás, hogy annak kiletét felderítse. Ily esetben pedig joga van — főmagánvádas esetekben is — nyomozni. Ha a bíróság ezt észrevételezi, azon nem kell csodálkoznia. A főmagánvádas esetekben a kir. ügyészesség közérdekből az eljárás egész folyamán a vád képviselőjét átveheti. Joga van tehát kikérdezéseket elrendelni. Ajánljuk, olvassa el lapunk 1929. évi augusztus 20-i számában a „Nem hivatalból üldözendő bűncselekmények nyomozása és feljelentése” tárgyú cikkünket. 4. Az már csak igazán a legsürgősebb teendőket kívánó eset, amikor egy ház ég, ennél fogva a járőrnek azonnal oda kell mennie. A többi kérdéseire pedig vegye irányadónak a következőket: A szolgálati utasításban sok kötelesség pontosan körvonalazva van, sok tekintetében pedig csak általános irány van megjelölve. Például nem lehet meghatározni, hogy nyomozó szolgálatban a tanu kikérdezésére mennyi időt fordíthat a járőr. Ez lehetetlen is volna, hiszen nem a percek és órák szabják meg a nyomozás menetét, hanem a bizonyítékok megszerzésének szükségessége, már pedig a tanukikérdezés ennek egyik láncszeme. Hogy aztán a szolgálati lap II. részében a nyomozás menetéről az előjáró tájékoztatóda végezt adatok bejegyzését kívánja-e, vagy sem, az szolgálati kérdés, amelynek tárgyalására nem vagyunk illetékesek. Ezzel szemben — ismételjük, vannak pontos előírások. Például, hogy az utánportyázás ellenőrzésnek számít, hogy a portyázásra meg van határozva az időtartam, meg van szabva a pihenő tartama, stb. Ezekről eltérni csak különleges viszonyok között lehetséges.

Tövis. Az időkiszabaton belül kell a távolságot leporozni, nem pedig pontosan az előírt idő alatt, ez nem lehet vitás, hiszen a kiszabaton a pihenőre és értekezésre fordítandó idő is be van számítva. Ha az előírt időn belül nem tudja teljesíteni a szolgálatát, indokolnia kell. A kiszabatok bősége, jut idő rendes viszonyok közt a fogoly átadására is.

Dunamenti. 1.—2. Ha lesz számvivői tanfolyam — amiről ez idő szerint nem tudunk —, a kiadott rendeletből, illetve parancsból megtudja a bevezénylés feltételeit. 3.—4. Lapunk 1931 április 10-i számában közöltük Orbán László őrnagy úr cikkét az igényjogosultsági törvényről. Ebből e kérdéseire teljes tájékoztatást kap. 5. Lexikonban felelünk. 6. Lapunk 1929. évi augusztus 20-i számában „Nem hivatalból üldözendő bűncselekmények nyomozása és feljelentése” tárgyú cikkünkben írtunk e kérdésről.

Révész tőrszörmester. Lapunk ezévi szeptember 1-i számában, a 75. lexikon-válaszban írtunk arról, hogy gyermek által elkövetett bűncselekmény esetén a szülők büntetőjogi felelőssége milyen keretek között van meg.

Remény III. Megéri a fáradságot, kérjen eltávoztást és az osztályparancsnoknál megkapja az okmányok hollétéről a felvilágosítást.

Vitakozók. 1. A hadiélvek állományparancsilag való tárgyalását kérje a kerületi parancsnokságtól. 2. A haviszold fokozatba való sorolásra kiadott 15.316—eln. VII. c. 1934. számú rendelet szerint 1934 május hó 1-ével minden legénységi állományú egyén abba a haviszold fokozatba sorol, melybe a rendfokozatában eltöltött valóságos szolgálati ideje szerint tartozik, tekintet nélkül arra, hogy a fokozatba való besorolás szempontjából fegyelmi okok miatt volt-e mellőzve, vagy sem. Ugyane rendelet azt is előírja, hogy az egyes haviszold fokozatokba való előmozdításhoz megkívánt várakozási idők fegyelmi okokból nem hosszabbíthatók meg. Ugye e rendelkezés, mint az e kérdést még rendező 46.428—eln. VI. c. 1931. és a 145.737—VI. c. 1935. számú rendeletek ismeretében hihetetlennek látszik, hogy 1930 július 1-én előlépett tiszthelyettes még most se volna besorolva. 3. Kap nyugellátást.

Irottók. 1. A súly- és úrmérték táblázatot a Palladis-cégnél lehet beszerezni. 2. A borászati és pincészeti kérdésekkel foglalkozó munka a Tisza-testvérek könyvkereske-

désében — Budapest, II., Fő-utca 12. — kapható. 3. A volt temesvári cs. és kir. 61. gyalogezred iratai a szegedi népgondozó kirendeltségnél vannak. 4. A csendőrségi pótdíjat egyedül és kizárólag csak azoknál számítják a nyugellátási javadalmazásnál, akiket 1930. évi június hó 30-át követő időben helyeztek nyugállományba (várakozási illetményekkel szabadságoltak), ha a szolgálatban valósággal eltöltött 40 év után, vagy életük 60-ik évének betöltése után, vagy pedig mint mindennemű szolgálatra alkalmatlanok felülvizsgálat útján jutottak nyugállományba. A köztétkezési pénz — természetesen — csak a legénységnél képez beszámítható javadalmazást, de csak akkor, ha a csendőrségi pótdíj beszámíthatására előbb írt feltételek egyike sem forog fenn. 5. Ez a kérdése zavaros, ismételje meg. 6. A Szut. 398. p. 2. bekezdése legyen irányadó. Ha kétségtelen bizonyítékaik vannak, tegyen jelentést az ügyésznek. 7. Forduljanak a szülők a pécsi ideg- és elmeklinika igazgatóságához. Ajánlatos lesz ott alapos vizsgálatot is végeztetni és annak eredményéhez képest dönteni a további teendőkről.

Kocsis György ny. őrm. Nős egyéneket nem vesznek fel a csendőrséghez. Levélben senkinek sem válaszolunk, így a válaszbélyegeket lapunk javára fordítjuk.

K. J. ny. tthts. Ön a hibás, mert ha nem küldi az előfizetési díjat, akkor mi a lap küldését beszüntetjük.

Ösz. 1. Kérdéseire tájékoztatást talál részben az 1890. évi I. t.-c. 146—148. §§-ban, részben lapunk 1931. évi 286. oldalán közölt cikkéből, főként pedig mindent meg tud, ha az alispáni hivatalnál (Budapest, IV., Városház-u. 7.) érdeklődik. Kérdéseiből azt vesszük ki, hogy életpályát akar változtatni, azért azt hisszük, megéri a fáradságot, ha maga jár utána új kenyérének. Kívánjuk, hogy ne érje csalódás, mert már sokan, akik ilyenformán mentek el a teszteltől, visszakíváncsoznak. Nem is csodáljuk. A multkoriban hallottuk, hogy egy a sok közül azért ment a bírósághoz kezelőnek, mert ott délután két órákor leteheti a munkát... Hogy az ilyen emberben mennyi az érték, azt senki előtt nem kell részletezni, de azt sem, hogy az ilyen visszavetélre sosem számíthat. 2. A csendőrség tényleges állományában levő összes egyének és ezeknek hátrahagyottai 1934. évi január hó 1-től a katonai nyugdíjtörvény (1921. évi XXXII. tc.) hatálya alá tartoznak, kivéve a próbacsendőröket, akikre az 1929. évi XV. tc. határozványai mérvadók. — Így rendelkezik az 1934. évi I. tc., az úgynevezett nyugdíjnovella. Visszaható ereje nincs.

Selymes. 1. Lexikonban felelünk. 2. Ön — levele szerint — köztisztletben álló társaságban nyilvános helyen táncmulatságon vett részt karddal az oldalán. Csárdás táncolása közben, mikor táncosnőjét megforgatta, a kard oldalt repült s akivel érintkezésbe jutott, az felszisszent. (Elhiszszük!) Hamarosan a rendező is tudomást szerzett (persze, hogy hamarosan!) erről a furcsa táncolásról s visszaadva a belépti díjat, felkérte őnt, hogy hagyja el a helyiséget. Levele szerint ez „kínos pillanatot idézett elő a csendőrnek és a csendőri tekintélyen is csorba esett.” Azt kérde, mi volna ilyen esetben a helyes eljárás? Szerencséje van már abban, hogy „köztisztletben álló” társaságban volt, mert egyébként aligha úszta volna meg azt a bizonyos csárdást „tapintatos” figyelmeztetés nélkül néhány legény részéről. De képzelőtehetsége hiányos (jól lehet tudomásunk szerint verseket ír), mert nem gondolja, hogy magatartásával nem a csendőri tekintélyen esett csorba, hanem a sajátján? Mert azt a táncmulatságon résztvevők mindnyájan tudják, hogy karddal táncolni — nem lehet. És bizonyosan ön is elszörnyülködik, ha elgondolja, mi lett volna azon a mulatságon, ha mondjuk tizenhét csendőr hasonlóan gondolkodva, szintén „felszerelve” táncolt volna? Vajon örsparancsnoka tudta, hogy ön a táncmulatságra kérte a kimaradást? Feltételezzük, hogy tudta s csak azért nem figyelmeztette külön is a kardját illetőleg, mert a legtermészetesebb dolognak tartotta, hogy azt Ön le fogja

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V. Eötvös tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi (dolmányt 24 havi) gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérműt és minden felszerelést.

Videki megbízottak!

Budatényben, Veresegyházán 120—150 öles, Balatongyöngyén (Almádi mellett) üdülőhely, 200 öles telkek, Pesten, Budán 90—300 öles telkek olcsó és kedvező fizetési feltételekkel kaphatók a

Magyar Általános Ingatlanbank Részvénytársaságnál

Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 17. Telefon: 1-818-53.

Balatónalmádi kirendeltség, Balatónalmádi, Buross-u., postával szemben. Telefon: 1-818-51.

Kérjen prospektust!

tenni, hiszen köztisztviselőben álló emberek összefogételén vett részt, másfajta társaságba a csendőr nem is járhat. Az igaz, hogy nyilvános szórakozó helyeken az oldal-fegyver letétele tilos, de ezt nem a táncmulatságra kell érteni. Vendéglő, kocsmá és hasonló nyilvános helyiségekre gondol az utasítás, amikor az erre vonatkozókat előírja. Rendfokozata után ítélve egészen fiatal ember, ajánljuk idősebb bajtársainak és lapunk közleményeinek a társaságát, több haszna lesz belőle, mint akárhány csárdásból.

Kőrösmenti. Ha — amint írja — a közeljövőben anyjával együtt feljön a fővárosba, keressen fel bennünket, szívesen útbaigazítjuk. Ezt a kérdést üzenet keretében azért sem lehet tárgyalni, mert bonyolultsága mellett egészen bizalmas természetű részleteket is tartalmaz.

Szüret felé. Csatárláncban a rajparancsnok helyettes helye az ábrában jelezve van egy oly zászlóval ellátott körrel, amelynek közepében pont van. Attól balra két csatár van ábrázolva. A csatárláncban a csatárok 3—4 méterre vannak egymástól, ha a rajparancsnok nem ad a tér- és távközlő más parancsot. A helyesbített 172. pont így rendelkezik, de hozzáfűzi e pont második bekezdése, hogy e térköz megadásánál a raj feladata, helyze-e, a terep, az ellenséges tüzhatás és a látóviszonyok tekintetbeveendők. Persze, hogy az ábrán feltüntetettek valamennyien a raj létszámára számítanak. A rajparancsnok helye azonban máshol, bárhol lehet.

Gálos János ny. őrm. A közmunka kötelezettségéről lapunk évi 17. számában között szerkesztői üzenetekben „Égy ny. áll. t. orm.” jelige alatt írtunk. Jeligét nem írt.

N. J. t. őrm. v. Sármellék. 1. A tervek szerint lényegesen emelik. 2. Adja be a kérvényt az előírásoknak megfelelően megszerkesztve és felszerelve. Olvassa el még lapunk múlt évi 13. számában között szerkesztői üzenetek között a „Hazaért” jelige alatt írtakat.

Debrecen. 1. Hogy a lakosoknak tűz esetén mi a kötelessége, arról lapunk múltévi 16. számában a 77. lexikonban írtunk. 2. Felszólított szolgálat. 3. Lexikonban felelünk.

Testvér. Nem jó.

Pintér prb. csendőr Gyöngyöspata. Nem sikerülték anynyira, hogy közölhetnénk.

Révész R. törzsőrmester, Mátraszőlős. Lapunk 1934. évi 8. számában a 41. és a f. évi 16. számában a 69. lexikonban adtunk tájékoztatást e kérdésről.

Aszár. Lexikonban felelünk.

KEZIRATOK.

A terep kihasználása. Előző évfolyamainkban számos e kérdéssel bővebben foglalkozó cikket közöltünk. Ennek terjedelme túl kicsiny és az elmondottak mellett, hogy nincesek példával magyarázva nem is adnak tanulságokat. A szemléltetés ily kérdés tárgyalásánál elengedhetetlen. Nem közölhető.

Szamos. Jó, sorra kerül.

Ny. thts. Emlékszünk az üzenetre, úgy lesz, ahogyan mondtuk.

Pálfi. Abban igaza van, hogy a szerelmes embernek sok mindent meg lehet bocsátani, de rossz versnek ezen a címen sincs kegyelem. Kiengesztelhet egy ügyes nyomozás olyan ügyes leírásával, mint a multkorai volt.

12.345. Sorra kerül.

Rádió. A „Fehér ló” címűt közölni fogjuk, a másik nem sikerült. Legszebb az írás, ha őszinte és nem erőszakolt. Nem azért kell gondolkodni, hogy írjunk valamit, hanem azért írni, mert vannak gondolataink.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-161
EBEDLŐSZÖNYEGEK P 28-161

Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fehérművásznak, ruhaszőnyegek. „Baross” Szőnyeg- és Kárpitonűzők Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.

A m. kir. csendőrség tagjainak árendérmény!

Mint közlegény a vérmezőkön.

(Regény.)

(18.)

Írta: SÓLYOMVÁRI MIHÁLY.

Visszamentem az ágyamhoz és egy egész komisz veknit vittem magammal. Atadtam a fiuknak. De mily tordogok lettek. Örom volt nézni őket. Ekkor megkérdeztem, hol vannak a szüleik. A nagyobbik mondja, hogy atyjuk meghalt a harctéren. Anyjuk pedig dolgozni jár. Ettől a naptól fogva minden nap odaadtam a kenyerem nekik. Gondoltam, ha elfogy a hazai, az én aranyos feleségem küld majd. A fiúk szinte lecsék az ajtót, mikor jövök. Minden bakának volt ilyen várakozója, hisz a magyar bakának még volt mit enni. Es jó szíve is volt, hogy adakozzon.

Sürgősen egy marsbataliont kellett összeállítani az olasz harctérre. En az egész szakaszommal belekerültem. Új ruhát és új szerelvényt kaptunk a raktárból. Egész napom az átvétellel és elosztással telt el. Végre minden egyes embernek megvolt mindene. Vadonatúj csukaszürke szakasz állt készen az indulásra. Úgy volt, hogy ez pár napon belül megtörténik.

Ruháink zöldebb színt játszottak, mint a régi. A fogása sem volt oly finom. puha. A szövete sem oly tömött. Úgy mondják, hogy csalámból készült.

En sürgőnyt menesztettem és egy hosszú búcsúzó levelet szeretett hitvesemnek, mert haza nem mehettem.

November 10-én bevagonirozott a 25-ik mars. Útrakeltünk Olaszország felé. Hallottuk, hogy az ezred is idejött az orosz hadszíntérről.

Előrementünk a 71-egyeseket felváltani. Délután négy órakor keltünk útra Kostanyevicára. Csupa kőszikla minden felé. Olyan a táj, mint valami nagy temető a sírkövekkel. A magas dombok elmaradtak. A messze távolból, balról fel-felcsillan az Adriai-tenger fehéren, szürkén csillogó tükre a leáldozó nap sugaraitól. Jobbról vagy tíz-tizenöt km-re húzódik hátrafelé egy hatalmas hegylánc. Fejtrippnek hívják. Azt mondják, azon túl van Göré.

Az utak mindenütt magasán húzott drótokra fűzött galyakkal vannak maszkírozva a sík terepeken. Hosszan kígyózott a dombról leereszkedő sziklás, maszkírozott utakon a gyalogság, másik ezredbeliek is.

Már a gépfegyverek ropogása is hallatszik. A gránátok is szállingóznak felénk. Némelyik sietve, bűgva húz el felettünk. Ezek a messzehordó ágyuk nehéz lövedékei a tenger felől. Valószínű, ezek a hajók ágyuiból jönnek, állapítjuk meg. A mi tüzérségünk néma csendben van, mintha nem is léteznének. Erős motorúgás a levegőben. Decken! Hangzik a parancs hátra. Az előttünk haladó csapatok lefeküdtek az út mentén húzódó mélyedésekbe, árkokba, amit mi is követtünk. Jöttek az olasz repülők, mindig közelebb. A környék is kimozdult némaságából. Minden oldalról dörögni kezdtek az eldugott ágyuk, a mi ágyuink. A lövedékek az olasz repülők körül robbantak, százával.

Írógép

új és újjáalakított, ≡ javítás
karbantartás ≡ alkatrészek
irodai felszerelések, töltőtollak

Elsőrangú minőség. :: Olcsó árak.
Kedvező fizetési feltételek.

Wirth és Rengy Szeged, Széchenyi tér 5

A törvényszéki palota mellett.

Óra, ékszer vásárlásnál
javításnál

Iorduljon bizalommal

Tóth József

Képes árjegyzék ingyen!
Kedvező fizetési feltételek

órás és ékszerészhez
Szeged, Kárász u. 13

Kis felhőcskéket hagyva helyükön, hogy ezekből az apró felhőcskékből egy nagy felhő alakuljon a kék égbolt el-takarására. Surognak-turrognak az aláhulló lövedékszán-kok, srápnellhüllzik és a kisebb-nagyobb ólomgolyók.

Az előadás első felvonása szép. Szinte megkapó, új azoknak, akik még ilyen színpadi bemutatót nem láttak, habár nem veszélytelen. Én is szinte gyönyörködtem a sok robbanásban. Mindig azt vártam, mikor esik le az egyik repülő. Sajnos, ez nem következett be, habár talán ezernél is több gránát és srápnell robbant körülöttük. Az olasz repülők össze-vissza keringtek fölöttünk. Gépfegyver kat-tog a magasban. Sisterege szálltak a kis golyóbisok fe-lénk, de szintén rossz eredménnyel. Mi nem láhattunk visz-sza, hogy el ne áruljuk magunkat. Pedig szerettünk volna mi is löni, hisz nincs rosszabb, mint tétlenül lesni az ellen-ség garázdálkodását.

Egyszer csak jöttek jobbról, a hegylánc felől az oszt-rák-magyar repülők. Az olasz repülők meghátrálnak. A nagy ágyúzás is alábbhagy. Nem lövik a repülőket. Újból felkel a meglapult tábor és megindul a kigyózó vonal előre. Mindig közelebb és közelebb jutunk a rajvonalhöz. Alkonyo-dott, amikor egy kis fenyves erdőcskéhez értünk, amely egy alacsony dombháton húzódva takarta el a lenyugvó napot szemeink elől. Megállt az egész batalion, mert innét nem lehet világosan előbbre menni, mivel az olasz tűzér-ség állandóan lötte az utat.

Egy órát vártunk a domboldalon heverészve, majd megindult csendben a menet. Amint a századom a magas-laton áthaladt és a fenyves mögöttünk maradt, már ho-mályos volt a láthatár. Alig pár száz méterre lehetett jól látni. Előttünk jobbra egy kilométerre egy falu körvonala tűnt fel homályosan, szétszórta házaival, hepe-hupás kör-nyékével. Balról előttünk csupa kőszikla, amely úgy néz ki, mintha egy hatalmas eke szántotta volna fel és a fel-szántott sziklák össze-visszaságba hevernének. Távolabb a tenger vízpárás, ködös, sük területére eszünkedik a sötétség.

A fenyvestől pár száz méterre az út egy kis lapályban kanyarodott le a rétre, a halálvölgybe. Itt a legénység egy sorban haladt már. Ügylátszik, megvan az oka, mert köröskörül sok a gránátölcsér. Századom igyekezett mi-nél nagyobb csendben a kövek között előre haladni, hogy a falut elérjék.

Elérkeztünk az út kanyarulatához, ahova az olasz tűzér-ség állandóan lött. Sorainkat megrítkítva húzódtunk egyenként át a 100 méteres veszélyes terepen, ami sikerült is minden baj nélkül, kihasználva a rövid tűzszüneteket.

Az útszakasz elhagyása után a faluba értünk. A házak mind összelöve, üresen, elhagyottan. A rajvonalból, alig száz-kétszáz lépésről, rakéták ropptentek sűrűn a magasba, hogy a lenyugvó nap fényét helyettesítsék némileg. Sokáig bolyongtunk ide-oda, míg végre kissé hátrább mentünk egyik magaslat oldalára egy dolinába, ahol letelepedtünk a szabad ég alá.

A Karszt poklában.

Tehát megérkeztünk? Ez lesz az új tanyánk, lakó-helyünk? Jó kaszárnya! Köröskörül a hegyes sziklák kör-vonala a falunk. A tetőzet a sűrű csillagos égbolt. Elégge gyengén védett hely. Alig pár méter mély horpadás. Ide bármikor betévedhet egy pár gránát és elintézi a századot.

Lerakódtunk és a mélyedés szélén helyezkedtünk el a kiálló sziklák mellé húzódva. Seperte az apró kavicsot a szél. A Bóra. Átkozott egy szél. Mi ilyenhez nem szoktunk. Ha nincs is hideg, az árnyékban a szél ereje mégis úgy atjárja az embert, hogy a fogai vacognak tőle.

Már éjfél felé járhatott az idő, midőn lefeküdtem a dolinába. Mindenki megcsinálta az ágyat. A hegyesebb köve-

ket eldobálta alóla, leterítette a sátorlapot, a hátizsákot fej-vánkosnak tette és a pokróccal be'akarva egész testét. Kály-hája a pokróc alá fújt lélegzett decemberben, januárban. Elég jól aludtam a fárasztó gyaloglás után, a bóra süvöl-tése és az olasz ágyúk dörömbölő, altató dala mellett.

Másnap estére már egy kissé rendezettebb helyet csinált ki-ki magának. A zászlós úr, Seltenhöfer Frigyes, aki most lett hadnagy, egy kórákásban alszik. Olyan, mint egy kis mesebeli vár. Teteje is van, szinte köből. Alig pár négyzet-méter a belseje. Eppen, hogy kinyújtózhatik benne.

Jókedve van a mi fiatal hadnagy urunknak. Ma kapta a kieszűstő. Örül is neki. Konyakja is van, amiből megkínál bennünket, Bögöti szakaszvezetővel. Cigarettát is ad, finomat. Örült. Nem is csodálom, hisz még oly fiatal. Alig húszéves és mégis bátor. Még sokra viheti, ha valami bolondos olasz golyó bele nem akad.

Reggel zörgésre ébredtek. Bajtársaim káromkodnak. Lá-baimat hidegnek és zsibbadtnak érzem. Kibontakoztam a takaróból. Arcomba friss hó ömlik. Az éjjel belepett bennün-ket, tíz centi vastagon.

Az egész század morogva búvik elő a hótakaró alól. Köz-ben nevetjük is egymást. Erős dobogás a lábakkal. Mindenki összeveri a zsibbadt, fagyos lábát. En sem éreztem a lábam ujjait. Egészen elzsibbadt. Dél felé a levegő felmelegült és a hó époly hamar, mint jött, eltakarodott. Elnyelte a száraz karsztos talaj. Csak az átkozott szél, a bóra üvöltött, mint egy éhes, veszett farkascorda. Nem akar szünni.

A környéket már jól megismertük. Már éjjel is kiismer-tük magunkat. Tizedikén felváltottuk a rajvonalt. Két század a rajvonalt, kettő a tartalékban, a kavernákban húzódtak meg. Az én századom nappal a rajvonalt, éjjel a kaverná-ban. A felváltás reggel és este, mindig sötétben történt. A mi kavernánk az összelőtt templom mellett fekvő temető alatt volt.

Az összedőlő templom fala mellett egy beszakadt pince. Ennek a fenekén furtak a bejáratot a kavernának, amely a temető alá nyúlt. Még ilyen lyukban sem voltam sohasem. Ember magasságú, egy méter széles folyosó ereszkedett lejtő-sen, vagy öt méter hosszan a föld gyomrába, ahol egy öt méter széles és nyolc méter hosszú, két-három méter magas, idom-talan üregbe torkollott. Ez volt a kaverna. Az oldalából kisebb-nagyobb kövek domborodtak ki. A tetejéről is lógtak az idom-talan kövek. A feneké a folyosónál még csak megjárta, hanem lejjebb már hepe-hupás, törmeléken volt. Aki legbelül került, csak ülni tudott az alacsony lyukban. A tetejéről állandóan csurgott reánk a víz, ami nagy büzt terjesztett. A lyukba ötven ember bújt össze egymás mellé. Ha bementünk, már félttem a bűdös, dohos levegőtől, ahol még a gyertya sem égett, ha együtt voltunk. Tehát ez lesz a lakásunk, éjjel, vagy nappal.

A kaverna előtti beszakadt pincébe kilépni, egyenlő volt a halállal. Sohasem tudta, aki kilép, hogy élve kerül-e ki a sza-badba. Ide állandóan szalvázott az olasz tűzér-ség. Hisz' a szem-ben lévő 500—600 m. magas hegyről a gyomrunkba láttak.

TELEPES ÉS HÁLÓZATI RÁDIÓK GRAMOFONGÉPEK ÉS LEMEZEK CSILLÁROK

Részletre is legolesóbban. Csereakció.

Reich Miklós cégnél

Budapest, VI., Vilmos császár-út 45. szám. Nagymező-utca sarok.
Kérje a legújabb árjegyzékét!

A m. kir. csendőrség és rendőrség tagjainak árengedmény.

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára:

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., AKADÉMIA-UTCA 20. SZÁM.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

Nappal úgyszólván megmozdulni sem lehetett. Ha be-, vagy kijöttünk, egyenként szaladtunk a templom ledőlő fala mellől, mégis gyakran volt halott, vagy sebesült a kaverna szájában. En örömet maradtam volna állandóan a lövészárkokban, ha ez lehetséges lett volna. Ott legalább jó levegőt szívhattunk. A kavernában összezsugorított lábakkal, egymásnak dűlve, sátorlappal a fejünk letakarva, aludtunk. Reggel csuromvizesen mentünk a sülvítő szélbe. Átkozott egy hely volt ez a kostanyevicei templom mellett, a temető alatt. A templom mellett jöttünk-mentünk a rajvonalba a felváltások alkalmával. Itt az olasz tűzértség állandóan nagytakarítást végzett. Kereste a romokat. Sohasem tudta, aki erre a kétszáz méteres útvonalra lépett, hogy élve jut-e a rajvonalból a kavernába. Vagy fordítva: a rajvonalba.

Már három hete tanyáztunk itt, mikor a nyolcadik század veszi át a helyünket. Mi pedig az övékét. Ez a hely a temetői kavernától vagy négyszáz lépésre, egy 50 méter hosszú és két méter széles folyosószerű kaverna. Vele szemben, kissé jobbra a meglődözött iskola. Bejárata az ellenség felé néz a magaslat oldalából. Csupa kösziklába vájt lyuk. Ez már jobb és biztosabb hely. Legalább száraz. A kaverna szájából kinézve, balról az Adriára, jobbról a hegyekre, középen karsztiságra volt szép kilátás. De nem igen gyönyörködünk a más körülmények között élvezetet nyújtó vidékben, mert ha az olaszok észre vesznek, rögtön tűz alá veszik a kijáratot. Már ugyanis belöttek egyszer és sok áldozatot követelt, mert a nehéz hajóágyúvédék betörte még a pár méteres sziklát is. Most sinkekkel és betonnal van az eleje felépítve. Terméskövel felrakva. Ebből a kavernából járunk most őrségekre és dolgozni éjjelenként. Mert a tartaléknak ez volt a pihenés.

Az alig ötven lépésre szemben levő iskolában a gépfegyver-század tanyázott. Egyik éjjel őrséget álltam az iskolánál. Az olasz ágyuk már megkezdtek a szokásos tüzelést. A fejem felett repült el hat gránát-srapnell áthúzza a padlást és a csúcsos tetőzet között a ledöntött tűzfalak helyén. Két-három kilométerre robbantak. Soha nem akadt meg egy sem, pedig már több hete, hogy a tűzfalakat ellőtték és azóta mindig ezen az úton lőnek. A gépfegyvereseink már úgy megszokták, hogy alul nyugodtan aludtak és kártyáztak a termekben. Két gépfegyver nézett a völgyben levő olasz rajvonala elé az ablakokból.

Egyik éjjel felébresztenek. Bögöti szakaszvezető kérészt engem és Salamont. Ma mi voltunk a soron, ha valahova ember kell. Rögtön jelentkezünk. Bögöti kiadta a parancsot, hogy fogjunk egy sátorlapot és menjünk a templom melletti kavernához, ahol a nyolcadik század egyik szakasza leváltott bennünket, sebesülteket és halottakat elhordani.

(Folytatjuk.)

Kérjen árjegyzéket.
Steyr-Puch-Everest kerékpárok!
10-15-20 pengős havi részletre!
Szigeti Károly Budapest,
V. Visegrádi utca 11/a. Emelet.

Pályázat eredménye.

A folyó évi 15. számunkban hirdetett pályázaton résztvevők közül ötven vannak, akik hosszas, kitaró csendőrségi szolgálatuk során egyformán kiemelkedően sok és szép dícséretet érdemltek ki. A pályázat szempontjából az elsősegélyt igazságosan csak úgy tudjuk eldönteni, ha a szolgálati időt vesszük ehhez alapul. Így első lett Bánkuti Pál törzsermester (Mágoos), második Erdős József törzsermester (Komló), harmadik Bálint Zsigmond törzsermester (Szajol), negyedik Villányi Ferenc törzsermester (Lillafüred), ötödik Németh János I. törzsermester (Igal). Emléktárgyat a pályázat első három helyezettjének helyeztünk kilátásba, tekintve azonban, hogy az említett öt bajtársunk érdemben egyformán lehetne éppen úgy első, mint ötödik, valamenynyilüknek egy-egy bekeretezett, művészi értékű, csendőrtárgyú festményt küldünk ajándékba, hogy a két évtizedet jóval meghaladó csendőrségi szolgálatuk elismerő és díszes emlékeit ezzel is gyarapítsuk.

Kiemelkedően szép és elismert csendőrmultra tekinthetnek még vissza a következő bajtársaink: Horváth János I. törm. (Balatonfüred), Horváth Lajos II. törm. (Böhönye), Kocsis János törm. (Battonya), Kurucz György törm. (Felsőgalla), Less József törm. (Kondoros), Mester József törm. (Putnok), Puha József törm. (Karancsság), Szállas Imre törm. (Váchartyán).

Pályázat.

Utastításunk elrendeli, hogy a csendőr a jövedéki kihágások üldözésében a pénzügyi közegeket támogassa. Nyílt határaink a csempészetnek különösen kedveznek, azt pedig tudjuk, hogy a csempészet milyen óriási károkat okoz az államháztartásnak. Pályázatot hirdetünk tehát azok számára, akik kiemelkedő eredményeket tudnak felmutatni a csempészek üldözése terén. A pályázók írják meg nekünk az ezen a téren eddig elért eredményeiket és kérijk meg az őrsparancsnokukat, hogy az adatokat aláírásával erősítse meg.

A legjobb pályázatot szép és értékes asztali órával jutalmazzuk. Határidő október 15., az eredményt a november 1-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,

VIII., József-körút 5. — Felelős ügyvezető: Györy Aladár.

**Kerékpárok, varrógépek,
óra, ékszer, ajándék tárgyak.**
alkatrészek megbízható minőségben, versenyképes
árakon, kedvező fizetési feltételek mellett
Diadal Áruház, Svájci Óraház Budapest,
VII. Thököly út 26. A csendőrség megbízható bevásárlási forrása.

A magyar kir. csendőrtiszti és altiszti kar kipróbált megbízható bevásárlási helye a

TRIBON RUHÁZATI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. SZÁM

hol az összes egyenruházati, továbbá női-, férfi- és gyermekruházati cikkek és lakberendezési textilárak a legnagyobb választékban kaphatók

TELEFON: 1-312-97, 1-392-85.

Mérsékelt árak. — Megbízható minőség.
Pontos kiszolgálás. — Legkedvezőbb
fizetési feltételek.